

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. พระมหาทินกร อีสฺสโร
วัดศรีมงคล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ
วุฒิการศึกษา น.ธ.เอก ป.ธ. 9
2. นายวิรัตน์ บรรจง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
วุฒิการศึกษา กศ.ม.
3. นางสาวสุภารักษ์ เมืองโคตร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
วุฒิการศึกษา กศ.ม.
4. นายชัยมงคล สุขสันต์รุ่งเรือง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
วุฒิการศึกษา กศ.ม.
5. นางสาวจรลี
โรงเรียนคอนตาลวิทยา อำเภอกอนตาล จังหวัดมุกดาหาร
วุฒิการศึกษา กศ.บ.
ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ภาคผนวก ข

1. คะแนนการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเบญจกัณฑ์
2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. คะแนนความสามารถในการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเบญจชั้น

เลขที่	แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1			แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2			แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 3			แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 4		
	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง
1.	2	10	+8	5	6	+1	3	7	+4	4	5	+1
2.	3	9	+6	2	9	+7	2	8	+6	5	8	+3
3.	4	10	+6	1	9	+8	6	7	+1	5	5	0
4.	3	9	+6	3	6	+3	5	8	+3	5	7	+2
5.	2	10	+8	3	8	+5	4	5	+1	4	6	+2
6.	3	9	+6	2	10	+8	4	8	+4	5	7	+2
7.	4	10	+6	5	9	+4	4	8	+4	6	6	0
8.	3	8	+5	2	4	+2	2	5	+3	5	6	+1
9.	3	10	+7	2	8	+6	5	8	+3	4	4	0
10.	6	10	+4	6	9	+3	7	8	+1	7	6	-1
11.	2	10	+8	3	9	+6	3	9	+6	6	8	+2
12.	2	10	+8	4	9	+5	3	7	+4	7	7	0
13.	3	9	+6	6	9	+3	6	9	+3	5	8	+3
14.	2	5	+3	1	7	+6	5	8	+3	2	6	+4
15.	4	9	+5	5	7	+2	5	7	+2	6	7	+1
16.	4	9	+5	4	7	+3	5	8	+3	5	7	+2
17.	5	10	+5	4	8	+4	3	9	+6	5	6	+1
18.	2	8	+6	5	3	-2	1	6	+5	4	5	+1
19.	3	8	+5	4	5	+1	4	6	+2	9	8	-1
20.	2	10	+8	7	2	-5	2	9	+7	4	6	+2
21.	4	9	+5	5	6	+1	5	6	+1	5	8	+3
22.	5	9	+4	4	6	+2	6	6	0	6	6	0
23.	2	10	+8	3	8	+5	6	8	+2	7	5	-2
รวม	73	211	138	86	164	78	96	170	74	121	147	26
เฉลี่ย	3.17	9.17		3.74	7.13		4.17	7.39		5.26	6.39	

ผลการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเบญจจันทร์ (ต่อ)

เลขที่	แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 5			แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 6			แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 7			แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 8		
	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง
1.	7	7	0	3	6	+3	6	8	+2	4	9	+5
2.	8	9	+1	9	10	+1	9	10	+1	6	10	+4
3.	9	8	-1	7	8	+1	7	9	+2	6	9	+3
4.	6	7	+1	7	7	0	7	7	0	5	8	+3
5.	5	6	+1	8	5	-3	5	9	+4	6	9	+3
6.	8	8	0	6	9	+3	6	10	+4	3	9	+6
7.	7	8	+1	8	9	+1	4	10	+6	4	9	+5
8.	6	7	+1	3	5	+2	4	5	+1	5	8	+3
9.	5	8	+3	7	5	-2	8	7	-1	3	9	+6
10.	8	8	0	10	10	0	6	10	+4	6	9	+3
11.	7	8	+1	6	9	+3	7	10	+3	7	10	+3
12.	4	9	+5	9	10	+1	5	9	+4	2	8	+6
13.	7	10	+3	9	10	+1	9	10	+1	7	10	+3
14.	6	7	+1	8	8	0	5	9	+4	6	9	+3
15.	7	8	+1	8	9	+1	1	7	+6	6	8	+2
16.	7	8	+1	7	7	0	7	6	-1	6	7	+1
17.	6	10	+4	7	10	+3	8	10	+2	8	10	+2
18.	7	8	+1	8	8	0	6	10	+4	5	8	+3
19.	6	8	+2	7	9	+2	8	10	+2	4	8	+4
20.	7	7	0	5	7	+2	5	9	+4	3	6	+3
21.	8	10	+2	8	9	+1	10	10	0	5	10	+5
22.	6	8	+2	8	9	+1	7	7	0	5	4	-1
23.	6	7	+1	5	7	+2	7	8	+1	5	8	+3
รวม	153	184	31	163	186	23	147	200	53	117	195	78
เฉลี่ย	6.65	8.00		7.09	8.09		6.39	8.70		5.09	8.48	

**คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2**

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ผลต่าง
1.	20	13	-7
2.	21	41	+20
3.	27	34	+7
4.	18	19	+1
5.	17	22	+5
6.	19	36	+17
7.	23	35	+12
8.	23	23	0
9.	15	34	+19
10.	29	44	+15
11.	32	45	+13
12.	22	38	+16
13.	25	47	+22
14.	24	33	+9
15.	23	24	+1
16.	16	20	+4
17.	31	46	+15
18.	19	29	+10
19.	20	38	+18
20.	15	29	+14
21.	24	41	+17
22.	20	20	0
23.	11	23	12

**คะแนนความสามารถในการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2**

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ผลต่าง
1.	25	28	+3
2.	24	24	0
3.	28	28	0
4.	28	32	+4
5.	25	27	+2
6.	26	27	+1
7.	23	28	+5
8.	25	26	+1
9.	21	28	+7
10.	28	28	0
11.	28	30	+2
12.	31	29	-2
13.	28	29	+1
14.	26	27	+1
15.	20	28	+8
16.	26	24	-2
17.	29	30	+1
18.	16	22	+6
19.	23	29	+6
20.	21	23	+2
21.	17	27	+10
22.	9	21	+12
23.	21	23	+2

ภาคผนวก ก

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจจันท์

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจกษัตริย์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐาน ส1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง ปปัญจธรรม 3

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

ปปัญจธรรม 3 ได้แก่ คัมภีร์ มานะ ทิฐิ เป็นกิเลสที่ทำให้การศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาไม่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี ผู้ที่ปรารถนาให้เกิดความราบรื่นในการศึกษาและปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมและก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ ควรลดละหรือขจัดให้หมดไป

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 2.1 สามารถอธิบายความหมายของคัมภีร์ มานะ ทิฐิในปปัญจธรรม 3 ได้
- 2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมที่เกิดจากคัมภีร์ มานะ ทิฐิได้
- 2.3 บอกถึงผลเสียของการประพฤติตามหลักคัมภีร์ มานะ ทิฐิ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคมได้
- 2.4 ยกตัวอย่างบุคคลที่ประพฤติตามหลักคัมภีร์ มานะ ทิฐิได้
- 2.5 บอกวิธีปฏิบัติเพื่อลดละคัมภีร์ มานะ ทิฐิได้

3. สาระการเรียนรู้

- 3.1 คัมภีร์ คือ ความเห็นแก่ตัว มีความโลภอยากได้ของของผู้อื่นโดยมิชอบจะทำอะไรก็คิดถึงแต่ประโยชน์ของตน
- 3.2 มานะ คือ ความถือตัว ทนงตัว สำคัญตนว่า เป็นนั่น เป็นนี่ คิดว่าตนเองเหนือกว่า เค้นกว่าผู้อื่น คิดว่าตนเองดีที่สุด
- 3.3 ทิฐิ คือ ความยึดติดในความเห็นของตน งามายโดยปราศจากเหตุผลไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น คลั่งไคล้ในความเชื่อกลัทธิ ทฤษฎี หรืออุดมการณ์ โดยปราศจากการไตร่ตรอง คิดว่าความเชื่อของตนถูกเสมอ

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)

1) ครูให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษาเรื่อง จับแม่ส่งลูก 14 ขายกามเสียได้วัน

2) ครูสนทนา ชักถามร่วมกับนักเรียนพร้อมอธิบายเรื่องในกรณีศึกษาอีกครั้ง
เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

1) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับเหตุการณ์ตามใบงานที่ 1.1 เพื่อให้เข้าใจ
เหตุการณ์ได้ดี จนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องได้

2) ครูสรุปเหตุการณ์จากเรื่องแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้สังเกต
และจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ดังนี้

ก เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ข มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง

ค ใครทำอะไร ที่ไหน ทำเมื่อไร

3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง ปญจธรรม 3 พร้อมกับทำใบงานที่ 1.2
เมื่อเสร็จแล้วนำมาเสนอเพื่อตรวจ

4) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระจากใบความรู้

ชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและตั้งเคราะห์ความรู้สึกรู้สึก (ขั้นสัญญา)

1) ครูยกตัวอย่างบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เกิดจากตัณหา มานะ และทิฐิพร้อมกับให้
นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า

ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิอย่างไร

ข ผลเสียจากการเกิดพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิมีอะไรบ้าง

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1.3 เสร็จแล้วให้นำเสนอเพื่อตรวจและ
ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4.2.4 ขั้นตัดสินใจความดีงาม (ขั้นสังขาร)

1) ครูถามความรู้สึกของนักเรียนจากการศึกษาเรื่อง ปญจธรรม 3 และจาก
ตัวอย่างว่า

ก นักเรียนคิดว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับตัณหา มานะ ทิฐิมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร เพราะเหตุใด

ข พฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ ก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลและสังคม โดยส่วนรวมอย่างไรบ้าง

ค ถ้าคนในสังคมไม่มีพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ จะเกิดผลดีต่อสังคมอย่างไร เพราะเหตุใด

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.5 ขั้นก่อเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติเพื่อลดละหรือขจัดพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ ดังนี้

ก นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเพื่อลดละหรือขจัดพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ ในขณะที่อยู่ในโรงเรียนได้อย่างไร

ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเพื่อลดละหรือขจัดพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ ในขณะที่อยู่ในบ้านได้อย่างไร

ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเพื่อลดละหรือขจัดพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ ในขณะที่อยู่ในสังคมได้อย่างไร

ง เหตุใดจึงควรละเว้นพฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1.5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 ขั้นสรุป

4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้

4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดผลและประเมินผล

5.1 ตรวจใบงาน

5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้ เรื่อง ปญจธรรม 3

6.2 ใบงานที่ 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5

6.3 กรณีศึกษา/ข่าว เหตุการณ์/สถานการณ์ตัวอย่าง

6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง ปปัญจธรรม 3

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ
 2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
 3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบ
ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ
-

1. ปปัญจธรรม 3 เป็นหลักธรรมที่กล่าวถึงเรื่องใด
 - ก. สิ่งที่จะช่วยให้การศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมดำเนินไปได้ดี
 - ข. สิ่งที่ทำให้การศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมไม่ดำเนินไปด้วยดี
 - ค. สิ่งที่จะช่วยสร้างกำลังใจในการศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรม
 - ง. สิ่งที่ทำให้การศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมไม่ถูกต้อง
2. ผู้ประพฤติตามปปัญจธรรม 3 จะได้รับผลเช่นไร
 - ก. เกิดความทุกข์ใจ
 - ข. เกิดความสุข
 - ค. แก้ปัญหาได้ทุกทาง
 - ง. ขาดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ
3. ข้อใด คือลักษณะของตัณหา
 - ก. ถือตัวทงงตัว
 - ข. ยึดติดในความเห็นของตน
 - ค. เห็นแก่ตัวมีความโลภ
 - ง. ขาดการคิดไตร่ตรอง
4. ผู้ประพฤติดนตามหลักของมานะ มีลักษณะเช่นไร
 - ก. งมงาย ปราศจากเหตุผล
 - ข. ทำอะไรคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว
 - ค. ไม่เคารพกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน
 - ง. คิดว่าตนเองดีกว่าเด่นกว่าผู้อื่น

5. ข้อใด คือ ความหมายของทริฐิ
 - ก. จมจาย ปราชจากเหตุผล
 - ข. โลกอยากได้ของของผู้อื่น
 - ค. ชอบแสดงตนข่มขู่ผู้อื่น
 - ง. ไม่เลืยสละแก่ส่วนรวม
6. พฤติกรรมของใครจัดอยู่ในเรื่องคณหา
 - ก. กล้า จะไม่ยอมรับฟังความเห็นของใครในที่ประชุม
 - ข. ก้าน หาทางเอาเปรียบคู่ต่อสู้ทุกวิถีทางในการแข่งขันฟุตบอล
 - ค. เค่น ชอบแสดงตนว่าเก่งที่สุดในกลุ่มเพื่อนไม่ว่าจะอยู่ไหน
 - ง. ควง เป็นคนเชื่ออะไรง่าย ไม่ค่อยมีเหตุผล
7. ข้อใดเรียงลำดับของผู้ที่มีพฤติกรรมที่เกิดจากคณหา มานะ ทริฐิได้ถูกต้อง
 - ก. อยากได้ ถือตัว จมจาย
 - ข. อยากได้ จมจาย ถือตัว
 - ค. จมจาย อยากได้ ถือตัว
 - ง. จมจาย ถือตัว อยากได้
8. พฤติกรรมที่เกิดจากคณหา มานะ ทริฐิ ก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมอย่างไร
 - ก. ทำให้สังคมเกิดการแก่งแย่ง ข่มขู่ ไม่เปิดกว้าง
 - ข. ทำให้สังคมขาดความเอื้อเฟื้อ ไม่อดทน ไม่จริงจัง
 - ค. ทำให้สังคมไม่มีวินัย ไร้ระเบียบ ใจแคบ
 - ง. ทำให้สังคมขาดความสามัคคี แยกแยก ไม่ปรองดอง
9. คณหา มานะ ทริฐิ เกิดจากการยึดถืออะไร เป็นศูนย์กลาง
 - ก. เมตตา
 - ข. อนัตตา
 - ค. อัตตา
 - ง. กัมมสกตา
10. การมองโลกในแง่ใด จึงจะสามารถแก้พฤติกรรมที่เกิดจากคณหา มานะ ทริฐิได้
 - ก. มองว่าตนเองเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่ง
 - ข. มองว่าทุกสิ่งไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด
 - ค. มองว่าทุกสิ่งเป็นทุกข์มีสภาพทนได้ยาก
 - ง. มองว่าทุกสิ่งไม่มีตัวตนที่เราจะไปยึดถือ

ใบกรณีศึกษาที่ 1.1*

เรื่อง จับแม่ส่งลูก 14 ขายกามเสี้ยไต้หวัน

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน ร.ต.อ. อุดลย์ สีทอง พงส.สภอ. เมืองอุดรธานี นำตัวนางศุภวรรณ (ขอสงวนนามสกุล) อายุ 29 ปี ไปฝากขังที่ศาลจังหวัดอุดรธานี หลังจากถูกจับกุมและกล่าวหาว่า บังคับ ค.ญ. เอ (นามสมมติ) อายุ 14 ปี บุตรสาว ซึ่งเรียนอยู่ชั้น ม.2 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ใน จ.อุดรธานี ไปขายบริการแก่นักธุรกิจชาวไต้หวัน 4 วัน ที่โรงแรมในกรุงเทพฯ ปลายเดือนกันยายน และที่ โรงแรมในอุดรธานี วันที่ 11-14 ตุลาคม ที่ผ่านมา เบื้องต้นนางศุภวรรณ ปฏิเสธทุกข้อหา และขอไปให้การในชั้นศาล โดยพนักงานสอบสวนคัดค้านการประกันตัว

ด้าน ค.ญ. เอ กล่าวว่า ตอนที่ไปขายบริการเสี้ยไต้หวันครั้งแรก ต้องร่วมหลับนอนกันถึง 3 วัน วันแรกเสี้ยไต้หวันซื้อโทรศัพท์ราคา 12,000 บาท วันที่สองซื้อสร้อยคอทองคำให้ ต่อมา ครั้งที่ 2 ต้องร่วมหลับนอนกัน 4 วัน โดยเข้าพักในห้องสุทโรงแรมห้าดาวในเมืองอุดรธานี โดยมีคนใกล้ชิด แม่ 3 คนมาเกลี้ยกล่อม เสี้ยไต้หวันจึงเอาเงินให้ คราวนี้เสี้ยไต้หวันก็ซื้อจักรยานยนต์ให้ และแม่ได้เงิน ไปซื้อรถปิกอัพใหม่ เบื้องต้นเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังสืบสวนหาชาวไต้หวันที่เกี่ยวข้องมาดำเนินคดีต่อไป

(ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน 2549 หน้า 12)

* ประกอบการสอนชั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)

ใบงานที่ 1.1*

เรื่อง ปญจธรรม 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษากรณีศึกษาแล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ (การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. สิ่งที่เกิดขึ้นกับแม่และลูกสาวคืออะไร

.....
.....

2. สิ่งที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร

.....
.....

3. สิ่งูงใจที่ทำให้นางศุภวรรณ นำลูกสาวไปขายบริการ คืออะไร

.....
.....

4. ค.ญ. เอ ยินยอมขายบริการหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....

5. ทำไมนักธุรกิจชาวไต้หวัน จึงซื้อบริการ ทั้งๆสิ่งที่ทำนั้นเป็นความผิด

.....
.....

6. ถ้าให้นักเรียนเป็นผู้แก้ปัญหานี้ นักเรียนจะมีวิธีแก้อย่างไร

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นเวทนา)

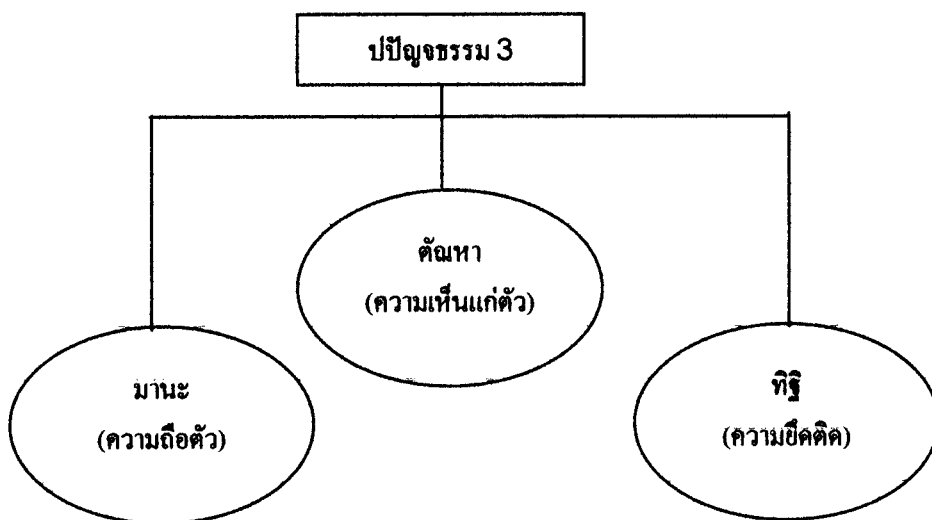
ใบความรู้ 1.1 *
เรื่อง ปิฎจธรรม 3

ปิฎจธรรม คือ เครื่องทำให้แน่นเข้า อันหมายถึง กิเลสที่ทำให้การศึกษาและปฏิบัติตาม พุทธธรรมไม่ดำเนินไปด้วยดี มีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. **คัมहा** คือ ความเห็นแก่ตัว มีความโลภ มีความโลภอยากได้ของของผู้อื่น โดยมีชอบจะทำอะไรก็คิดถึงแต่ประโยชน์ของตน

2. **มานะ** คือ ความถือตัว ทนงตัว สำคัญตนว่า เป็นนั่น เป็นนี่ คิดว่าตนเอง เหนือกว่าเด่นกว่าผู้อื่น แสดงตนข่มขู่ผู้อื่น คิดว่าตัวเองดีที่สุด

3. **ทิฐิ** คือ ความยึดติดในความเห็นของตน งมงายโดยปราศจากเหตุผล ไม่ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น คลั่งไคล้ในความเชื่อ ถัทธิ ทฤษฎี หรืออุดมการณ์ต่างๆ โดยปราศจากการไตร่ตรอง คิดว่า ความเชื่อของตนเองถูกเสมอ

คัมहा มานะ และทิฐิ ทั้งสามนี้เกิดจากการถือเอาตนเป็นศูนย์กลางและการถือเอาตนเป็นศูนย์กลางนี้ เกิดจากความเชื่อเรื่อง อัตตา หรือ ตัวตน ผู้ที่เชื่อเรื่องอัตตาหรือตัวตนจะมองสิ่งต่างๆ ในโลกว่า “นี่ของเรา เราเป็นนั่น นั่นคือตัวตนของเรา” หรือถ้าจะให้ชัดเจนลงไปอาจกล่าวว่า ความเห็นทั้งสามก่อให้เกิด คัมहा มานะ และทิฐิ

กิเลสทั้งสามนี้ขัดขวางการเข้าใจ และการปฏิบัติตามพุทธธรรม ทำให้เกิดความทุกข์ในใจ เกิดความวุ่นวายสับสน มองปัญหาต่างๆ ผิดจากความเป็นจริง ทำให้การเดินทางไปสู่พุทธธรรมหลงทาง วิธีแก้ก็คือ ต้องมองว่าทุกสิ่งเป็นอนัตตา ไม่มีตัวตนที่เราจะไปยึดถือ ต้องพยายามมองโลกไปในทางที่ว่า “นี่มิใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นมิใช่ตัวตนของเรา” การมองโลกอย่างนี้จะช่วยให้กิเลสเบาบางลง การเดินทางไปสู่พุทธธรรมก็ง่ายขึ้น

(ที่มา : หนังสือเรียน สาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พระพุทธศาสนา ม. 3 บริษัท ไทยร่มเกล้าจำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548:80)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (เวทนา)**

ใบงานที่ 1.2*

เรื่อง ปญจธรรม 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ปญจธรรม 3 แล้ว ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓
หน้าข้อความที่กล่าวได้ถูกต้องและกาเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่กล่าวผิด

-1. ปญจธรรม 3 หมายถึง กิเลสที่ทำให้การศึกษาและปฏิบัติตามพุทธธรรมไม่ดำเนิน
ไปด้วยดี ประกอบด้วยตัณหา มานะ ทิฐิ
-2. ตัณหา คือ ความเห็นแก่ตัว มีความโลภอยากได้โดยทางมิชอบ
-3. มานะ คือ ความอคตชน ขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่มาขัดขวาง
-4. ทิฐิ คือ ความยึดติดในความเห็นของตน งามายโดยปราศจากเหตุผลไม่ยอมรับฟัง
ความคิดเห็นของผู้อื่น
-5. ตัณหา มานะ ทิฐิ เกิดจากการมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกเป็นอนัตตาไม่มีตัวตนที่เราจะ
ไปยึดถือ
-6. การมองสิ่งต่างๆ ว่านี่ของเรา เราเป็นนั่น นั่นคือตัวตนของเรา เป็นความเชื่อเรื่องอัตตา
หรือตัวตน
-7. ผู้ปฏิบัติตามหลักของตัณหา มานะ ทิฐิ จะทำให้เกิดความสุขขึ้นในใจมองปัญหาต่างๆ
ได้ตามความเป็นจริง
-8. การมองโลกไปในทางที่ว่า นี่มิใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น และนั่นมิใช่ตัวตนของเรา จะ
ช่วยให้กิเลสเบาบางลง

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นเวทนา)

ใบงานที่ 1.3*

เรื่อง ปปัญจธรรม 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าตัวเลือกที่ตรงกับข้อความที่กำหนด พร้อม
ทั้งอธิบายเหตุผลประกอบด้วย (การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. ชาญชัยเป็นพนักงานบริษัทแห่ง เขาอยากได้เงินเดือนและค่าตอบแทนที่สูงกว่าพนักงานคนอื่นที่มีตำแหน่งและระยะเวลาทำงานเท่าเทียม เขาจึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้เงินเดือนและค่าตอบแทนสูงขึ้นไม่ว่าวิธีนั้นจะถูกหรือผิดในที่สุดก็ประสบความสำเร็จ

☐ ดัชนี

☐ มานะ

☐ ทิฐิ

2. งามานมีนิสัยมักจะเปรียบเทียบฐานะของตนกับเพื่อนๆ อยู่เสมอและมักจะหาทางให้คนอื่นเห็นว่าเขาเด่นที่สุด ร่ำรวยที่สุดในกลุ่มเพื่อน ทั้งที่เขาก็มีความเป็นอยู่พอๆ กับเพื่อน

☐ ดัชนี

☐ มานะ

☐ ทิฐิ

3. สุดามีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมาก ทุกครั้งที่เขาเสนอความคิดเห็นของตนในที่ประชุมเขาจะต้องยืนยันอยู่ตลอดว่า ความคิดเห็นของเขาดีที่สุด ถูกต้องที่สุด ส่วนความคิดเห็นของผู้อื่นเขาจะไม่ยอมรับฟัง หรือรับไว้พิจารณาเลย

☐ ดัชนี

☐ มานะ

☐ ทิฐิ

* ใช้ประกอบการสอนชั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ชั้นสัญญา)

ใบงานที่ 1.4*

เรื่อง ปัญจกรรม 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตัดสินใจว่าพฤติกรรมหรือการกระทำต่อไปนี้ว่าดี ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่โดย
กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าตัวเลือกพร้อมกับอธิบายเหตุผลประกอบ

1. ในสมัยปัจจุบัน ถ้าอยากมีความสุข ชีวิตเจริญก้าวหน้า จะต้องเห็นแก่ตัวไว้ก่อน เมื่อมี
ผลประโยชน์เข้ามาจะต้องรีบคว้าไว้ โดยถือคติว่ามีใครยวสาวได้สาวเอา

☐ ดี ☐ ไม่ดี

เพราะ.....

2. คนที่ไม่อวดเก่ง ไม่ยกตนข่มผู้อื่น ขอมรับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถทำให้
สังคมมีความสุขได้

☐ ถูก ☐ ไม่ถูก

เพราะ.....

3. การปฏิบัติตนในสังคม ควรลดความเห็นแก่ตัวลงให้มากที่สุด แต่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
ให้มากขึ้น ไม่ถือตัว หรือทะนงตัวว่าดีกว่าหรือเหนือกว่าผู้อื่น มีเหตุผล ไม่มั่งงาย ไม่ยึดติดใน
ความเชื่อโดยปราศจากเหตุผล จนทำให้ปิดตัวแคบและเป็นเหตุแห่งการเบียดเบียนผู้อื่นที่ไม่ถือ
อย่างตน

☐ เป็นการปฏิบัติที่เหมาะสม ☐ เป็นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

เพราะ.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นศึกษาค้นคว้าความดีงาม (ชั้นมัธยมศึกษา)

ใบงานที่ 1.5*

เรื่อง ปญฺญธรรม 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนต้องการจะศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ นักเรียนจะได้อย่างไร เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น
.....
.....
2. ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาและได้ลงแข่งขัน นักเรียนต้องการอยากจะเป็นอย่างมากเพื่อจะได้รับรางวัลและผลประโยชน์อื่นมากมาย นักเรียนควรจะทำอย่างไร โดยการเอาเปรียบคู่แข่งและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกติกาการแข่งขันทุกวิถีทางหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
.....
3. คนที่คิดว่าตนเองเหนือกว่า เค้นกว่าผู้อื่นหรือชอบแสดงตนข่มขู่ผู้อื่น ยึดถือในความเห็นของตนอย่างเหนียวแน่น ไม่ยอมรับฟังความเห็นของคนอื่น จนเป็นเหตุไปสู่การเบียดเบียนทำร้ายผู้อื่น นักเรียนจะประพาศตนให้มีลักษณะดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
.....
4. การมองโลกในลักษณะที่ว่า นี่มิใช่ของเรา เราไม่เป็นมัน นั่นมิใช่ตัวตนของเรา จะช่วยให้พฤติกรรมด้านตัณหา มานะ ทิฐิ เบาบางลงหรือหมดไปได้อย่างไร จงอธิบาย
.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ชั้นวิญญาน)

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ปญฺญจรรรม 3

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. ง.

3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. สิ่งที่ทำให้การศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมไม่ดำเนินไปด้วยดีได้แก่ข้อใด

ก. หลักธรรม 3

ข. สามัญญลักษณะ 3

ค. ปญฺญจรรรม 3

ง. ปาปณิกจรรรม 3

2. ความทุกข์ใจและมองปัญหาต่างๆ ผิดจากความเป็นจริงเกิดจากการปฏิบัติตามข้อใด

ก. หลักธรรม 3

ข. สามัญญลักษณะ 3

ค. ปญฺญจรรรม 3

ง. ปาปณิกจรรรม 3

3. ความเห็นแก่ตัว มีความโลภอยากได้สิ่งของของผู้อื่นคือลักษณะของอะไร

ก. ตัณหา

ข. มานะ

ค. ทิฐิ

ง. กรรม

4. ผู้ที่คิดว่าตนเองดีกว่า เค้นกว่า และชอบยกตนข่มผู้อื่น เป็นลักษณะของผู้ประพฤติตามหลักอะไร

ก. กรรม

ข. ทิฐิ

ค. มานะ

ง. ตัณหา

5. ข้อใด ไม่ เกี่ยวข้องกับความหมายของทฤษฎี

- ก. ยึดคิดในความเห็นของตน
- ข. จมจายไม่มีเหตุผล
- ค. คลั่งไคล้ในความเชื่อหรือลัทธิ
- ง. ถือตัว ทนงตัว เห็นแก่ตัว

6. พฤติกรรมของใครจัดอยู่ในเรื่องของมานะ

- ก. นิด ทำอะไรต้องคิดถึงประโยชน์ของคนไว้ก่อน
- ข. หน้อย สำคัญตนเองว่า เก่งกว่าเพื่อนๆทุกคน
- ค. น้อย คิดว่าความเชื่อของตนถูกต้องเสมอ
- ง. เล็ก ชอบหลักเลียงเมื่อถึงเวรทำความสะอาดห้อง

7. ข้อใด จับคู่ ได้ถูกต้อง

- ก. ถือตัว กับ ตัณหา
- ข. อยากได้ กับ มานะ
- ค. จมจาย กับ ทฤษฎี
- ง. โลกมาก กับ มานะ

8. ข้อใดกล่าวถึงผลเสียของตัณหา มานะ ทิฐิ ที่มีต่อสังคมได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ทำให้สังคมเกิดการแก่งแย่ง ข่มขู่ ไม่เปิดกว้าง
- ข. ทำให้สังคมขาดความเอื้ออาทร ใจแคบ ไม่จริงใจ
- ค. ทำให้สังคมไม่อดทน ไม่มีวินัย ไร้ระเบียบ
- ง. ทำให้สังคมแตกแยก ไม่สามัคคี ไม่ปรองดอง

9. ความเชื่อและการยึดถือในเรื่องใดคือแดนเกิดของตัณหา มานะ ทิฐิ

- ก. เรื่องกรรม และผลของกรรม
- ข. เรื่องตัวตนและการถือเอาตนเป็นศูนย์กลาง
- ค. เรื่องความไม่มีตัวตนและการไม่เข้าไปยึดถือ
- ง. เรื่องความรักและความเมตตา

10. การศึกษาและเรียนรู้เรื่องใดจะสามารถแก้พฤติกรรมที่เกิดจากตัณหา มานะ ทิฐิ ได้

- ก. เรื่องอัตตา
- ข. เรื่องอนัตตา
- ค. เรื่องเมตตา
- ง. เรื่องกัมมสกตา

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ข.
2. ก.
3. ค.
4. ง.
5. ก.
6. ข.
7. ก.
8. ก.
9. ค.
10. ง.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ค.
2. ค.
3. ก.
4. ค.
5. ง.
6. ข.
7. ค.
8. ก.
9. ข.
10. ข.

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจกัณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐาน ส 1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง อัตถะ 3

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

อัตถะ 3 ได้แก่ ทิฐุธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะ ปรมัตถะ เป็นประโยชน์หรือจุดหมายของการปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ย่อมบรรลุจุดหมายหรือประโยชน์คือความสุข ความเจริญในชีวิต ทั้งในระดับต้น และระดับสูงสุด ขึ้นอยู่กับว่าผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติตามธรรมข้อไหนระดับใด เพราะหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงแสดงไว้นั้นมีมากมายและมีหลายระดับ

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 2.1 อธิบายความหมาย ทิฐุธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะ และ ปรมัตถะ ใน อัตถะ 3 ได้
- 2.2 สามารถวิเคราะห์ลักษณะของทิฐุธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะ และ ปรมัตถะ ได้
- 2.3 อธิบายแนวทางการปฏิบัติของทิฐุธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะ และ ปรมัตถะ ได้
- 2.4 บอกถึงผลดีของการปฏิบัติตามแนวทางของทิฐุธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะและปรมัตถะที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคมได้
- 2.5 ยกตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติตามหลักของทิฐุธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะ และ ปรมัตถะ ได้
- 2.6 นำหลักทิฐุธรรมมิกัตถะ สัมปรายิกัตถะ และ ปรมัตถะมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3. สาระการเรียนรู้

3.1 ทิฐุธรรมมิกัตถะ คือ ประโยชน์เฉพาะหน้าหรือผลที่มองเห็นกันอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่มุ่งหมายกันในโลกนี้ เช่น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ฐานะ เกียรติ ไม้ตรี ชีวิตคู่ที่เป็นสุข เป็นต้น

3.2 สัมปรายิกัตถะ คือ เป็นประโยชน์เบื้องหน้าหรือประโยชน์ลึกล้ำเกินกว่าจะมองเห็นกันเฉพาะหน้าหรือผิวเผินภายนอก เป็นประโยชน์ด้านใน อันเป็นคุณค่าของชีวิตหรือความเจริญงอกงามแห่งชีวิตจิตใจที่ก้าวหน้าเติบโตขึ้นด้วยคุณธรรมต่างๆ เช่น ความเป็นคนมีเหตุผล เชื่อมั่นในคุณความดี ไม่ยึดติดในวัตถุจนเกินไป และมีความฉลาดรอบรู้แก้ปัญหาชีวิตได้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

3.3 ประมัตตะ คือ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งขจรหรือประโยชน์ที่เป็นสาระแท้จริงของชีวิต ได้แก่ การรู้เท่าทันสถานะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ไม่ตกเป็นทาสของและชีวิต มีจิตเป็นอิสระ สะอาด สว่าง สงบ เรียกสั้นๆ ว่านิพพาน หรือ การดับกิเลสได้โดยสิ้นเชิง

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอถึงเร็ว (ขั้นรูป)

1) ครูให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษาเรื่อง นายชิน ไสภณพนิช

2) ครูสนทนา ชักถามร่วมกับนักเรียน พร้อมอธิบายเรื่องในกรณีศึกษาอีกครั้ง เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

1) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับเหตุการณ์ตามใบงานที่ 2.1 เพื่อให้เข้าใจ เหตุการณ์ ได้ดี จนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องได้

2) ครูสรุปเหตุการณ์จากเรื่องแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ สังเกตและจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ ดังนี้

ก เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ข แต่ละตอนของเรื่องในกรณีศึกษา มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง

ค แต่ละตอนมีใครทำ ทำที่ไหน อย่างไรและทำเมื่อไร

3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง อัธยาศัย 3 พร้อมกับทำใบงานที่ 2.2 เสร็จแล้ว นำมาเสนอเพื่อตรวจ

ชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

1) ครูยกตัวอย่างบุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมอัธยาศัย 3 พร้อมให้นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์ว่า

ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักธรรมอัธยาศัย 3 อย่างไร

ข ผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักธรรม อัธยาศัย 3 มีอะไรบ้าง

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2.3 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.4 ขั้นตัดสินใจ (ขั้นสังเคราะห์)

1) ครูถามความรู้สึกของนักเรียนจากการศึกษาเรื่องอัตรา 3 และจากตัวอย่างว่า

ก นักเรียนคิดว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับอัตรา 3 มาใช้ในการดำเนินชีวิตได้
อย่างไร เพราะเหตุใด

ข การปฏิบัติตามอัตรา 3 ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง และสังคมโดยรวม
อย่างไร

ค ถ้าคนในสังคมไม่ปฏิบัติตามอัตรา 3 จะเกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.5 ขั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติตามอัตรา 3 ดังนี้

ก นักเรียนสามารถปฏิบัติตามอัตรา 3 ขณะที่อยู่ในโรงเรียน ได้อย่างไร

ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตามอัตรา 3 ขณะที่อยู่ที่บ้าน ได้อย่างไร

ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตามอัตรา 3 ในสังคม ได้อย่างไร

ง เหตุใด จึงควรปฏิบัติตามอัตรา 3

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 ขั้นสรุป

4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้

4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

5.1 ตรวจใบงาน

5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้เรื่อง อัตรา 3

6.2 ใบงานที่ 2.1 2.2 2.3 2.4 2.5

6.3 กรณีศึกษา / ข่าว เหตุการณ์ / สถานการณ์ตัวอย่าง

6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง อัตตะ 3

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ
2. แบบทดสอบแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. ง.
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ
-

1. ทิฐุฐัมมิกัตตะ มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ประโยชน์ของตนหรือประโยชน์ของผู้อื่น
 - ข. ประโยชน์เฉพาะหน้าหรือผลที่มองเห็นกันอยู่ในชีวิตประจำวัน
 - ค. ประโยชน์เบื้องหน้า หรือประโยชน์ลึกล้ำเกินกว่าจะมองเห็นเฉพาะหน้า
 - ง. ประโยชน์อย่างยั่งยืนหรือประโยชน์ที่เป็นสาระแท้ของชีวิต
2. ข้อใด คือลักษณะของปรมัตตะ
 - ก. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ฐานะ เกียรติยศ
 - ข. ความเป็นคนมีเหตุผล ฉลาดรอบรู้
 - ค. ความมีจิตเป็นอิสระ สะอาด สว่าง สงบ
 - ง. ความมีปัญญา เข้าใจชีวิตแก้ปัญหาได้
3. แนวทางในการปฏิบัติตามหลัก ทิฐุฐัมมิกัตตะ คือข้อใด
 - ก. ขยันหา รักษาเป็น คบคนดีเป็นมิตร ใช้ชีวิตที่เหมาะสม
 - ข. มีเหตุผล มีศีล เสียสละ มีปัญญา
 - ค. ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย
 - ง. อุดม เมตตา พื่อใจ มีความเพียร
4. การปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 เป็นแนวทางปฏิบัติตามหลักธรรมใด
 - ก. ทิฐุฐัมมิกัตตะ
 - ข. สัมปรายิกัตตะ
 - ค. อุภยัตตะ
 - ง. ปรมัตตะ

5. ผู้ปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตตะ จะได้รับผลตามข้อใด
 - ก. เป็นที่ไว้วางใจของบุคคลทั่วไป
 - ข. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
 - ค. เป็นผู้มีความรอบคอบ
 - ง. ฐานะดีมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
6. ข้อใด คือผลของการปฏิบัติตามหลักสัมปราชิกัตตะที่เกิดขึ้นกับสังคม
 - ก. ความเจริญทางด้านจิตใจ
 - ข. ความเจริญทางด้านวัตถุ
 - ค. ความเจริญทางด้านวัฒนธรรม
 - ง. ความเจริญทางด้านศิลปะ
7. ใคร คือผู้ปฏิบัติตามหลักปรมัตตะ
 - ก. นิด ยึดแนวทางอริยมรรคมีองค์ 8 ในการดำเนินชีวิต
 - ข. หน้อย ขยันทำงานและใช้จ่ายอย่างประหยัด
 - ค. น้อย ชอบเสียดสละแก่ส่วนรวมและทำอะไรมีเหตุผล
 - ง. นก ชอบไปวัดฟังธรรมรักษาศีล
8. ใคร คือผู้ปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตตะ
 - ก. สมควร ชอบแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
 - ข. สมคิด ชอบช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก
 - ค. สมนึก ชอบสนทนาพูดคุยกับบัณฑิต
 - ง. สมศักดิ์ ชอบแนะนำแนวทางดำเนินชีวิตที่ดีแก่ผู้คนทั่วไป
9. ถ้านักเรียนต้องการจะประสบความสำเร็จในการเรียน นักเรียนควรปฏิบัติตามหลักธรรมใด
 - ก. ทฤษฎีธรรมมีกัตตะ
 - ข. สัมปราชิกัตตะ
 - ค. ปรมัตตะ
 - ง. อุภยัตตะ
10. สิ่งใดจำเป็นที่สุดในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์อันเป็นคุณค่าหรือความเจริญแห่งชีวิต
 - ก. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 - ข. คุณธรรม จริยธรรม
 - ค. เกียรติยศ ชื่อเสียง
 - ง. การได้รับความไว้วางใจ

ใบกรณีศึกษาที่ 2.1*

เรื่อง นายจีน โสภณพนิช

นายจีน โสภณพนิช เกิดเมื่อ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2453 ที่อำเภอบางขุนเทียน จังหวัดธนบุรี บิดาชื่อ นายพัน เป็นชาวจีน ซึ่งเดินทางเข้ามาทำมาหากินในเมืองไทยมาช้านาน ส่วนเป็นคนไทยชาวสวน นายจีนมีชื่อจีนแต่เดิมว่า ตั้งเพิกจิ้ง ตั้งเป็นชื่อสกุล เพิกจิ้ง เป็นชื่อตัว เมื่ออายุได้ 4-5 ขวบ บิดาพาไปเยี่ยมย่าที่เมืองจีนได้เข้าเรียนหนังสือที่นั่นตั้งแต่ชั้นประถมจนถึงชั้นมัธยมศึกษา การเรียนของนายจีนเป็นไปอย่างลุ่มๆ ดอนๆ เพราะครอบครัวมีฐานะยากจน โดยมีอาชีพทำนา นายจีนต้องทำนาบ้างเรียนบ้างสลับกันไป โดยเฉพาะหน้าฝนมักจะไม่ได้เรียนหนังสือเพราะเป็นหน้าทำนา ทั้งๆ ที่ทำงานหนักแต่อาหารการกินก็อดคัด ต้องกินข้าวปนเผือกปนมันอยู่เป็นประจำ

นายจีนอยู่เมืองจีน 12 ปี จึงกลับเมืองไทยเมื่ออายุ 17 ปี ความลำบากในช่วงเวลาที่อยู่ในเมืองจีนได้หล่อหลอมให้เขาเป็นคนขยันขันแข็ง ทรหดอดทน รู้จักทำมาหากินโดยไม่ยอมแพ้ โชครະดา เมื่อถึงเมืองไทยบิดาได้พาไปทำงานเป็นลูกจ้างอยู่ในเรือรับส่งสินค้าพืชไร่ที่ ขึ้น - ลง ระหว่างกรุงเทพฯ - ยุธยา ทำหน้าที่คอยถ่อเรือ ค้ำใบเรือและทำหน้าที่ขนสินค้าขึ้นเรือ ลงเรือ ทำได้ไม่นานก็ไปทำงานใหม่ที่ร้านขายไม้ทำงานทั่วไปเช่น ชงน้ำชา ขนของ ทำครัว ได้เงิน 8 บาท ในระหว่างนี้ก็เข้าไปเรียนภาษาไทยภาคค่ำ ต่อมา 3 ปี ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้จัดการร้านไม้ได้เงินเดือน 20 บาท

อายุครบ 21 ปี นายจีนได้ไปเมืองจีนอีกครั้งหนึ่ง ได้แต่งงานกับชาวเลาไวอิง (มีบุตรด้วยกัน 2 คน) เมื่อกลับมาเมืองไทยอีกครั้งก็ได้เข้าทำงานที่ร้านไม้แห่งเดิมแต่เมื่อร้านประสบอัคคีภัยไม่มีอะไรทำ นายจีนจึงกลับเมืองจีนอีกครั้งโดยได้เข้าทำงานที่บริษัทขายอุปกรณ์ก่อสร้าง จนกระทั่งได้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งและได้เป็นผู้จัดการในเวลาต่อมาทำให้บริษัทเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่นายจีนคิดว่าถ้ามีแต่เป็นลูกจ้างเขา ชีวิตก็คงไปได้ไม่เท่าไรจึงได้รวบรวมทุนที่คอกอมไว้ไปเข้าศึกษาตั้งร้านขายเครื่องเหล็ก วัสดุก่อสร้าง เครื่องเขียนและของเบ็ดเตล็ดเมื่ออายุเพียง 29 ปี เป็นครั้งแรกที่มีกิจการของตัวเอง ต่อมากิจการเจริญขึ้นได้จดทะเบียนเป็นบริษัทเอเซีย จำกัด และภายหลังได้ตั้งบริษัทในเครือขึ้นอีก 2 บริษัท

นายจีนได้เริ่มเข้าทำกิจการทางธนาคาร เมื่อ พ.ศ. 2487 โดยได้ร่วมมือกับอดีตขุนนางข้าราชการ พ่อค้าก่อตั้ง ธนาคารกรุงเทพ ขึ้น ทุนจดทะเบียนครั้งแรก 4 ล้านบาท เรียกชำระครั้งแรก 1 ล้านบาท ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้เมื่อ 1 ธันวาคม 2548 นายจีนได้เป็นคนหนึ่งในคณะกรรมการชุดแรกด้วย อย่างไรก็ตามในระยะแรกๆ นี้ นายจีนยังไม่มีบทบาทอะไรมาก

เพราะขณะนั้นเขามีธุรกิจอีกหลายอย่างทั้งที่เป็นของตนและที่ร่วมกันกับเพื่อนฝูงในช่วงนี้นายจีนได้สมรสกับนางบุญศรี มีบุตรธิดาด้วยกัน 5 คน

ต่อมาไม่นานนายจีนได้เข้าทำงานในธนาคารกรุงเทพ ในตำแหน่งคอมโปรเอร์ ซึ่งมีหน้าที่หาลูกค้าฝากเงิน และลูกค้ากู้เงินพร้อมกับรับประกันให้ ประเมินหลักฐานของผู้มาขอู้เป็นต้น คอมโปรเอร์จึงต้องเป็นคนมุ่งมั่นในการทำงาน อธิบายใจก่อนำคบหา เชื่อสัตย์สุจริต จึงทำให้ธนาคารเติบโตอย่างรวดเร็ว ยอดเงินฝากเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวภายในเวลาครึ่งปี พอมาถึง พ.ศ. 2495 ธนาคารกรุงเทพฯประสบปัญหาหลายด้าน นายจีนได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการผู้จัดการใหญ่นับว่าเป็นผู้บริหารสูงสุดของธนาคารเมื่ออายุ 42 ปี ขณะนั้นนายจีนได้ทำธุรกิจอยู่แล้วหลายอย่าง เช่น ค้าทองคำ ค้าวัสดุก่อสร้าง ตั้งบริษัทเอเชียทรีสต์ค้ำเงินตรา เป็นต้น แต่ก็ได้ถอนตัวจากกิจการเหล่านี้เพื่อให้ความสนใจแก่ธนาคารกรุงเทพ

นายจีนเป็นคนมองการณ์ไกล ในขณะที่ธนาคารกำลังประสบปัญหาอย่างมากในปี 2495 นั้นเอง นายจีนได้หาเงินมาซื้อหุ้นของธนาคารจนได้เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และในที่สุดก็สามารถครอบงำฐานะของธนาคารให้เข้าสู่ปกติและพัฒนาจนเจริญก้าวหน้าดังที่เห็นในปัจจุบัน ความผันผวนทางการเมืองทำให้เขาต้องเดินทางไปทำนักในฮ่องกง ในพ.ศ. 2501 จนถึง พ.ศ. 2507 จึงได้เดินทางกลับมารับบริหารธนาคารกรุงเทพเช่นเดิมใน พ.ศ. 2516 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการธนาคารควบคู่ไปกับตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ ได้ลาออกจากตำแหน่งเมื่อ พ.ศ. 2527 เมื่ออายุ ได้ 74 ปี

นายจีนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ธนาคารกรุงเทพเติบโต จากห้องแถวเล็กๆ มาเป็นอาคารพั้นล้านบาท มีสาขาในประเทศ 300 กว่าสาขา สาขต่างประเทศ 15 สาขา นิตยสารชั้นนำจัดให้นายจีนเป็นหนึ่งในจำนวนนักธนาคารที่รวยที่สุดในโลก 12 คนทั้งๆ สมัยที่เป็นเด็กหนุ่มก็เป็นเพียงชาวนาที่ยากจนคนหนึ่ง นายจีนได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาการเงินการธนาคารจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และสาขา บริหารธุรกิจจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายจีนถึงแก่กรรมเมื่อ 9 เมษายน 2531 ทิ้งมรดกไว้ให้ลูกหลานเป็นจำนวนมหาศาล ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นแสนล้านบาท

(ที่มา : หนังสือเรียน สังคมศึกษา รายวิชา ส 017 จริยธรรมกับบุคคล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด มปป: 41-43)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นกำหนดและเสนอถึงเรา (จันรูป)**

ใบงานที่ 2.1*
เรื่อง อັดละ 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษาแล้ว ตอบคำถามต่อไปนี้

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. ฐานะทางครอบครัวของนายชิน โสภณพนิช ในช่วงแรกมีสภาพเป็นอย่างไร

.....
.....

2. เพราะเหตุใด ในวัยเด็กการเรียนของนายชิน โสภณพนิช จึงไม่ค่อยต่อเนื่อง

.....
.....

3. แนวทางใดที่ทำให้นายชิน โสภณพนิชสามารถมีกิจการของตนเองได้เป็นครั้งแรก

.....
.....

4. การที่นายชิน โสภณพนิช มีส่วนในการทำให้ธนาคารกรุงเทพเติบโตอย่างรวดเร็วและมียอดเงินฝากเพิ่มมากขึ้น เพราะเขามีคุณลักษณะอย่างไร

.....
.....

5. นายชิน โสภณพนิช ประสบความสำเร็จทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ฐานะความเป็นอยู่ และด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง เพราะมีคุณธรรมใดบ้าง

.....
.....

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบความรู้ที่ 2.1 *

เรื่อง อัตตะ 3

อัตตะ แปลว่า ประโยชน์หรือจุดหมายในที่นี้หมายถึงคุณประโยชน์ของการปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

ถ้าจะถามว่า พระธรรมมีคุณประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติอย่างไร คำตอบที่สั้นและครอบคลุมที่สุดก็คือ พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติมิให้ตกไปในความชั่ว คำว่า ไม่ตกไปในความชั่ว ในที่นี้ขยายความว่า ประสบความสุข ความเจริญในชีวิต ทั้งในระดับต้นๆ และระดับสูงสุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติตามธรรม ข้อไหน ขึ้นไหน เพราะพระธรรมคำสอน ของพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้มากมายหลายระดับ ตั้งแต่ธรรมขั้นพื้นฐานเพื่อชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีของผู้ที่ยังอยู่ในเพศกฤหัสถ์ ซึ่งยังต้องการความสุขความสำเร็จทางโลกจนกระทั่งธรรมขั้นสูงอันเป็นหลักปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์อย่างแท้จริง

ประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติธรรมจะพึงได้รับจึงแบ่งเป็น 3 ประเภทสูงต่ำตามภูมิธรรมที่ปฏิบัติดังนี้

ชื่อหลักธรรม	ความหมาย	แนวปฏิบัติ
1. ทิฏฐธัมมิกัตตะ (ประโยชน์ขั้นต้น)	ประโยชน์เฉพาะหน้าหรือผลที่มองเห็นกันอยู่ในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่มุ่งหมายกันในโลกนี้เช่น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลาภ ยศ สุข ฐานะเกียรติ ไมตรี ชีวิตคู่ที่เป็นสุข เป็นต้น	1. มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ประกอบอาชีพสุจริตมีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาสอดคล้องหาอุบายวิธีสามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี 2. รู้จักเก็บรักษาคุ้มครองป้องกันโภคทรัพย์และผลงานของตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรและโดยชอบธรรม ไม่ให้มีอันธพาล หรือเสื่อมเสียหาย 3. รู้จักคบคนดีเป็นมิตรเลือกเสวนาศึกษาตามอย่างผู้ทรงคุณธรรมมีความสามารถ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลต่ออาชีพการงาน 4. รู้จักกำหนดรายได้ รายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอคิมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย รู้จักประหยัดคอออม

2. สัมปรายกัตตะ (ประโยชน์ขั้นสูง)	เป็นประโยชน์ อย่างยิ่งขุดหรือ ประโยชน์ลึกเกินกว่าจะมองเห็น กันเฉพาะหน้าหรือผิวเผิน โดย ภายนอกเป็นประโยชน์ด้านใน อัน เป็นคุณค่าของชีวิตหรือความเจริญ งอกงามแห่งชีวิตจิตใจที่ก้าวหน้า เติบโตขึ้นด้วยคุณธรรมต่างๆ เช่น ความเป็นคนมีเหตุผล เชื่อมั่นใน คุณความดีไม่ยึดติดในวัตถุ จนเกินไป และมีความฉลาดรอบรู้ แก้ปัญหาชีวิตได้ถูกต้อง และมี ประสิทธิภาพ	1. เชื่ออย่างมีเหตุผล ไม่เชื่องมง่าย เชื่อมั่นในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า 2. มีศีลธรรมสมบูรณ์ตามประเภท ของแต่ละคน เช่น เป็นคฤหัสถ์รักษา ศีล 5 เป็นสามเณรรักษาศีล 10 ภิกษุ รักษาศีล 227 ข้อ ได้ครบถ้วน 3. เป็นผู้เสียสละภายใน เช่น สละ กิเลสความเห็นแก่ตัวต่างๆ สร้าง ความรู้สึกลดปล่อยไปร่งขึ้นมาแทนและ เสียสละภายนอก เช่น สละทรัพย์สิน เงินทองช่วยเหลือผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ ยากและสร้างสาธารณประโยชน์ ต่างๆ 4. มีปัญญา มีความฉลาดรอบรู้ เข้าใจ ชีวิตตามความเป็นจริงสามารถ แก้ปัญหาชีวิตได้
3. ปรมัตตะ (ประโยชน์ขั้นสูงสุด)	เป็นประโยชน์อย่างยิ่งขุดหรือ ประโยชน์ที่เป็นสาระแท้จริงของ ชีวิตได้แก่ การรู้เท่าทันสภาวะ ของ สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ไม่ ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต มีจิต เป็นอิสระ สะอาด สว่าง สงบ เรียก สั้นๆ ว่านิพพานหรือการดับกิเลส ได้โดยสิ้นเชิง	ผู้ที่ปรารถนาจะได้รับประโยชน์ ระดับสูงสุดนี้ จะต้องปฏิบัติตามหลัก อริยมรรคมีองค์ 8 อันได้แก่ ความ เห็นชอบ ความดำริชอบ เจรจาชอบ ทำการทำงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ตั้งสติชอบ และตั้งจิต มั่นชอบ

(ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม พระพุทธศาสนา ม.3 บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548 : 81-82)

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้(ขั้นเวทนา)

ใบงานที่ 2.2*

เรื่อง อັดละ 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่องอັดละ 3 แล้วพิจารณานำหมายเลขหน้าข้อความที่เกี่ยวกับอັดละ 3 ไปใส่ได้ชื่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง

อັดละ 3	ทฤษฎีหมักคละ (ประโยชน์ขั้นต้น)	สั้มปรายกัคละ (ประโยชน์ขั้นสูง)	ปรมคละ (ประโยชน์ขั้นสูงสุด)

1. ดำเนินชีวิต โดยใช้หลักการที่ว่า ขยันหา รักษาได้ คบคนดีเป็นมิตร ใช้ชีวิตแต่พอเหมาะ
2. ประโยชน์หรือจุดหมายของปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า
3. เป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่องมงาย มีศีลสมบูรณ์ รู้จักเสียสละและมีปัญญา
4. ประโยชน์เฉพาะหน้าหรือผลที่มองเห็นกันอยู่ในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องธรรมดาที่มุ่งหมายกันในโลกนี้
5. พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติมิให้ตกไปในที่ชั่ว
6. ประโยชน์ด้านในอันเป็นคุณค่าของชีวิต หรือเจริญอกงามแห่งชีวิตจิตใจ
7. ปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8
8. การรู้เท่าทันสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตมีจิตที่เป็นอิสระ
9. เข้าใจชีวิตตามความเป็นจริง สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้
10. เสียสละภายใน คือ สละกิเลส สร้างความรู้สึกละเอียด โปร่งขึ้นมาแทน
11. รู้จักเก็บรักษา ค้ำครอง ป้องกัน โภคทรัพย์และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร และ ชอบธรรม
12. การให้รายได้เหนือรายจ่าย รู้จักประหยัดคอดออม มีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

ใบงานที่ 2.3*

เรื่อง อัดละ 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าตัวเลือกที่ตรงกับข้อความที่กำหนดพร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบด้วย

1. สมชายเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง ผลการเรียนของเขาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ปัจจุบันสมชายกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นอย่างนี้เพราะเขาคิดใจเรียนขยันอ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ เขาคิดใจจะเรียนต่อให้สูงที่สุด ทั้งนี้เพื่ออนาคตที่ดี เขาจึงพยายามใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด อดออม เพื่อจะได้มีทุนเรียนในระดับสูง ตามที่เขาตั้งใจในโอกาสต่อไป

☐ ทิฏฐธัมมิกัตถะ ☐ สัมปรายิกัตถะ ☐ ปรมัตถะ

เพราะ.....

2. สมศักดิ์เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขาชอบสวดมนต์เป็นประจำทุกวัน และ ปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5 อย่างเคร่งครัด เพราะเขาเชื่อมั่นในคุณความดี นอกจากนี้สมศักดิ์ยังเป็นคนเหตุผล มีความฉลาดรอบรู้ในการแก้ปัญหาชีวิตได้อย่างถูกต้อง และยังแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตที่ถูกต้องให้แก่เพื่อนๆ อีกด้วย

☐ ทิฏฐธัมมิกัตถะ ☐ สัมปรายิกัตถะ ☐ ปรมัตถะ

เพราะ.....

3. สุดสวย ป่วยด้วยโรคมะเร็งและนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล อดีตเธอเคยเป็นนางงามหลายตำแหน่งและเป็นนางแบบผู้มีรูปร่างหน้าตาสวยงามมาก แรกๆ ที่เธอได้รับการรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลนั้น เธอมีความทุกข์ทั้งทางกายและทางใจมาก ต่อมาเธอคิดว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แม้กระทั่งรูปร่างหน้าตาของเธอ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยสวยงามสดใส แต่บัดนี้สภาพอย่างนั้นกลับหายไปและเธอก็รับรู้ถึงความจริงข้อนี้จึงทำให้เธอคลายความทุกข์ใจลงไปมาก ทั้งนี้เพราะเธอรู้เท่าทันสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง

☐ ทิฏฐธัมมิกัตถะ ☐ สัมปรายิกัตถะ ☐ ปรมัตถะ

เพราะ.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

ใบงานที่ 2.4*

เรื่อง อัตตะ 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนถึงข้อดีของการปฏิบัติตามหลักอัตตะ 3 และข้อเสียของการไม่ปฏิบัติ
(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

อัตตะ 3	ข้อดีของการปฏิบัติ	ข้อเสียของการไม่ปฏิบัติ
ทฤษฎีหมักดอง (ประ โยชน ขั้นต้น)		
สัมปรายิกัตตะ (ประ โยชนขั้น สูง)		
ปรมัตตะ (ประ โยชนขั้น สูงสุด)		

* ใช้ประกอบการสอนขั้นตัดสินใจ (ขั้นดำรง)

ข้อความ	แนวทางปฏิบัติ	ทำไมจึงใช้แนวทางนั้น(เหตุผล)
2. นักเรียนต้องการจะเป็นผู้มีความฉลาดรอบรู้สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตได้ถูกต้อง มีเหตุผลและเชื่อมั่นในคุณความดี	☐ มีเหตุผลไม่เชื่องมง่าย มีความเสียสละ รักษาศีล 5 เป็นประจำและเข้าใจชีวิตตามความเป็นจริง ☐ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด อดออม คบคนดีเป็นเพื่อน และ ใช้ชีวิตให้เหมาะสมพอดี ☐ มีความเห็นชอบ คำริชอบ เจรจาชอบ ทำการงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ตั้งสติชอบ และตั้งจิตมั่นชอบ	เพราะ.....
ข้อความ	แนวทางปฏิบัติ	ทำไมจึงใช้แนวทางนั้น(เหตุผล)
3. เมื่อนักเรียนมีความทุกข์ใจอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปในทางที่ตนเองไม่ปรารถนานักเรียนต้องการจะดับทุกข์นี้ด้วยการรู้เท่าทันสถานะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง	☐ มีเหตุผลไม่เชื่องมง่าย มีความเสียสละ รักษาศีล 5 เป็นประจำและเข้าใจชีวิตตามความเป็นจริง ☐ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด อดออม คบคนดีเป็นเพื่อน และ ใช้ชีวิตให้เหมาะสมพอดี ☐ มีความเห็นชอบ คำริชอบ เจรจาชอบ ทำการงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ตั้ง สติชอบ และตั้งจิตมั่นชอบ	เพราะ.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ชั้นวิญญาน)

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง อัตรา 3

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ
 2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
 3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ
-

1. ประโยชน์เฉพาะหน้าหรือผลที่มองเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นความหมายของข้อใด
 - ก. ทัศนคติ
 - ข. สัมปราชัย
 - ค. ประสิทธิภาพ
 - ง. คุณภาพ
2. ข้อใด **จับคู่** ได้ถูกต้อง
 - ก. ลาภ ยศ - คุณภาพ
 - ข. คุณค่าของชีวิต - สัมปราชัย
 - ค. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ - ประสิทธิภาพ
 - ง. จิตใจที่เป็นอิสระ - ทัศนคติ
3. ผู้ปรารถนาจะได้รับประโยชน์ขั้นสูง (สัมปราชัย) จะต้องปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. มีเหตุผล มีศีล เสียสละ มีปัญญา
 - ข. อุดมคติ เมตตา ประหยัด มีความเพียร
 - ค. ขยัน ใฝ่รู้ คบคนดีเป็นเพื่อน ใช้ชีวิตแต่พอเหมาะ
 - ง. เชื่อฟัง ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีวินัย
4. ผู้ที่ปรารถนาจะได้รับประโยชน์ขั้นสูงสุด (ประสิทธิผล) จะต้องปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. สัมปราชัย 7
 - ข. อิทธิบาท 4
 - ค. มรรคมีองค์ 8
 - ง. ปัญจธรรม 3

5. เมื่อปฏิบัติตามหลักสัมปราชัยกัตถะ ผลที่เกิดขึ้น คือข้อใด
 - ก. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 - ข. ความเป็นคนมีจิตใจที่เป็นอิสระ
 - ค. ความมีเกียรติยศ ชื่อเสียง
 - ง. ความเป็นคนมีเหตุผล
6. สิ่งใดน่าจะเกิดจากการปฏิบัติตามหลักทฤษฎัมมิกัตถะ
 - ก. สังคมแผ่นดินทอง
 - ข. สังคมแผ่นดินธรรม
 - ค. สังคมประชาธิปไตย
 - ง. สังคมเมือง
7. นภาเป็นคนชอบเสียดสี ทำอะไรก็มีเหตุผล ไม่เชื่อจนง่าย นภาปฏิบัติตามหลักธรรมใด
 - ก. ทฤษฎัมมิกัตถะ
 - ข. สัมปราชัยกัตถะ
 - ค. ปรมัตถะ
 - ง. อุภยัตถะ
8. ใครเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักทฤษฎัมมิกัตถะ
 - ก. ขาว ขยันเรียนหนังสือ ไม่คบเพื่อนที่ชอบเที่ยวเตร่
 - ข. แดง ชอบบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ
 - ค. เขียว จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนอยู่เสมอ
 - ง. ดำ จะเข้าวัดปฏิบัติธรรมและรักษาศีลเป็นประจำ
9. การปฏิบัติตามหลักสัมปราชัยกัตถะก่อให้เกิดผลสำเร็จในด้านใด
 - ก. การศึกษาเล่าเรียน
 - ข. การแก้ไขปัญหาชีวิตได้ถูกต้อง
 - ค. การรู้เท่าทันสภาวะของสิ่งทั้งหลาย
 - ง. การไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต
10. นักเรียนควรปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อให้บรรลุสิ่งใดจึงจะถือว่า สูงสุด
 - ก. ความมั่งคั่งแห่งทรัพย์สินเงินทอง
 - ข. ความมีเกียรติยศชื่อเสียง
 - ค. ความเจริญงอกงามแห่งชีวิต
 - ง. ความมีจิตใจที่เป็นอิสระ

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ข.
2. ค.
3. ก.
4. ง.
5. ง.
6. ก.
7. ก.
8. ค.
9. ก.
10. ข.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ก.
2. ข.
3. ก.
4. ค.
5. ง.
6. ก.
7. ข.
8. ก.
9. ข.
10. ง.

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจจันท์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานที่ ส 1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง ปัญญา 3

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

ปัญญา 3 ได้แก่ สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา ภวนามยปัญญา บุคคลสามารถพัฒนาปัญญาได้โดยการศึกษาเล่าเรียน การคิดตรอง การลงมือปฏิบัติฝึกฝน ปัญญาย่อมเกิดและมีได้ เพราะการฝึกฝนและพัฒนาด้วยวิธีดังกล่าว ปัญญาย่อมเสื่อมไปได้หากไม่มีการฝึกฝนและพัฒนา

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 2.1 จำแนกประเภทของปัญญาได้
- 2.2 อธิบายความหมายของสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภวนามยปัญญาในปัญญา 3 ได้
- 2.3 วิเคราะห์ลักษณะของสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภวนามยปัญญาได้
- 2.4 อธิบายวิธีพัฒนาสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภวนามยปัญญาได้
- 2.5 บอกถึงผลดีของการพัฒนาสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภวนามยปัญญาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้
- 2.6 ยกตัวอย่างบุคคลที่พัฒนาสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภวนามยปัญญาได้
- 2.7 สามารถนำวิธีการพัฒนาสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภวนามยปัญญาไปปฏิบัติได้

3. สาระการเรียนรู้

3.1 ประเภทของปัญญา

- 1) ปัญญาที่มีมาแต่กำเนิด (สหชาติกปัญญา)
- 2) ปัญญาที่มีขึ้นภายหลังการศึกษาเล่าเรียน (โยคปัญญา)

3.2 การพัฒนาปัญญา

- 1) สุตมยปัญญา หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการฟัง ในที่นี้รวมถึงการศึกษาเล่าเรียนทางอื่นด้วย เช่น การอ่าน การเขียน ตลอดจนการรับข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
- 2) จินตามยปัญญา หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการลงมือทำ การทำและทำอย่างต่อเนื่อง เป็นทางให้เกิดความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง
- 3) ภวนามยปัญญา หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการลงมือทำ การทำและทำอย่างต่อเนื่อง เป็นทางให้เกิดความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.1.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)

- 1) นำภาพเด็กนั่งเรียนในห้องเรียน ภาพเด็กกำลังอ่านหนังสือในห้องสมุด
- 2) ครูนำเสนอข่าวเหตุการณ์เกี่ยวกับเว็บไซต์ วิชาการคอตคอม ภายใต้ชื่อสก็๊ปข่าวว่า “คลังข้อสอบใหญ่ที่สุดในประเทศ วิชาการคอตคอม ลดช่องว่างเด็ก ตจว. - กทม.” จากคอลัมน์ ประชาชนของหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับประจำวันที 9 กรกฎาคม 2550 มาให้นักเรียนอ่าน พร้อมร่วมกันอภิปราย

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

- 1) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับข่าวเหตุการณ์ตามใบงานที่ 3.1 เพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ได้ดี จนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องได้
- 2) ครูสรุปเหตุการณ์จากเรื่องแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้สังเกตและจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ดังนี้
 - ก เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
 - ข มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง
 - ค มีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ผลเป็นอย่างไร
- 3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องปัญหา 3 พร้อมกับทำใบงานที่ 3.2 เสร็จแล้ว

นำเสนอเพื่อตรวจ

ชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

- 1) ครูยกตัวอย่างบุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 และให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า
 - ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 อย่างไรบ้าง
 - ข ผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 มีอะไรบ้าง
- 2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 3.3 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.4 ขั้นตัดสินใจ (ขั้นสังเคราะห์)

- 1) ครูถามความรู้สึกของนักเรียนจากการศึกษาเรื่องปัญหา 3 และจากตัวอย่างว่า
 - ก นักเรียนคิดว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับปัญหา 3 มาใช้ในการศึกษาเล่าเรียน และในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร เพราะเหตุใด
 - ข การปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร
 - ค ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 จะเกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด

- 2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 3.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.5 ขั้นก่อเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

- 1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 ดังนี้
 - ก นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 ขณะอยู่ในโรงเรียนได้อย่างไร
 - ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 ขณะอยู่ที่บ้านได้อย่างไร
 - ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปัญหา 3 ในสังคมได้อย่างไร
 - ง เหตุใด จึงควรปฏิบัติตามหลักปัญหา 3
- 2) ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 3.5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 ขั้นสรุป

- 4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้
- 4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

- 5.1 ตรวจใบงาน
- 5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

- 6.1 ใบความรู้เรื่อง ปัญหา 3
- 6.2 ใบงานที่ 3.1 3.2 3.3 3.4 3.5
- 6.3 กรณีศึกษา / ข่าว เหตุการณ์ / สถานการณ์ตัวอย่าง
- 6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง ปัญหา 3

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.

3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดจัดเป็นประเภทของปัญหา

- ก. ปัญหาที่มีมาแต่กำเนิด และปัญหาที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน
- ข. ปัญหาที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียนและปัญหาที่เกิดจากการลงมือทำ
- ค. ปัญหาที่เกิดจากการคิด และปัญหาที่มีมาแต่กำเนิด
- ง. ปัญหาที่เกิดจากการลงมือทำ และปัญหาที่เกิดจากการคิด

2. ข้อใด ไม่ เกี่ยวข้องกับสุขุมยปัญหา

- ก. การฟัง
- ข. การอ่าน
- ค. การคิด
- ง. การเขียน

3. ปัญหาที่เกิดจากการลงมือทำ จะมีลักษณะอย่างไร

- ก. แสดงถึงความชำนาญจากการฝึกฝนมาก
- ข. แสดงถึงความเป็นผู้คงแก่เรียนจากการฟังมาก
- ค. แสดงถึงความเป็นผู้ที่เข้าใจแจ่มแจ้งจากการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน
- ง. แสดงถึงความเป็นผู้มีความรู้มากจากรับฟังข่าวสารข้อมูลมาก

4. จินตมยปัญหา พัฒนาได้โดยวิธีใด

- ก. การฟัง การอ่าน
- ข. การคิด การพิจารณา
- ค. การเขียน การรับข่าวสาร
- ง. การกระทำ การจดจำ

5. ข้อใดเป็นการพัฒนา ภาวนามชปัญญา

- ก. การค้นคว้า
- ข. การฝึกฝนลงมือทำ
- ค. การศึกษาเล่าเรียน
- ง. การคิดพิจารณา

6. การพัฒนาจิตตามชปัญญา ก่อให้เกิดผลตามข้อใด

- ก. การเป็นผู้คงแก่เรียน
- ข. สามารถบอกหรืออธิบายสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน
- ค. รู้จักใช้ความคิดหรือคิดเป็น
- ง. มีความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง

7. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ตนศึกษามาได้ เป็นผลของการพัฒนาปัญญาในข้อใด

- ก. สุตมชปัญญา
- ข. จินตามชปัญญา
- ค. ภาวนามชปัญญา
- ง. โขคปัญญา

8. บุคคลใดถือว่าเป็นผู้พัฒนาจิตตามชปัญญา

- ก. นภา ทบพวนสูตรคณิตศาสตร์จนเข้าใจเป็นอย่างดี
- ข. สมพร อธิบายวิธีการแก้โจทย์ปัญหาให้เพื่อนฟังจนเข้าใจ
- ค. สมควร นำปัญหาในการเรียนไปปรึกษาพ่อแม่
- ง. รุ่งฟ้า พยายามหาวิธีลอกการบ้านจากเพื่อน

9. สุเมธ หมั่นฝึกวอลเลย์บอล แสดงว่า สุเมธต้องการจะให้เกิดปัญญาในข้อใด

- ก. สุตมชปัญญา
- ข. จินตามชปัญญา
- ค. ภาวนามชปัญญา
- ง. โขคปัญญา

10. สุตมชปัญญา จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้านักเรียนไม่ปฏิบัติตามข้อใด

- ก. การคิดทบทวนอยู่เสมอ
- ข. การฝึกฝนฝึกปรืออยู่เสมอ
- ค. การอ่านการฟังอยู่เสมอ
- ง. การลงมือทำอยู่เสมอ

ใบกรณีศึกษาที่ 3.1*

เรื่อง เว็บไซต์ วิชาการคอตคอม (www.vsharkarn.com)

สาระสำคัญโดยย่อ วิชาการคอตคอม เป็นเว็บไซต์ดีเด่นด้านการศึกษามีผู้ให้บริการมากที่สุดในประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งถือกำเนิดขึ้นเมื่อ 7 ปีที่แล้ว โดยเว็บมาสเตอร์ที่เป็นนักเรียนทุนของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) 3 ท่าน คือ ผศ.ดร.บุญญฤทธิ์ อุยยานนวาระ ดร.อรรถกฤต ฉัตรภูมิ และดร.พิเชษ กิจธารา

วิชาการคอตคอม เป็นเว็บไซต์ที่น่าเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเรื่องราวความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ วิชาการคอตคอมได้รับรางวัล Winner of 2004 Thai Webmaster Award สาขาเว็บไซต์ส่งเสริมการเรียนรู้ดีเด่น นอกจากนี้ วิชาการคอตคอมโดยการสนับสนุนจากบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้เปิด vExam คลังข้อสอบที่ใหญ่ที่สุดของไทย ไม่ว่าจะเป็นข้อสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหาร เตรียมอุดม ฯลฯ สามารถเข้ามาดูฝึกปรือฝึกมือได้ที่นี้

(ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันจันทร์ที่ 9 กรกฎาคม 2550 หน้า 33)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นกำหนดและเสนอถึงเรา (ชั้นรูป)**

ใบงานที่ 3.1*
เรื่อง ปัญหา 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนดูภาพและศึกษาสก็๊ปข่าวแล้วให้ตอบคำถามต่อไปนี้
(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. สก็๊ปข่าวนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

.....
.....

2. เว็บไซต์วิชาการคอตคอม นำเสนอเนื้อสาระเกี่ยวกับอะไร

.....
.....

3. เพราะเหตุใด เว็บมาสเตอร์ จึงทำเว็บไซต์นี้ขึ้นมา

.....
.....

4. สิ่งที่เป็นปัญหาของเว็บไซต์นี้ คืออะไรบ้าง

.....
.....

5. เพราะเหตุใด เว็บไซต์นี้จึงสามารถลดช่องว่างระหว่างเด็กต่างจังหวัดกับเด็กกรุงเทพฯ ได้

.....
.....

6. เว็บไซต์นี้จัดว่าเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการพัฒนาปัญญา หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)**

ใบความรู้ที่ 3.1*

เรื่อง ปัญหา 3

ปัญหา แปลว่า ความรู้ทั่วถึง หมายถึง รู้แจ่มแจ้งหรือตลอดหมด ถ้ารู้ไม่ทั่วถึงไม่รู้แจ่มแจ้ง โดยตลอด ไม่นับว่าเป็นปัญหาที่แท้จริง ดังเรื่องของคนตาบอดคลำช้าง 8 คน ใครคลำส่วนไหนของ ช้างก็รู้เฉพาะส่วนนั้น ทั้ง 8 คนนั้นไม่รู้ว่าช้างทั้งหมดตัวนั้นเป็นอย่างไรต่างจากคนตาดี ซึ่งมองเห็น ช้างชัดเจนและรู้ตลอด

ปัญหา มี 2 ประเภท คือ ปัญหาที่มีมาแต่กำเนิด (สหชาติกปัญหา) และปัญหาที่มีขึ้นภายหลัง ด้วยการศึกษาลำเรียน (โยคปัญหา) ปัญหาประเภทหลังนี้เท่านั้นที่ต้องการเน้นในที่นี้ เพราะเรื่อง ของปัญหาหรือความรู้นั้นเป็นเรื่องที่ฝึกฝนอบรมกันได้ดังพุทธทวณะว่า “ปัญญาย่อมมีได้เพราะการ ฝึกฝนพัฒนา เสื่อมไปเพราะไม่ฝึกฝนพัฒนา”

การพัฒนาปัญญา มี 3 วิธี ดังนี้

1. สุตมยปัญญา หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการฟังในที่นี้รวมถึงการศึกษาลำเรียนอย่างอื่น ด้วย เช่น การอ่าน การเขียน ตลอดจนการรับข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ การที่บุคคลได้รับข้อมูล มากๆ ไม่ว่าจากการฟัง การอ่าน ทำให้เป็นคนหูตากว้างไกลได้รับยกย่องว่าเป็นพหูสูตร (ผู้คงแก่เรียน) ผู้ที่จะเป็นพหูสูตรหรือผู้คงแก่เรียนได้ ต้องตั้งใจฝึกฝนอบรมตามขั้นตอนทั้ง 5 ดังต่อไปนี้

(1) ฟังมาก คือ สดับตรับฟัง อ่าน ศึกษาค้นคว้า สะสม ความรู้จากแหล่งต่างๆ ให้มากที่สุด ด้วยความขยันหมั่นเพียรอย่างยิ่ง

(2) จำได้ คือ จับประเด็นสาระสำคัญและจำได้แม่นยำ

(3) คล่องปาก คือ ท่องประเด็นสำคัญที่ควรท่องให้คล่องปาก สามารถยกขึ้นมาอ้างได้ทันที ทุกกาล ทุกสถานที่

(4) เจนใจ คือ นึกคิดจนเกิดภาพ ชัดเจนในใจ สามารถบอกหรืออธิบายได้ชัดเจน ดังหนึ่ง อธิบายภาพจากจอโทรทัศน์

(5) ประยุกต์ใช้ได้ คือ ย่อยข้อมูลที่ได้อ่าน ได้ศึกษามาให้เป็นความคิดของตนเองได้ และ ปรับประยุกต์ใช้ได้แตกออกเป็นแนวคิดใหม่ๆ อื่นอีกได้

2. จินตามยปัญญา หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการคิด หลายเรื่องที่ได้ยินได้ฟัง ได้อ่าน ได้ศึกษามาอาจไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง เมื่อนำมาขบคิดพิจารณาอย่างถี่ถ้วนก็ย่อมเข้าใจ หายสงสัยได้

เพราะฉะนั้นการคิดเป็นหรือรู้จักคิดจึงเป็นทางเกิดปัญญาได้อย่างดี คนที่คิดไม่เป็นหรือไม่รู้จักคิด โอกาสที่จะเกิดความรู้ความเข้าใจย่อมมีน้อยหรือไม่มีเลย ดังเรื่องเล่าว่า พ่อกับลูกได้ลามาตัวหนึ่ง พ่อให้ลูกขี่ลาตนเองลงไป ผ่านหมู่บ้านที่หนึ่ง ชาวบ้านกล่าวว่า “เด็กอะไรปล่อยให้พ่อเดินงูลา จนเหนื่อย ตัวเองเป็นลูกน่าจะให้พ่อขี่ตนเองงูมากกว่า” พ่อได้ยินดังนั้นจึงให้ ลูกลงมาจากลาตนเองขี่แทนผ่านหมู่บ้านที่สองมีคนดำหนิว่า พ่ออะไรเอาเปรียบลูกตัวเองนั่งสบาย ปล่อยให้ลูกงูจนเหนื่อย” พ่อได้ยินดังนั้นจึงลงจากลา แล้วทั้งสองพ่อลูกก็เดินงูลาไป ผ่านหมู่บ้านที่สาม คนในหมู่บ้านทักว่า สองพ่อลูกนี้ช่างโง่จริง มีลาทำไมไม่รู้จักขี่” ทั้งสองคนพ่อลูกจึงขี่ลาด้วยกัน ผ่านหมู่บ้านที่สี่ คนในหมู่บ้านเห็นเข้าก็พากันดำหนิว่า “สองพ่อลูกคู่นี้ช่างโง่เมตตาปราณีเสียจริง ขึ้นขี่ลาทั้งสองคนจนลาหลังแอ่นแทบเดินไม่ไหว”

จากเรื่องที่น่ามากร่าวนี้แสดงให้เห็นว่าทั้งสองคนพ่อลูกไม่รู้จักใช้ความคิดหรือคิดไม่เป็น จึงไม่รู้ว่าที่ลูกที่ควรนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร จึงทำให้เป็นที่หัวเราะเยาะและคำหนิของคนอื่น

3. ภาพนามขปัญญา หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการลงมือทำ อธิบายง่ายๆ ว่าถ้านักเรียนอยากเรียนเก่ง มีความรู้ความสามารถ นักเรียนต้องตั้งหน้าตั้งตาเรียน และฝึกฝนอบรมตน การตั้งใจเรียน ตั้งใจฝึกฝนอบรมตนนั้นแหละคือบ่อเกิดของปัญญาและจะต้องเป็นการกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอด้วย มิใช่สักแต่จะทำครั้งสองครั้งแล้วเลิก ตัวอย่างเช่น พระสิทธัตถะ คิดว่าการอดอาหาร น่าจะเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความรู้ที่แท้จริง (การตรัสรู้) จึงลงมือกระทำ คือ เริ่มอดอาหารอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องเป็นเวลานานพอสมควร จนกระทั่งผอมเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก เป็นลมล้มสลบลง ในที่สุดก็คิดว่า เป็นการกระทำที่ไม่ถูกทางจึงไม่ได้ตรัสรู้ ต่อมาทรงคิดว่า ทางสายกลาง เป็นวิธีนำไปสู่การตรัสรู้แน่นอน จึงลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง ในที่สุดก็ได้ค้นพบปัญญาที่แท้จริงคือการรู้แจ้งความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ (อริยสัจ 4)

ตัวอย่างนี้แสดงถึง การทำและทำอย่างต่อเนื่อง เป็นทางให้เกิดความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริงเพราะฉะนั้นนักเรียนอยากจะทำในเรื่องใด อยากจะมีความชำนาญในเรื่องใด จึงไม่เพียงแต่คิดในใจ ต้องลงมือทำตามที่ได้คิดไว้ด้วย และพึงระวังอย่าคิดในทางที่ผิด และกระทำในทางที่ผิด เพราะนอกจากจะไม่สำเร็จผลตามต้องการแล้ว ยังทำให้เสียเวลาของชีวิต ไปเปล่าๆ ด้วย

(ที่มา : หนังสือเรียน สารการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมพระพุทธศาสนา ม.3 บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548:85-88)

*** ใช้ประกอบการเรียนรู้ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 3.2*
เรื่อง ปัญหา 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง ปัญหา 3 แล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓/ ลงในช่อง ☐
หน้าข้อความที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลักธรรมที่กำหนดให้ (กาได้มากกว่า 1 ช่อง)

หลักธรรม	ข้อความ
ปัญหา	☐ ความรู้ใดๆ หน้อยๆ ไม่จำเป็นต้องรู้มาก ☐ ความรู้ทั่วถึง หมายถึง รู้แจ่มแจ้งหรือรู้ตลอดหมด ☐ ปัญญามี 2 ประเภท คือ ปัญญาที่มีแต่กำเนิดและปัญญาที่มีขึ้นหลังการศึกษาเล่าเรียน ☐ ปัญญาที่ทุกประเภทไม่จำเป็นต้องพัฒนา เพราะสามารถมีขึ้นเองได้
สุดมยปัญญา	☐ ฟังมาก จำได้ คล่องมาก เจนใจ ประยุกต์ใช้ได้ ☐ พัฒนาได้โดยการฟังอย่างเดียว ☐ พหูสูต หรือผู้คงแก่เรียน ☐ การรับข่าวสาร ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ไม่จัดว่าเป็นการพัฒนา
จินตามยปัญญา	☐ พัฒนาโดยการคิดพิจารณา ☐ สามารถประยุกต์ข้อมูลที่ได้มาใช้ให้แตกออกเป็นแนวคิดใหม่ๆ ☐ คนที่ไม่รู้จักคิดหรือคิดไม่เป็น โอกาสจะเกิดความรู้ความเข้าใจย่อมมีน้อย
ภาวนามยปัญญา	☐ ก่อให้เกิดความรู้ความชำนาญขึ้นอย่างแท้จริง ☐ พัฒนาโดยการลงมือทำ ☐ สามารถอธิบายหรือบอกเรื่องต่างๆ ได้ชัดเจน ☐ การพิจารณาอย่างถี่ถ้วนย่อมเข้าใจหายสงสัยได้

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นแวทนา)

ใบงานที่ 3.3*
เรื่อง ปัญหา 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการพัฒนาปัญหาของตน ตามหลักการพัฒนาปัญหา 3 ในประเด็นต่อไปนี้

1. การพัฒนาสุขุมยปัญหา

1.1 วิธีการพัฒนา คือ

.....

1.2 ผลของการพัฒนา คือ.....

.....

1.3 ความคิดเห็นต่อการพัฒนา คือ.....

.....

2. การพัฒนาจินตตามยปัญหา

2.1 วิธีการพัฒนา คือ.....

.....

2.2 ผลของการพัฒนา คือ.....

.....

2.3 ความคิดเห็นต่อการพัฒนา คือ.....

.....

3. การพัฒนาภาวนามยปัญหา

3.1 วิธีการพัฒนา คือ.....

.....

3.2 ผลของการพัฒนา คือ.....

.....

3.3 ความคิดเห็นต่อการพัฒนา คือ.....

.....

*** ใช้ประกอบการสอนขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)**

ใบงานที่ 3.4*

เรื่อง ปัญหา 3

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาถึงผลดีของการพัฒนาปัญหา และผลเสียของการไม่พัฒนาปัญหา
แล้วเขียนลงในตารางต่อไปนี้

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

ปัญหา 3	ผลดีของการพัฒนา	ผลเสียของการไม่พัฒนา
สุขุมขปัญหา		
จินตตามขปัญหา		
ภาวนามขปัญหา		

* ใช้ประกอบการสอนชั้นคัดสรรความดีงาม (ชั้นสังขาร)

ใบงานที่ 3.5*

เรื่อง ปัญหา 3

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

(พัฒนาการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. ถ้านักเรียนอยากจะได้รับการยกย่องว่า เป็นพหูสูตรหรือผู้คงแก่เรียน นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า ความคิดเป็นบ่อเกิดแห่งปัญหา เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. เพราะเหตุใด จึงกล่าวว่า การทำและทำอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นทางให้เกิดความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง

.....

.....

.....

4. ถ้านักเรียน เรียนหนังสือ ด้วยความตั้งใจนำไปคิดพิจารณาอย่างรู้คุณค่า และนำมาปฏิบัติให้ชีวิตเป็นสุข จะเกิดผลอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ชั้นวิญญาน)

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง ปัญหา 3

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.

3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. พุทธวงนะที่ว่า “ปัญญาย่อมมีได้เพราะการฝึกฝนพัฒนา เสื่อมไปเพราะไม่ฝึกฝนพัฒนา”

ปัญญาที่พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงนี้ หมายถึงปัญญาในข้อใด

- ก. ปัญญาที่มีมาแต่กำเนิด
- ข. ปัญญาที่เกิดขึ้นมาภายหลังการศึกษาเล่าเรียน
- ค. ปัญญาที่เกิดมาจากการฟังและพูด
- ง. ปัญญาที่เกิดมาจากการอ่านและการรับข่าวสาร

2. ในทางพระพุทธศาสนา ปัญญาสามารถพัฒนาได้จากการปฏิบัติตามข้อใด

- ก. ฟัง คิด ลงมือทำ
- ข. รักษาศีล ให้ทาน เข้าร่วมพิธีกรรม
- ค. คบเพื่อนดี แผลเมตตา ไม่เบียดเบียน
- ง. ฝึกสมาธิ สวดมนต์ สันทนาธรรม

3. การแสดงถึงความเป็นผู้คงแก่เรียนเป็นลักษณะของปัญญาในข้อใด

- ก. โยคปัญญา
- ข. จินตามยปัญญา
- ค. สุตมยปัญญา
- ง. ภาวนามยปัญญา

4. การกระทำข้อใดเกี่ยวข้องกับจินตามยปัญญา

- ก. ฟัง อ่าน
- ข. ทำ ฝึกฝน
- ค. คิด พิจารณา
- ง. ดู เขียน

5. ฟังมาก จำได้ คล่องปาก เจนใจ ประยุกต์ใช้ได้ เป็นวิธีพัฒนาปัญญาในข้อใด
 - ก. สุตมยปัญญา
 - ข. จินตามยปัญญา
 - ค. ภาวนามยปัญญา
 - ง. โภคปัญญา
6. การพัฒนาภาวนามยปัญญา จะก่อให้เกิดผลตามข้อใด
 - ก. เป็นผู้คงแก่เรียน
 - ข. บอกหรืออธิบายเรื่องต่างๆ ได้ชัดเจน
 - ค. มีความชำนาญอย่างแท้จริง
 - ง. รู้จักใช้ความคิดหรือคิดเป็น
7. ความสามารถในการจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ดี เป็นจากการพัฒนาปัญญาในข้อใด
 - ก. ปัญญาที่มีมาแต่กำเนิด
 - ข. ปัญญาที่เกิดจากการฟัง
 - ค. ปัญญาที่เกิดการคิด
 - ง. ปัญญาที่เกิดจากการกระทำ
8. รวี หาวิธีอธิบายการแก้ไขภัยพิพาทคณิตศาสตร์ให้เพื่อนเข้าใจจั่วว่า รวีได้พัฒนาปัญญาในข้อใด
 - ก. สุตมยปัญญา
 - ข. จินตามยปัญญา
 - ค. ภาวนามยปัญญา
 - ง. โภคปัญญา
9. การกระทำของใครจัดว่าเป็นการพัฒนา ภาวนามยปัญญา
 - ก. แดง ชอบติดตามข่าวเหตุการณ์อยู่ตลอด เพราะอยากเป็นคนก้าวหน้าทันโลก
 - ข. ขาว ขยันฝึกซ้อมละคร เพราะอยากแสดงละครเก่ง
 - ค. เขียว คิดหาวิธีพุดตุงใจผู้ฟัง เพราะอยากเป็นนักพูด
 - ง. ส้ม พยายามจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน เพราะจะนำไปพุดหน้าชั้น
10. นักเรียนจะปฏิบัติตามข้อใด จึงจะทำให้เกิดจินตามยปัญญขึ้น
 - ก. คิดทบทวนอยู่เสมอ
 - ข. ฝึกฝนฝึกปรืออยู่เสมอ
 - ค. ลงมือปฏิบัติอยู่เสมอ
 - ง. อ่านเขียนอยู่เสมอ

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ก.
2. ค.
3. ก.
4. ข.
5. ข.
6. ค.
7. ก.
8. ก.
9. ค.
10. ค.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ข.
2. ก.
3. ค.
4. ค.
5. ก.
6. ค.
7. ข.
8. ก.
9. ข.
10. ก.

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจจันทร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานที่ ส 1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : ทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

บุญกิริยาวัตถุ คือวิธีการทำบุญ การทำบุญเป็นการทำความดีที่มีความหมายกว้างและสามารถทำได้หลายวิธีรวมไปถึงการทำความดีด้วยการให้ การแบ่งปันที่ไม่หวังผลตอบแทนและการประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงามด้วยการทำความดีทั้งสองอย่างนี้ นอกจากจะเป็นการขจัดความเห็นแก่ตัวและการทำร้ายหรือละเมิดผู้อื่นแล้วยังเป็นการอนุเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของคนในสังคมอันจะทำให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นขึ้นอีกด้วย

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 อธิบายความหมายของการทำบุญด้วยการให้ และการทำบุญด้วยการรักษาศีลในบุญกิริยาวัตถุ 10 ได้

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมของการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีลได้

2.3 บอกแนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีลได้

2.4 บอกถึงผลดีของการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีลเกิดขึ้นกับตนเองและสังคมได้

2.5 ยกตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีลได้

2.6 นำหลักการทำบุญด้วยการให้ และการทำบุญด้วยการรักษาศีลมาปฏิบัติได้ถูกต้อง

3. สาระการเรียนรู้

3.1 การทำบุญด้วยการให้ เป็นการให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน เช่นการถวายภัตตาหารและสิ่งของแด่พระภิกษุ การบริจาค การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

3.2 การทำบุญด้วยการรักษาศีล คือ การประพฤติดี ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เช่นการไม่ประทุษร้ายและเบียดเบียนผู้อื่น ไม่ลักขโมย ไม่พูดโกหก เป็นต้น

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)

1.1) ครูให้นักเรียนดูการประกอบกิจกรรมวันเข้าพรรษาจากสื่อ Power Point

1.2) ครูสนทนา ชักถามร่วมกับนักเรียนพร้อมอธิบายกิจกรรม ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

1) นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงใบงานที่ 4.1 เกี่ยวกับกิจกรรมวันเข้าพรรษา เพื่อให้เข้าใจจนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากกิจกรรมได้

2) ครูสรุปเหตุการณ์จากกิจกรรมแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้สังเกตและจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ดังนี้

ก เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ข มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง

ค มีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร

3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล พร้อมกับทำใบงานที่ 4.2 เสร็จแล้ว นำเสนอเพื่อตรวจชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

1) ครูยกตัวอย่างบุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล และให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า

ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีลอย่างไรบ้าง

ข ใช้แนวทางในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ค ผลดีที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมีอะไรบ้าง

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 4.3 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.4 ขั้นตัดสินใจความดีงาม (ขั้นสังขาร)

1) ครูถามความรู้สึกของนักเรียนจากการศึกษา เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และ การทำบุญด้วยการรักษาศีล และจากตัวอย่างว่า

ก สามารถนำหลักการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีลมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร เพราะเหตุใด

ข การปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร เพราะเหตุใด

ค ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีลจะก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 4.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.5 ขั้นก่อนอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล ดังนี้

ก นักเรียนสามารถปฏิบัติหลักการทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล ขณะอยู่ในโรงเรียนได้อย่างไร

ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล ขณะอยู่ที่บ้านได้อย่างไร

ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล ในสังคมได้อย่างไร

ง เหตุใด จึงควรปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 4.5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 ขั้นสรุป

4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้

4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

5.1 ตรวจใบงาน

5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้ เรื่องบุญกิริยาวัตถุ 10:การทำบุญด้วยการให้และทำบุญด้วยการรักษาศีล

6.2 ใบงานที่ 4.1 4.2 4.3 4.4 4.5

6.3 กรณีศึกษา / ข่าว เหตุการณ์ / สถานการณ์ตัวอย่าง

6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.

3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดคือ การทำบุญด้วยการให้

- ก. เป็นการให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน
- ข. เป็นการให้ที่หวังผลตอบแทน
- ค. เป็นการให้ที่เจาะจงผู้รับ
- ง. เป็นการให้ที่ไม่เจาะจงผู้รับ

2. พฤติกรรมใด เป็นการรักษาศีล

- ก. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น
- ข. ไม่เบียดเบียนหรือละเมิดผู้อื่น
- ค. สุภาพอ่อนโยน
- ง. ไม่เกียจคร้านในการทำงาน

3. ข้อใดเป็นการทำบุญด้วยการให้ที่ขาดองค์ประกอบของการให้

- ก. นำเงินที่เก็บออมไว้มาบริจาคให้ผู้ประสบอัคคีภัย
- ข. ขอนหนังสือจากบ้านลุงมามอบให้โรงเรียน
- ค. ตักบาตรในวันเกิดเฉพาะพระสงฆ์ที่คุ้นเคย
- ง. เอาเงินที่แอบหยิบจากกระเป๋าพ่อมาร่วมทำบุญ

4. การทำบุญด้วยการรักษาศีล คือ การปฏิบัติเช่นใด

- ก. สำนวณระว่างการกระทำทางกาย
- ข. สำนวณระว่างการกระทำทางวาจา
- ค. สำนวณระว่างการกระทำทางกายและทางวาจา
- ง. สำนวณระว่างการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ

5. ข้อใด ไม่ใช่ ผลดีของการทำบุญด้วยการให้
 - ก. เป็นการชำระจิตใจของผู้ให้
 - ข. ผู้ให้จะได้รับการให้ตอบ
 - ค. ช่วยให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข
 - ง. เป็นที่นิยมของคนทั่วไป
6. การทำบุญข้อใดที่ช่วยให้เกิดสันติสุขในตนเอง
 - ก. รักษาศีล
 - ข. บริจาคทาน
 - ค. ประพฤติอ่อนน้อม
 - ง. รับใช้ผู้อื่น
7. สมคิด แนะนำดักเตือนให้เพื่อนๆ ห่างไกลจากสิ่งเสพติดอยู่เสมอแสดงว่าสมคิดปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. การทำบุญด้วยเจริญภาวนา
 - ข. การทำบุญด้วยการให้
 - ค. การทำบุญด้วยการรักษาศีล
 - ง. การทำบุญด้วยประพฤติอ่อนน้อม
8. สมควรไม่เคยแอบลอกการบ้านเพื่อนเลย แสดงว่าสมควรรักษาศีลข้อใด
 - ก. ศีลข้อ 2
 - ข. ศีลข้อ 3
 - ค. ศีลข้อ 4
 - ง. ศีลข้อ 5
9. การทำบุญด้วยการให้ ควรทำในลักษณะใดจึงจะถูกต้องเหมาะสม
 - ก. เมื่อมีผู้มาขอความช่วยเหลือ
 - ข. เมื่อมีผู้มาขอความร่วมมือ
 - ค. เมื่อตนเองมีความเต็มใจ
 - ง. เมื่อเห็นเพื่อนบ้านทำกันเป็นส่วนมาก
10. การปฏิบัติข้อใดจัดว่ารวมอยู่ในศีล 5 ข้อที่หนึ่งด้วย
 - ก. การไม่ยุ่งให้แตกความสามัคคี
 - ข. การไม่ทำทุจริตในการสอบ
 - ค. การไม่สูบบุหรี่
 - ง. การไม่ข่มเหงรังแก

ใบกรณีศึกษาที่ 4.1*

เรื่อง กิจกรรมการทำบุญเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

กิจกรรมการทำบุญเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา เป็นกิจกรรมที่คณะครู นักเรียนโรงเรียนบ้านป่าไร่ได้จัดขึ้นทุกปี เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในปีการศึกษา 2550 ก็ได้จัดขึ้นในวันที่ 27 กรกฎาคม 2550 โดยคณะครูและนักเรียนได้นำผ้าอาบน้ำฝนเทียนพรรษา และสิ่งของอื่นๆ อีกไปถวายแด่พระสงฆ์ที่จะจำพรรษาอยู่ที่วัดในหมู่บ้าน ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้มีการถ่ายภาพการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว แล้วนำมาจัดทำเป็นสื่อ Power Point เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน

ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำสื่อนี้มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการสอนชั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ชั้นรูป) ซึ่งเป็นขั้นที่หนึ่งของวิธีการสอนแบบเบญจขั้น

*** ใช้ประกอบการเสนอขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ชั้นรูป)**

ใบงานที่ 4.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล

ชื่อ.....เลขที่ชั้น.....

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนดูการประกอบกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษาจากสื่อ Power Point แล้วให้ตอบคำถามต่อไปนี้

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. กิจกรรมนี้ จัดขึ้นเนื่องในวันอะไร

.....
.....

2. เหตุใด จึงจัดกิจกรรมนี้ขึ้นเมื่อถึงวันดังกล่าว

.....
.....

3. สิ่งของจำเป็นที่ต้องนำไปถวายแด่พระสงฆ์ มีอะไรบ้าง

.....
.....

4. การประกอบพิธี มีกี่ขั้น อะไรบ้าง

.....
.....

5. การจัดกิจกรรมนี้ ถือว่าเป็นการทำบุญหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นเวทนา)

ใบความรู้ที่ 4.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 :การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล

คำว่า บุญ ในภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเรามักใช้ควบคู่กับคำว่า ทาน เช่น ไม่รู้จักทำบุญ ทำทานเสียบ้าง คำว่า ทำบุญในที่นี้คนทั่วไปมักจะหมายถึง การทำทานนั่นเอง คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยเฉพาะการให้หรือการถวายสิ่งของและภัตตาหารแก่พระสงฆ์ เช่น พูดกันว่า ทำบุญตักบาตร ทำบุญเลี้ยงพระในวันเกิด เป็นต้น

แต่คำว่า บุญ ในทางพระพุทธศาสนา มีความหมายกว้างกว่าการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน บุญ หมายถึง ความดี การทำบุญ คือ การทำความดี การชำระใจให้บริสุทธิ์ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง ในทางพระพุทธศาสนา สามารถทำได้ 10 ทาง เรียกว่าบุญกิริยาวัตถุ 10 ได้แก่

1. ทำบุญด้วยการให้ (ทานมัย)

ทาน หมายถึงการให้ คือ เป็นการให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน การให้ที่หวังผลตอบแทนนั้น มิใช่เป็นการให้ที่แท้จริง เป็นเพียงการลงทุนเพื่อหวังกำไรเท่านั้น มิใช่เป็นการทำความดี หรือเป็นบุญที่แท้

1) ประเภทของการให้ สิ่งที่ให้กันได้นั้นมี 2 อย่าง คือ

1.1) สิ่งของ (อามิสทาน) อาทิ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น การให้สิ่งของนี้อาจจะจงใจผู้รับก็ได้ เช่น เพราะความพอใจ เคารพผู้ใดก็ให้ผู้นั้น หรืออาจให้โดยไม่เจาะจงผู้รับก็ได้ แต่เป็นการให้ส่วนรวมก็ได้ เช่น บริจาคเงินสร้างวัด สร้างสะพาน สร้างโรงเรียน การยื่นคอยใส่บาตรอยู่หน้าบ้านก็เป็นการให้โดยไม่เจาะจงนี้ ถือว่าได้บุญกุศลมากกว่าการให้เจาะจงผู้รับ

1.2) ความรู้ (ธรรมทาน) เช่น แนะนำเด็กเดือนให้ประพฤติดี ประพฤติชอบ สั่งสอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ อาทิวิชาชีพเฉพาะเรื่อง หรือความรู้ทั่วไป ธรรมทานนี้รวมไปถึงการพูดให้กำลังใจแก่คนที่ท้อแท้ การปลอบใจแก่คนที่ผิดหวัง เป็นต้น

2) คุณสมบัติของการให้ทาน การให้ทานจะมีผลมาก ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

2.1) ผู้รับเป็นผู้ประพฤติกุศล

2.2) ของที่จะให้นั้นเป็นของสุจริต ได้มาโดยชอบ เป็นของที่เหมาะสม มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ แก่ผู้รับ

2.3) ให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้ด้วยความเต็มใจ มิใช่ถูกบังคับไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ขณะให้ก็จิตชื่นบานหลังให้แล้วก็รู้สึกเสียสละ

3) คุณประโยชน์ของการให้ การให้ทานมีคุณประโยชน์ดังนี้

3.1) เป็นการทำนุบำรุงพระศาสนา พระสงฆ์นั้นได้สละโลกเพื่อศึกษาและปฏิบัติพระธรรม เป็นผู้เผยแผ่และสืบทอดพระศาสนา มิได้ประกอบอาชีพ คำรังสีจากปัจจัยต่างๆ ที่ชาวบ้านถวายให้ การถวาย (หรือการให้) ปัจจัยยังชีพแต่พระสงฆ์จึงเป็นการทำนุบำรุงพระศาสนา

3.2) ช่วยให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข คนในสังคมบางคนอาจเกิดมาโชคไม่สู้ดี เช่น ขาดงาน เจ็บป่วย พิกัด เป็นกำพร้า และอื่นๆ การช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้เป็นการช่วยให้สังคมอยู่อย่าง ปกติ สุข มีการเอื้อเฟื้อกัน อันเป็นสายสัมพันธ์ผูกพันให้คนมีฐานะต่างกันอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น

3.3) เป็นการชำระจิตใจของผู้ให้ การให้ที่บริสุทธิ์ใจนั้นทำให้เกิดความปิติอิ่มใจ ที่ได้ ชด เลลาความตระหนี่ ความโลภออกจากจิตใจของตน

3.4) เป็นที่นิยมชอบพองของคนทั่วไปทำให้มีมิตรสหายมากใครๆ ก็อยากคบหาสมาคมด้วย

2. ทำบุญด้วยการรักษาศีล (ศีลมัย)

การรักษาศีล คือ การประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม เป็นการสำรวมการกระทำของตนมิให้ ถ่วงละเมิดผู้อื่น ไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นเดือดร้อน การให้ทานตามข้อแรกนั้นเป็นการทำประโยชน์ให้ ผู้อื่นข้อนี้เป็นการไม่ทำร้ายหรือละเมิดผู้อื่น คนเราอย่างน้อยต้องรักษาศีลให้ได้ 5 ข้อ

1. ไม่ละเมิดต่อชีวิตและร่างกายผู้อื่น
2. ไม่ละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ผู้อื่น
3. ไม่ละเมิดต่อของอันเป็นที่รักของผู้อื่น
4. ไม่ละเมิดผลประโยชน์ใดๆ ของผู้อื่นด้วยวาจา
5. ไม่ละเมิดตัวเองด้วยการเสพสิ่งเสพติดซึ่งอาจทำให้ละเมิดผู้อื่นได้

คุณประโยชน์ของการรักษาศีล

1) ทำให้เกิดสันติสุขในสังคม สังคมที่ผู้คนถ่วงละเมิดกันเป็นประจำนั้นจะมีความปกติสุข ไม่ได้ การถ่วงละเมิดซึ่งกันและกันในเรื่องต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้นจะทำให้สังคมมีสันติ แต่ละ คนก็จะประกอบอาชีพการงานได้โดยปลอดภัย สร้างความเจริญให้แก่ตนเองและส่วนรวมได้ หาก สังคมเกิดความไม่สงบ เนื่องจากมีการ ละเมิดในเรื่องต่างๆ ดังกล่าวทุกคนก็จะหวาดระแวง ไม่เป็น อันทำงาน คนในสังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติไม่ได้

2) ทำให้เกิดสันติสุขในตัวเอง คนที่คิดจะละเมิดผู้อื่น ไม่เพียงแต่จะทำร้ายสังคมเท่านั้น หากยังเป็นการทำร้ายตัวเองอีกด้วย คนที่ประทุษร้ายผู้อื่นในเรื่องต่างๆ จะมีแต่ความเดือดร้อนใจ กลัวเขาจะกลับมาทำร้ายตัวเองเป็นการตอบแทนบ้าง กลัวเขาจะทำร้ายคนในครอบครัวบ้าง กลัวจะถูกจับต้องโทษบ้าง จิตใจก็จะวุ่นวายตลอดเวลาความดีความสามารถที่อยู่ในตัวก็ไม่สามารถพัฒนา ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่สังคมได้

3) ได้รับยกย่องนับถือ ผู้รักษาศีล 5 ข้อดังกล่าว ชาวโลกย่อมนับถือว่าเป็นคนดีใครเข้าใกล้ก็สบายใจ การประกอบอาชีพการงานก็จะมีคนยินดีสนับสนุน แม้นักอับคนก็อยากช่วยเพราะเห็นเป็นคนดี ถ้าเป็นคนมีความรู้ ความสามารถก็จะประสบความสำเร็จในชีวิต

(ที่มา : หนังสือเรียน สารการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พระพุทธศาสนา ม. 3 บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548:90 หนังสือเรียน สังคมศึกษา รายวิชา ส 0110 พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2542:51-53)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 4.2*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และ การทำบุญด้วยการรักษาศีล

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และกาทำบุญด้วยการรักษาศีล แล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลักธรรมที่กำหนดให้ (กาได้มากกว่า 1 ช่อง)

หลักธรรม	ข้อความ
บุญกิริยาวัตถุ 10	☐ คำว่า บุญ มักจะใช้คู่กับคำว่า ทาน ☐ บุญ หมายถึง ความดี ☐ การทำบุญ หมายถึง การให้ทานเท่านั้น ☐ ในทางพระพุทธศาสนา การทำบุญสามารถทำได้ 10 ทาง
การทำบุญด้วยการให้	☐ เป็นการให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน ☐ การทำบุญด้วยการให้จะต้องไม่เจาะจงผู้รับจึงจะถือว่าเป็นบุญแท้ ☐ สิ่งที่มี 2 อย่างคือ สิ่งของและความรู้ ☐ สิ่งของที่จะให้ไม่จำเป็นต้องได้มาโดยสุจริต ☐ การทำบุญด้วยการให้ เป็นการชำระจิตใจของผู้ให้
การทำบุญด้วยการรักษาศีล	☐ การรักษาศีลเป็นสำรวมระมัดระวังตนมิให้ล่วงละเมิดหรือเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ☐ คนเราไม่จำเป็นที่จะต้องรักษาศีลให้ครบ 5 ข้อ ก็ได้ ☐ ศีลข้อที่ห้าเป็นการสำรวมไม่ให้ละเมิดตนเอง ☐ การรักษาศีลก่อให้เกิดสันติสุขทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นเวทนา)

ใบงานที่ 4.3*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้ และการทำบุญด้วยการรักษาศีล แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์สาระจากเรื่อง โดยอธิบายตามประเด็นที่กำหนด

1. จงอธิบายเหตุการณ์ทำบุญด้วยการให้ ตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

1.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....

1.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....

1.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ

.....

2. จงอธิบายเหตุการณ์ทำบุญด้วยการรักษาศีล ตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

2.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....

2.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....

2.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ

.....

*** ใช้ประกอบการสอนขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้สึกร (ขั้นสัญญา)**

ใบงานที่ 4.4*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาถึงผลดีของการทำบุญด้วยการให้ ผลเสียของการไม่ทำบุญด้วยการให้ ผลดีของการทำบุญด้วยการรักษาศีล ผลเสียของการไม่ทำบุญด้วยการรักษาศีล แล้วเขียนลงในช่องว่าง พร้อมกับให้เหตุผลประกอบ

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. การทำบุญด้วยการให้

1.1 ผลดีของการทำ คือ

.....

เพราะ.....

.....

1.2 ผลเสียของการไม่ทำ คือ.....

.....

เพราะ.....

.....

2. การทำบุญด้วยการรักษาศีล

2.1 ผลดีของการทำ คือ.....

.....

เพราะ.....

.....

2.2 ผลเสียของการไม่ทำ คือ.....

.....

เพราะ.....

.....

* ใช้ประกอบการสอนขั้นตัดฉันทะความดีงาม (ชั้นสังขาร)

ใบงานที่ 4.5*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีลของตนเองลงในตารางตามประเด็นที่กำหนดดังนี้

(พัฒนาการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

บุญกิริยาวัตถุ	สิ่งที่ข้าพเจ้าได้ทำ	ผลดีที่เกิดขึ้น
การทำบุญด้วย การให้		
		
		
		
		
		
		
		
การทำบุญด้วย การรักษาศีล		
		
		
		
		
		
		
		

* ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ชั้นวิญญาน)

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการให้และการทำบุญด้วยการรักษาศีล

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.

3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ1. ข้อใด ไม่ จัดอยู่ในการทำบุญด้วยการรักษาศีล

- ก. ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่พึงาม
- ข. ตำรวมการกระทำของตน
- ค. ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ไปแก่ผู้อื่น
- ง. ตำรวมการพูดของตน

2. การกระทำในข้อใดเป็นการทำบุญด้วยการให้

- ก. พูดให้กำลังใจแก่ผู้ที่ผิดหวัง
- ข. ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่น
- ค. เคารพกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น
- ง. สุภาพอ่อนโยนต่อผู้อื่น

3. การให้จะมีผลมาก ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติตามข้อใด

- ก. มีผู้รับ มีผู้ให้ มีเจตนาในการให้
- ข. ผู้รับอ่อนน้อม ผู้ให้มีเมตตา มีเจตนาในการให้
- ค. ผู้รับเต็มใจรับ ผู้ให้เต็มใจให้ ของที่ให้มามีคุณค่าสูง
- ง. ผู้รับปฏิบัติธรรม ของที่ให้มาได้มาโดยชอบ ให้ด้วยความเต็มใจ

4. ผู้ที่ประพฤติดีทั้งทางกาย ทางวาจา จักว่าได้ทำบุญในเรื่องใด

- ก. ทำบุญด้วยการให้
- ข. ทำบุญด้วยการรักษาศีล
- ค. ทำบุญด้วยการอบรมจิตใจ
- ง. ทำบุญด้วยการฟังธรรม

5. การให้ในข้อใด จัดว่าเป็นการบำารุงพระพุทธศาสนามากที่สุด
 - ก. บริจาคโลหิต
 - ข. เลี้ยงอาหารเด็กพิการ
 - ค. สร้างบ้านพักให้คนชรา
 - ง. ทำบุญตักบาตร
6. การทำบุญในข้อใดที่ช่วยให้เกิดสันติสุขทั้งในตนเองและสังคม
 - ก. บริจาคทาน
 - ข. รักษาศีล
 - ค. รับใช้ผู้อื่น
 - ง. อ่อนน้อมถ่อมตน
7. พฤติกรรมในข้อใด จัดเป็นการทำบุญด้วยการให้
 - ก. เจียว ไม่ชอบชนไก่ เพราะสงสาร
 - ข. ขาว ชอบไปเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กกำพร้า
 - ค. ดำ ขยันทำการบ้านจนกลายเป็นตัวอย่างของน้อง
 - ง. แดง ชอบช่วยเหลือคนแก่เวลาข้ามถนน
8. ขอดชาวมักจะผิมนัดกับเพื่อนอยู่เป็นประจำ แสดงว่าขอดชาวยละเมิดศีลข้อใด
 - ก. ข้อที่ 1
 - ข. ข้อที่ 2
 - ค. ข้อที่ 3
 - ง. ข้อที่ 4
9. การให้ในข้อใดถือว่าได้บุญกุศลมากที่สุด
 - ก. ให้โดยไม่เจาะจงผู้รับ
 - ข. ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน
 - ค. ให้โดยโดยหวังผลตอบแทน
 - ง. ให้โดยเจาะจงผู้รับ
10. เราจะรักษาศีลได้โดยวิธีใด
 - ก. สมาทานศีลกับพระสงฆ์ทุกวัน
 - ข. พิจารณาความหมายของศีลทุกวัน
 - ค. ปฏิบัติตามทุกวัน
 - ง. ทบทวนศีลทุกวัน

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ก.
2. ข.
3. ง.
4. ค.
5. ข.
6. ก.
7. ข.
8. ก.
9. ค.
10. ง.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ค.
2. ก.
3. ง.
4. ข.
5. ง.
6. ข.
7. ข.
8. ง.
9. ก.
10. ค.

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจจันท์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2
มาตรฐานที่ ส 1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาดิอ่อนน้อม

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

บุญกิริยาวัตถุ คือ วิธีการทำบุญ การทำบุญเป็นการทำความดีที่มีความหมายกว้างและสามารถทำได้หลายวิธี รวมไปถึงการทำความดีด้วยการฝึกอบรมจิตใจของตนให้สงบเยือกเย็น สะอาดพร้อมที่จะทำความดี เพื่อจะได้เป็นดั่งแห่งปัญญา และการทำความดีด้วยการประพาดิอ่อนน้อม สุภาพอ่อนโยน การทำความดีทั้งสองอย่างนี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพจิตที่ดี มีความหนักแน่นมั่นคง ไม่วุ่นวายอีกทั้งเป็นผู้มีความประพาดิอ่อนน้อมต่อตนเองและเป็นคนมีสัมมาคารวะด้วย

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 อธิบายความหมายของการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาดิอ่อนน้อมในบุญกิริยาวัตถุ 10 ได้

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมของการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาดิอ่อนน้อมได้

2.3 บอกแนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาดิอ่อนน้อมได้

2.4 บอกถึงผลดีของการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาดิอ่อนน้อมที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคมได้

2.5 ยกตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการประพาดิอ่อนน้อมมาปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.6 นำหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาดิอ่อนน้อมมาปฏิบัติได้ถูกต้อง

3. สาระการเรียนรู้

3.1 การทำบุญด้วยการภาวนา หมายถึงการทำบุญด้วยการฝึกฝนอบรมจิตใจให้สงบเยือกเย็น เพื่อจะได้เป็นดั่งที่ก่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งในสังขาร เข้าถึงความหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาและความทุกข์ทั้งปวง

3.2 การทำบุญด้วยการประพาศิตนอ่อนน้อม หมายถึง การทำบุญด้วยการประพาศิตนอ่อนน้อม ต่อผู้ใหญ่ เป็นการแสดงความเคารพนับถือ ขำเกรงต่อผู้ใหญ่ด้วยความจริงใจ ไม่ทำตัว เป็นคนพาล หยิ่งยะโสหรืออวดคือนักเก่งแต่เป็นคนสุภาพอ่อนโยน

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.2.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า(ขั้นรูป)

1) ครูให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา เรื่อง ดันผู้โคศเคียว

2) ครูสนทนาซักถามร่วมกับนักเรียนพร้อมอธิบายเรื่องในกรณีศึกษา

อีกครั้ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

1) นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงใบงานที่ 5.1 เกี่ยวกับกรณีศึกษา เรื่องดันผู้โคศเคียว เพื่อให้เข้าใจจนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องได้

2) ครูสรุปเหตุการณ์จากเรื่องแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้สังเกตและจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ดังนี้

ก เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ข มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง

ค มีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร

3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิตนอ่อนน้อม พร้อมกับทำใบงานที่ 5.2 เสร็จแล้ว นำเสนอเพื่อตรวจ

ชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ (ขั้นสัญญา)

1) ครูยกตัวอย่างบุคคลผู้ปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิตนอ่อนน้อม และให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า

ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิตนอ่อนน้อม อย่างไรบ้าง

ข ใช้แนวทางในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ค ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมีอะไรบ้าง

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 5.3 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.4 ขั้นตัดสินใจความดีงาม (ขั้นสังขาร)

1) ครูถามความรู้สึกของนักเรียนจากการศึกษา เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 :

การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อม และจากตัวอย่างว่า

ก สามารถนำหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อมมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร เพราะเหตุใด

ข การปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อมก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร เพราะเหตุใด

ค ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อมจะก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 5.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.5 ขั้นก่ออุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อม ดังนี้

ก นักเรียนสามารถปฏิบัติหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อมขณะอยู่ในโรงเรียนได้อย่างไร

ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อมขณะอยู่ที่บ้านได้อย่างไร

ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อมในสังคมได้อย่างไร

ง เหตุใด จึงควรปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิโณน้อม

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 5.5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 ขั้นสรุป

4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้

4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

5.1 ตรวจใบงาน

5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม

6.2 ใบงานที่ 5.1 5.2 5.3 5.4 5.5

6.3 กรณีศึกษา / ข่าว เหตุการณ์ / สถานการณ์ตัวอย่าง

6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิ
อ่อนน้อม

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ
2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบ
ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ
-

1. คำว่า ภาวนา มีความหมายอย่างไร
 - ก. การฝึกอบรมจิต
 - ข. การฝึกอบรมกาย
 - ค. การฝึกควบคุมวาจา
 - ง. การฝึกอบรมปัญญา
2. การปฏิบัติเช่นใด จัดว่าเป็นการทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม
 - ก. ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่น
 - ข. ฝึกฝนตนเองให้สงบเย็น
 - ค. ฝึกฝนตนเองให้มีสัมมาคารวะ
 - ง. สำนวณการกระทำทางกายและวาจา
3. ข้อใดเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดปัญญาความเห็นแจ้ง
 - ก. การระลึกถึงแต่สิ่งที่ดีงามอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - ข. การพิจารณาให้รู้ชัดถึงสถานะของสิ่งทั้งหลาย
 - ค. การทำตนให้สุภาพอ่อนโยน
 - ง. การสำรวมในเรื่องการคิด
4. การไม่เป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก จัดว่าได้ทำบุญตามข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการรักษาศีล
 - ข. ทำบุญด้วยการอบรมจิตใจ
 - ค. ทำบุญด้วยการให้
 - ง. ทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม

5. ข้อใด คือ ประโยชน์ของสมถภาวนา
 - ก. สุขภาพกายดี
 - ข. สุขภาพจิตดี
 - ค. ได้รับการยกย่อง
 - ง. พบกับเสรีภาพที่แท้จริง
6. การประพฤติด่อนน้อมก่อให้เกิดผลคืออะไร
 - ก. ได้รับการยกย่องสรรเสริญ
 - ข. สังคมมีสันติสุข
 - ค. มีความเจริญก้าวหน้า
 - ง. มีคนอยากคบหาสมาคมมากขึ้น
7. การกระทำในข้อใด จัดเป็นการทำบุญด้วยการภาวนา
 - ก. สมหญิง ชอบไปฟังเทศน์เป็นประจำ
 - ข. วิภา ชอบนั่งสมาธิก่อนนอนทุกวัน
 - ค. สุนีย์ ชอบให้อาหารแก่สุนัข
 - ง. สมใจ ชอบแบ่งขนมให้เพื่อนอยู่เสมอ
8. การกระทำในข้อใด จัดเป็นการทำบุญด้วยการประพฤติด่อนน้อม
 - ก. สมศักดิ์ ทักทายครูด้วยคำพูดสุภาพอ่อนโยนทุกเช้า
 - ข. สมคิด ช่วยครูถือของอยู่เป็นประจำ
 - ค. สมบูรณ์ ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนอยู่เสมอ
 - ง. สมชาย ชอบถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนๆเป็นประจำ
9. ข้อใด คือ สิ่งเกิดจากการปฏิบัติสมถภาวนา
 - ก. ปัญญาที่รู้แจ้ง
 - ข. วาจาไพเราะอ่อนหวาน
 - ค. ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง
 - ง. จิตที่สงบ
10. การประพฤติด่อนน้อม เป็นการทำบุญเพื่อขจัดสิ่งใด
 - ก. ความตระหนี่
 - ข. ความแข็งกระด้าง
 - ค. ความเห็นผิด
 - ง. ความเกียจคร้าน

ใบกรณีศึกษาที่ 5.1*
เรื่อง ดัน ผู้โดดเดี่ยว

ดัน เกิดในครอบครัวที่ร่ำรวย และอยู่ในสังคมของคนรวย เมื่อตอนดันยังเล็กเขาถูกเลี้ยงมาแบบพ่อแม่ตามใจทุกอย่าง อยากได้สิ่งใดเขาจะได้ทันที ดันจึงเป็นเด็กที่ได้รับการเอาอกเอาใจมาตลอด ด้านกิริยามารยาทที่เขาแสดงออกกับบุคคลทั่วไป เขาจะพูดจะทำไปอย่างที่เขาคิด ไม่เกรงใจใครทั้งสิ้น การกระทำและคำพูดของเขาจะแสดงถึงความหยิ่งโสไม่มีสัมมาคารวะ เมื่อเข้าเรียนหนังสือในระดับมัธยมศึกษา เขายังแสดงความแข็งกระด้างของคนมากขึ้น ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนอยู่ประจำ เพราะเขาคิดว่า เขามีฐานะร่ำรวยไม่มีใครสามารถที่จะทำอะไรเขาได้เมื่อถูกทางโรงเรียนลงโทษเขาก็จะนำเรื่องไปฟ้องพ่อแม่อยู่เสมอ

ดัน นอกจากจะเป็นคนที่ไม่มีความเคารพ ไม่รู้จักที่สูงต่ำแล้ว เขายังมีปัญหาทางด้านจิตใจอีก เขามักจะมีความเครียด โกรธ ไม่พอใจทันที ถ้ามีใครทำหรือพูดไม่ถูกหรือไม่ตรงกับอารมณ์ของเขา จากการที่ดันมีมารยาท บุคลิก และอุปนิสัยดังกล่าว เขาจึงไม่สามารถเข้ากับใครๆ ได้เลย เขากลายเป็นคนโดดเดี่ยว เป็นทุกข์ เหนง เพราะขาดเพื่อนและคนที่จะมาคบหาสมาคมด้วย

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นกำหนดและเสนอถึงเรา (ชั้นรูป)**

ใบงานที่ 5.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษา กรณีศึกษานี้แล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. กรณีศึกษานี้ กล่าวถึงอะไรบ้าง

.....
.....

2. การที่คัน มีกิริยามารยาท และอุปนิสัยเช่นนั้น เนื่องมาจากสาเหตุใด

.....
.....

3. ทำไม คันจึง ไม่มีเพื่อน และไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย

.....
.....

4. ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลกระทบต่อใครบ้าง

.....
.....

5. คัน ควรจะแก้ไขกิริยามารยาทและอุปนิสัยของคันอย่างไร

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นเวทนา)

ใบความรู้ที่ 5.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม

คำว่า บุญ ในภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเรามักใช้ควบคู่กับคำว่า ทาน เช่น ไม่รู้จักทำบุญ ทำทานเสียบ้าง คำว่า ทำบุญในที่นี้คนทั่วไปมักจะหมายถึง การทำทานนั่นเอง คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยเฉพาะการให้หรือการถวายสิ่งของและภัตตาหารแก่พระสงฆ์ เช่น พูดกันว่า ทำบุญตักบาตร ทำบุญเลี้ยงพระในวันเกิด เป็นต้น

แต่คำว่า บุญ ในทางพระพุทธศาสนา มีความหมายกว้างกว่าการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน บุญ หมายถึง ความดี การทำบุญ คือ การทำความดี การชำระใจให้บริสุทธิ์ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง ในทางพระพุทธศาสนา สามารถทำได้ 10 ทาง ได้แก่

1. การทำบุญด้วยการภาวนา (ภาวนามัย)

ในที่นี้ภาวนา หมายถึง การฝึกฝนจิตให้สงบเยือกเย็น เพื่อจะได้เป็นฐานที่ตั้งให้เกิดปัญญา รู้แจ้งในสังขารม เข้าถึงความหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาและความทุกข์ทั้งปวง

1) ชนิดของการภาวนา

1.1) สมถภาวนา ได้แก่ การฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบ เช่น ระลึกรู้ถึงแต่สิ่งที่ตั้งตามอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วทำให้จิตใจผ่องใสไม่มีขุ่นมัว ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม มีความเพียรเสวยสละ อุตุนและเมตตา เป็นต้น

1.2) วิปัสสนาภาวนา คือการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งค่อยๆ รู้ชัดถึงสภาวะของสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย ไม่หลงติด ตกเป็นทาสอยู่ในอำนาจของความเปลี่ยนแปลงนั้นจนหลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง

2) คุณประโยชน์ของการภาวนา

2.1) ส่งเสริมสุขภาพจิต การภาวนาช่วยให้จิตใจผ่องใส มีความหนักแน่นมั่นคง รู้จักจิตใจของตนเองดีขึ้น ไม่วุ่นวาย ไม่จับจด

2.2) ทำการงานดีขึ้น การภาวนาช่วยให้จิตสงบ มีสมาธิจะคิดหรือทำอะไรก็มุ่งอยู่ที่เรื่อนั้นๆ ไม่วอกแวกไปหาเรื่องอื่น ช่วยให้การงานสำเร็จด้วยดี

2.3) นำไปสู่เสรีภาพที่แท้จริง เสรีภาพที่แท้จริงนั้นมีไม่ใช่อยากจะทำอะไรก็ได้ แม้สิ่งที่ทำนั้นจะเป็นความชั่ว เสรีภาพแท้หมายถึงการหลุดพ้นจากความเคียดแค้น รุนแรง ความวิตกกังวล ความทะยานอยากไม่รู้จบ นั่นก็คือการหลุดพ้นจากกิเลสตัณหา อันหมายถึง ความอยากที่เกินพอดี อันจะทำให้เราเกิดความสงบทางใจที่แท้จริง

2. การทำบุญด้วยการประพาศิ้อ่อนน้อม (อุปายนมาย)

เป็นการทำบุญด้วยการประพาศิ้อ่อนน้อมถ่อมตน และแสดงความเคารพสักการะนับถือในบุคคล หรือสถานที่ที่ควรเคารพด้วยความจริงใจ ไม่เป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก เรียกว่าง่าย ๆ ว่าเป็นคนมีสัมมาคารวะ ไม่แสดงอาการกระด้างกระเดื่อง

2.1) เป้าหมาย เพื่อกำจัดความถือตัว ทำลายทิฐิ มานะ อันเป็นกิเลสสายโทสะ

2.2) หลักการปฏิบัติ มีความยำเกรงในบุคคลที่ยิ่งกว่าตนเองโดยชาติกำเนิด เช่น พระมหากษัตริย์ ยิ่งกว่าตนโดยวัยคือมีอายุมากกว่า เช่น ดุง ป้า น้า อา และยิ่งกว่าตนด้วยคุณความดี เช่น บิดา มารดา พระพุทธเจ้า

2.3) ผลที่จะได้รับ ได้ทำลาย ทิฐิ มานะ ซึ่งเป็นกิเลสที่ทำให้จิตเศร้าหมอง กลายเป็นที่รักใคร่และสรรเสริญของคนทั่วไป อย่างที่ท่านกล่าวไว้ว่า อายุ วรรณะ สุขะ พละ ธรรม 4 อย่างนี้ ย่อมเจริญ แก่ผู้ที่มีปกติกกราบไหว้

(ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรมพระพุทธศาสนา ม. 3 บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548:90

หนังสือเรียน สังคมศึกษา รายวิชา ส 0110 พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ม. 2 บริษัท

ไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2442:53-54

หนังสือเรียนนักธรรมชั้นตรี ฉบับมาตรฐาน บูรณาการชีวิต วิชา ธรรมวิภาค โรงพิมพ์เลียงเชียง 2549:97)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 5.2*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและ
การทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม แล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่
กล่าวถูกและกาเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่กล่าวผิด

-1. การภาวนา หมายถึงการฝึกฝนจิตให้สงบเยือกเย็น
-2. สมถภาวนา เป็นการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้ง
-3. การรู้ชัดถึงสภาวะของสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยทำให้ไม่ตกอยู่ในอำนาจความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ
-4. การภาวนาไม่ได้ส่งเสริมให้สุขภาพจิตดีขึ้น
-5. เสรีภาพที่แท้จริงในทางพระพุทธศาสนา คือการที่เราสามารถทำอะไรได้ทุกอย่างถ้าเราอยากจะทำ
-6. การทำบุญด้วยการภาวนา สามารถทำให้เข้าถึงความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้
-7. การประพาศิอันน้อม คือ การเป็นคนมาสมาคารวะ
-8. การประพาศิอันน้อมต่อผู้ใหญ่ ควรทำเฉพาะกับผู้ที่เรารู้จักและคุ้นเคยเท่านั้น
-9. การประพาศิอันน้อมควรทำด้วยความจริงใจ
-10. คุณประโยชน์ของการทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม คือ การได้รับความสรรเสริญในปัจจุบันและได้สุคติภพในเบื้องหน้า

* ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ชั้นเวทนา)

ใบงานที่ 5.3*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและ
การทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อมแล้ว ให้นักเรียนวิเคราะห์สาระจากเรื่องโดยอธิบาย
ตามประเด็นที่กำหนด

1. จงอธิบายเหตุการณ์ทำบุญด้วยภาวนา ตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

1.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....
.....

1.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....
.....

1.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการปฏิบัติ

.....
.....

2. จงอธิบายเหตุการณ์ทำบุญด้วยประพาศิอันน้อม ตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

2.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....
.....

2.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....
.....

2.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ (ขั้นปัญญา)

ใบงานที่ 5.4*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาถึงผลของการทำและการไม่ทำบุญด้วยการภาวนา การทำและการ
ไม่ทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อมและกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าตัวเลือก
พร้อมกับให้เหตุผลประกอบ

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. การทำบุญด้วยการภาวนา ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

- ☐ ดี เพราะ.....
.....
☐ ไม่ดี เพราะ.....
.....

2. การทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

- ☐ ดี เพราะ.....
.....
☐ ไม่ดี เพราะ.....
.....

3. การไม่ทำบุญด้วยการภาวนา ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

- ☐ เกิด เพราะ.....
.....
☐ ไม่เกิด เพราะ.....
.....

4. การไม่ทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

- ☐ เกิด เพราะ.....
.....
☐ ไม่เกิด เพราะ.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นตัดฉินความดีงาม (ชั้นสังฆาร)

ใบงานที่ 5.5*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการทำบุญด้วยการภาวนา และการทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม
ของตนเองลงในตารางตามประเด็นที่กำหนดดังนี้
(พัฒนาการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

บุญกิริยาวัตถุ	สิ่งที่ข้าพเจ้าได้ทำ	ผลดีที่เกิดขึ้นกับตนเอง	ผลดีที่เกิดขึ้นกับสังคม
การทำบุญด้วย การภาวนา			
			
			
			
			
			
การทำบุญด้วย การประพาศิ อ่อนน้อม			
			
			
			
			
			

* ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ชั้นวิญญาน)

แบบทดสอบหลังเรียน

- เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการภาวนาและการทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม**
คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ
 2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
 3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบ
 ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ
-

1. ข้อใด คือ ความหมายของการทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม
 - ก. การแสดงความถ่อมตนและความเคารพเฉพาะเวลาอยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่
 - ข. การแสดงความถ่อมตนและความเคารพทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้ใหญ่
 - ค. การแสดงความถ่อมตนและความเคารพต่อผู้ใหญ่เป็นบางครั้ง
 - ง. การแสดงความถ่อมตนและความเคารพต่อผู้ใหญเฉพาะผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย
2. ข้อใดถือว่าเป็นการทำบุญด้วยการภาวนา
 - ก. ฝึกสมาธิเพื่อให้จิตสงบ
 - ข. สรรวมระมักระวังการกระทำทางกาย
 - ค. สรรวมระมักระวังการกระทำทางวาจา
 - ง. ฝึกปฏิบัติเพื่อให้มีสัมมาการะวะ
3. เพื่อให้จิตสงบเยือกเย็น ควรปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. สรรวมในเรื่องของความคิด
 - ข. พิจารณาให้รู้ชัดถึงสภาวะของสิ่งทั้งหลาย
 - ค. ระลึกถึงแต่สิ่งที่ดีงามอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - ง. ทำตนให้สุภาพอ่อนโยน
4. การทำตนให้เป็นคนที่รู้จักไหว้ รู้จักเคารพนบนอบ จัดว่าได้ทำบุญตามข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการภาวนา
 - ข. ทำบุญด้วยการรักษาศีล
 - ค. ทำบุญด้วยอบรมจิตใจ
 - ง. ทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม

5. วิปัสสนากาวนา มีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้สุขภาพกายดี
- ข. ทำให้รู้ถึงสภาวะทั้งหลายตามความเป็นจริง
- ค. ทำให้สุขภาพจิตดี
- ง. ทำให้ได้รับการยกย่องสรรเสริญ

6. การได้รับการยกย่องสรรเสริญ เป็นผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตามข้อใด

- ก. การประพฤติอ่อนน้อม
- ข. การให้ทาน
- ค. การอบรมจิตใจ
- ง. การรับใช้ผู้อื่น

7. สมควร ขอบใช้ปัญญาพิจารณาสภาวะของสิ่งทั้งหลายและพบว่าทุกสิ่งย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยไม่หลงยึดติด และตกเป็นทาสของเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จักว่าสมควรได้ทำบุญในข้อใด

- ก. ทำบุญด้วยการให้ทาน
- ข. ทำบุญด้วยการรักษาศีล
- ค. ทำบุญด้วยการภาวนา
- ง. ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม

8. ใครถือว่าได้ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม

- ก. วีระ ทำความเคารพครูทุกครั้งเมื่อเดินผ่าน
- ข. ชูใจ รับผิดชอบต่อเวรทำความสะอาดเป็นอย่างดี
- ค. มานี จะถามครูทุกครั้งเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียน
- ง. มานะ จะหักทนายครูเฉพาะเวลาที่ไม่สามารถเดินกลับไปได้เท่านั้น

9. สิ่งที่เกิดจากการปฏิบัติวิปัสสนากาวนา คือข้อใด

- ก. จิตที่สงบเยือกเย็น
- ข. ปัญญาที่รู้แจ้ง
- ค. ความมีสัมมาคารวะ
- ง. บุคลิกภาพที่สุชุม

10. การประพุดิอ่อนน้อม มีหลักการในการปฏิบัติอย่างไร

- ก. ปฏิบัติด้วยความเกรงใจ
- ข. ปฏิบัติเพื่อให้คนอื่นสนใจ
- ค. ปฏิบัติเพื่อให้คนที่เห็นพอใจ
- ง. ปฏิบัติด้วยความจริงใจ

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ก.
2. ค.
3. ข.
4. ง.
5. ข.
6. ก.
7. ข.
8. ก.
9. ง.
10. ข.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ข.
2. ก.
3. ค.
4. ง.
5. ข.
6. ก.
7. ค.
8. ก.
9. ข.
10. ง.

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจจันทร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานที่ ส 1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และ การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

บุญกิริยาวัตถุ คือ วิธีการทำบุญ การทำบุญเป็นการทำความดีที่มีความหมายกว้างและสามารถทำได้หลายวิธี รวมไปถึงการทำความดีด้วยการชวนช่วยรับใช้ผู้อื่นในกิจการงานที่ถูกต้อง อันเป็นการแสดงถึงความเป็นผู้มีจิตใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และการทำความดีด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น ซึ่งเป็นการชักชวนให้ผู้อื่นมาร่วมกระทำความดีและไม่ปิดกั้นโอกาสการกระทำความดีของผู้อื่น

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 อธิบายความหมายของการทำบุญด้วยการทำบุญด้วยการรับใช้และ การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นในบุญกิริยาวัตถุ 10 ได้

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมของการทำบุญด้วยการรับใช้และ การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นได้

2.3 บอกแนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการรับใช้และ การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นได้

2.4 บอกถึงผลดีของการทำบุญด้วยการรับใช้และ การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นได้

2.5 ยกตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการรับใช้และ การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นได้

2.6 นำหลักการทำบุญด้วยการทำบุญด้วยการรับใช้และ การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นมาปฏิบัติได้ถูกต้อง

3. สาระการเรียนรู้

3.1 การทำบุญด้วยการใช้ หมายถึงการให้ความช่วยเหลือในกิจที่เป็นประโยชน์ของผู้อื่น หรือส่วนรวม

3.2 การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น หมายถึง การให้สิ่งดีๆ ที่ตนมีอยู่แก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นวิชาความรู้เทคนิคหรือเคล็ดลับต่างๆ ที่ทำให้งานสำเร็จ หรือการอุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศล ที่ตนทำแล้วแก่ญาติมิตรและสรรพสัตว์ทั้งหลาย

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ชั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ชั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)

1) ครูให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา เรื่อง เจ็ด ผู้มีน้ำใจ

2) ครูสนทนา ชักถามร่วมกับนักเรียนพร้อมอธิบายเรื่องในกรณีศึกษา อีกครั้ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

1) นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงใบงานที่ 6.1 เกี่ยวกับกรณีศึกษา เรื่องเจ็ด ผู้มีน้ำใจ เพื่อให้เข้าใจจนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องได้

2) ครูสรุปเหตุการณ์จากเรื่องแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้สังเกตและจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ดังนี้

ก กรณีศึกษาดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

ข มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง

ค มีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร

3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น พร้อมทั้งทำใบงานที่ 6.2 เสร็จแล้ว นำเสนอเพื่อตรวจ

ชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและอ้างเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

1) ครูยกตัวอย่างบุคคลผู้ปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น และให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า

ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นอย่างไรบ้าง

ข ใช้แนวทางในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ค ผลดีที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมีอะไรบ้าง

3.2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 6.3 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.4 ขั้นตัดสินใจ (ขั้นสังขาร)

1) ครูถามความรู้สึกรักของนักเรียนจากการศึกษา เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น และจากตัวอย่างว่า

ก สามารถนำการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร เพราะเหตุใด

ข การปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร เพราะเหตุใด

ค ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นจะก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 6.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.5 ขั้นก่ออุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น ดังนี้

ก นักเรียนสามารถปฏิบัติหลักการทำบุญด้วยการรับใช้ และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นขณะอยู่ในโรงเรียนได้อย่างไร

ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นขณะอยู่ที่บ้านได้อย่างไร

ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นในสังคมได้อย่างไร

ง เหตุใด จึงควรปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 6.5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 ขั้นสรุป

4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้

4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

5.1 ตรวจใบงาน

5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ย
ส่วนความดีให้ผู้อื่น

6.2 ใบงานที่ 6.1 6.2 6.3 6.4 6.5

6.3 กรณีศึกษา / ข่าว เหตุการณ์ / สถานการณ์ตัวอย่าง

6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดกล่าวถึง ความหมายของการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. แนะนำความรู้ ชักชวนให้ทำความดี อุทิศส่วนบุญให้ผู้อื่น
 - ข. มีสัมมาคารวะ อบรมจิตใจ ให้การช่วยเหลือผู้อื่น
 - ค. ระมัดระวังกายวาจา ให้ความปลอดภัย ให้สิ่งของแก่ผู้อื่น
 - ง. พึงคำแนะนำ ปรับความเห็นให้ถูกต้อง ยินดีในความดีของผู้อื่น
2. การกระทำในข้อใดจัดเป็นการทำบุญด้วยการรับใช้
 - ก. ถวายสังฆทานในวันเกิด
 - ข. แนะนำให้เพื่อนทำความดี
 - ค. ช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิ
 - ง. สวดมนต์ก่อนนอน
3. คำพังเพยในข้อใด ตรงกับหลักการปฏิบัติการทำบุญด้วยการรับใช้
 - ก. น้ำขึ้นให้รีบตัก
 - ข. อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูเฉย
 - ค. ซ้ำๆ ได้พร้าสองเล่มงาม
 - ง. ชักใบให้เรือเสีย
4. ข้อใด คือ แนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 - ก. เมื่อทำความดีแล้วบอกให้ผู้อื่นรู้
 - ข. ขวนขวายช่วยเหลือผู้อื่น
 - ค. มีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น
 - ง. ไม่ถ่วงละเมิดผู้อื่น

5. การทำบุญด้วยการรับใช้ ก่อให้เกิดผลตามข้อใด
 - ก. ความเห็นแก่ตัวลดลง
 - ข. ความตระหนี่ลดลง
 - ค. ความโกรธลดลง
 - ง. ความลำเอียงลดลง
6. การที่ความดีของผู้ปฏิบัติได้แผ่ขยายออกไปจนมีผู้ชื่นชมยินดีในความดีนั้นแล้วอยากจะทำตามเกิดจากการทำบุญในข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการให้ทาน
 - ข. ทำบุญด้วยการรักษาศีล
 - ค. ทำบุญด้วยการรับใช้
 - ง. ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
7. การกระทำของบุคคลใด จัดอยู่ในการทำบุญด้วยการรับใช้
 - ก. สมควร นั่งสมาธิแล้วแผ่เมตตา
 - ข. สมศักดิ์ ปลอญนก ปลอญปลาในวันเกิด
 - ค. สมจิต ช่วยแม่ทำงานบ้าน
 - ง. สมหวัง ใส่บาตรที่หน้าบ้านทุกวัน
8. การปฏิบัติของใคร ไม่ จัดอยู่ในการทำบุญด้วยการเฉลี่ยความดีให้ผู้อื่น
 - ก. วิจิต บวชอุทิศส่วนกุศลให้บิดา มารดา
 - ข. ปรีชา แนะนำวิธีปลูกผักให้แก่เพื่อน
 - ค. อนุสรณ์ ชักชวนให้เพื่อนมาทำความสะอาดห้องเรียน
 - ง. สุริยา ขอบไปช่วยเพื่อนทำงานที่บ้านในเวลาว่าง
9. ถ้านักเรียนไม่ต้องการให้มีผู้ตำหนิว่า เป็นคนนิ่งดูคายกลายเป็นคนใจดำ นักเรียนจะปฏิบัติตามคุณธรรมข้อใด
 - ก. การรับใช้ช่วยเหลือ
 - ข. การให้และการแบ่งปัน
 - ค. การอ่อนน้อมถ่อมตน
 - ง. การสำรวจระมัดระวัง

10. เมื่อนักเรียนมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ดีที่สุดในและเป็นประโยชน์มาก นักเรียนควรทำอย่างไรจึงจะถูกต้องตามหลักการของการทำบุญ
- ก. เก็บความรู้ไว้ไม่เผยแพร่
 - ข. ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น
 - ค. ใช้ความรู้สร้างฐานะให้มั่นคง
 - ง. ตรวจสอบทบทวนความรู้นั้นอยู่เสมอ

ใบกรณีศึกษาที่ 6.1*

เรื่อง เชิด ผู้มีน้ำใจ

ครอบครัวของเชิด มีอาชีพทำนา เมื่อนับย้อนหลังไปถึงบรรพบุรุษของเชิดไม่ว่าจะเป็นรุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย ก็ล้วนมีอาชีพทำนามาโดยตลอด เชิดนอกจากจะได้รับการถ่ายทอดวิธีทำนาจากบรรพบุรุษแล้ว เขายังได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น และยังได้เห็นวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นคนมีน้ำใจต่อเพื่อนบ้านของปู่ย่า ตา ยายอีกด้วย ดังนั้น เชิดจึงชอบช่วยเหลือเพื่อนบ้านอยู่เสมอ เช่น ช่วยเก็บเกี่ยวข้าว ในหน้าเก็บเกี่ยว ช่วยไถ ช่วยตกกล้า ในหน้าไถ หน้าตกกล้า ช่วยดูแลทรัพย์สินสมบัติของเพื่อนบ้าน ในยามที่เพื่อนบ้านไม่อยู่ หรือมีกิจธุระอย่างอื่นที่ต้องทำ นอกจากนี้ เชิดยังชอบช่วยงานที่เป็นสาธารณกุศลและสาธารณประโยชน์อยู่เป็นประจำ เพื่อนบ้านในชุมชนจึงไว้วางใจและชื่นชมในเชิดมาก

นอกจากเชิดจะช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ ของเพื่อนบ้านและงานสาธารณประโยชน์แล้ว เขายังไม่หวังการช่วยเหลือนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว แต่เขาจะบอกกล่าวการกระทำนั้นให้เพื่อนบ้านและคนอื่นได้รับรู้อยู่เสมอ อีกทั้งยังชักชวนให้คนอื่นได้มาร่วมทำกับเขาด้วย เหตุนี้ชุมชนที่เชิดอาศัยอยู่ จึงเป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยน้ำใจที่มีให้แก่กัน และเป็นชุมชนที่ไม่อิจฉาริษยาซึ่งกันและกันอีกด้วย

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นกำหนดและเสนอถึงเรา (ชั้นรูป)**

ใบงานที่ 6.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษา กรณีศึกษานี้แล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. กรณีศึกษานี้ กล่าวถึงเรื่องใดอะไรบ้าง

.....

.....

2. การที่เชิดมินีสัย และปฏิบัติเช่นนั้น เนื่องมาจากสาเหตุใด

.....

.....

3. ทำไม เพื่อนบ้านจึงมีความชื่นชมในเชิดมาก

.....

.....

4. การกระทำของเชิด ส่งผลดีต่อใครบ้าง

.....

.....

5. การกระทำของเชิด เป็นการทำความดีด้านใดบ้าง

.....

.....

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบความรู้ที่ 6.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น

คำว่า บุญ ในภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเรามักใช้ควบคู่กับคำว่า ทาน เช่น ไม่รู้จักทำบุญ ทำทานเสียบ้าง คำว่า ทำบุญในที่นี้คนทั่วไปมักจะหมายถึง การทำทานนั่นเอง คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยเฉพาะการให้หรือการถวายสิ่งของและภัตตาหารแก่พระสงฆ์ เช่น พูดกันว่า ทำบุญตักบาตร ทำบุญเลี้ยงพระในวันเกิด เป็นต้น

แต่คำว่า บุญ ในทางพระพุทธศาสนา มีความหมายกว้างกว่า การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน บุญ หมายถึง ความดี การทำบุญ คือ การทำความดี การชำระใจให้บริสุทธิ์ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง ในทางพระพุทธศาสนา สามารถทำได้ 10 ทาง ได้แก่

1. การทำบุญด้วยการรับใช้ (เวทย์ยาวัจฉนัย)

การทำบุญด้วยการรับใช้ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือในกิจที่เป็นประโยชน์ของผู้อื่น หรือส่วนรวม เป็นการชวนช่วยช่วยเหลือในกิจที่ถูกต้อง ไม่มีโทษแก่ตนในภายหลัง

1.1) เป้าหมาย เพื่อกำจัดความเห็นแก่ตัวที่เป็นกิเลสสายโลหะ ให้เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี มีเมตตาต่อผู้อื่น

1.2) หลักการปฏิบัติ ช่วยชวนช่วยในกิจธุระของผู้อื่น หรือของส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นการช่วยด้วยกำลังแรงกายกำลังทรัพย์ หรือกำลังความคิด ไม่นิ่งดูเฉยกลายเป็นคนใจดำ

1.3) ผลที่จะได้รับ ได้กำจัดกิเลสคือ ความเห็นแก่ตัวในใจตนและช่วยส่งเสริมภารกิจของคนอื่นให้สำเร็จอีกด้วย

2. การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น (ปัตติทานมัย)

การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น หมายถึงการให้สิ่งดีๆ ที่ตนมีอยู่ให้แก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นวิชาความรู้เทคนิคหรือเคล็ดลับต่างๆ ที่ทำให้การงานนั้นสำเร็จพยายามชักชวนให้ผู้อื่นมาร่วมทำความดีไม่ปิดกั้นโอกาสการทำความดีของผู้อื่น หรืออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลที่ตนทำแล้วแก่ญาติมิตรและสรรพสัตว์ทั้งหลาย

2.1) เป้าหมาย เพื่อลดละความโลภในใจให้น้อยลง

2.2) หลักการปฏิบัติ ถ่ายทอดความรู้ที่ตนมีอยู่และเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นชักชวนผู้อื่นให้มาร่วมทำความดีอีกประการหนึ่ง เมื่อได้ทำความดีหรือบำเพ็ญกุศลความดีอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ได้รักษาศีล ถวายทาน ก็บอกให้ผู้อื่นทราบ หรืออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้โดยไม่หวังความดีนั้นไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เขาได้รู้ จะได้พลอยยินดีชื่นชมในบุญนั้น

2.3) ผลที่จะได้รับ ได้กำจัดความตระหนี่ในใจ ได้รับความสุขใจอันเกิดจากการเสียสละ
ความรู้หรือความดีของตนได้รับการแผ่ขยายออกไปเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นมากมาย

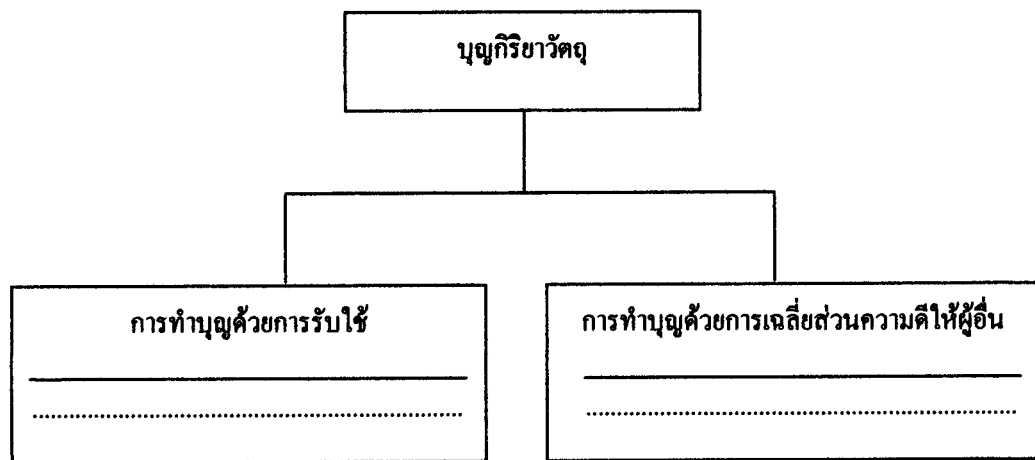
(ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมพระพุทธศาสนา ม. 3 บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548:90
หนังสือเรียนนักธรรมชั้นตรี ฉบับมาตรฐาน บูรณาการชีวิต วิชาธรรมวิภาค โรงพิมพ์ เลียงเชียง
2549: 98-99)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 6.2*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำตัวอักษรหน้าข้อความที่กำหนดให้ด้านล่าง มาใส่ในกรอบของแผนผัง
การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นให้ถูกต้อง

- ก. การให้ความช่วยเหลือกิจที่เป็นประโยชน์ของผู้อื่นหรือส่วนรวม
- ข. การให้สิ่งๆ ที่ตนมีอยู่แก่ผู้อื่น
- ค. เป็นการช่วยเหลือด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ หรือกำลังความคิด
- ง. พยายามชักชวนให้ผู้อื่นมาร่วมทำความดี ไม่ปิดกั้นการทำความดีของผู้อื่น
- จ. เมื่อได้ทำความดีหรือบำเพ็ญกุศลความดีอย่างใดอย่างหนึ่งก็บอกให้ผู้อื่นรู้
- ฉ. ได้กำจัดกิเลส คือความเห็นแก่ตัวในใจตน
- ช. เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี มีเมตตาต่อผู้อื่น
- ซ. เป็นการชวนช่วยช่วยเหลือในกิจที่ถูกต้อง ไม่มีโทษแก่ตนภายหลัง
- ฌ. อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลที่ตนทำแล้วแก่ญาติมิตร และสรรพสัตว์ทั้งหลาย
- ญ. ได้กำจัดความตระหนี่ ได้รับความสุขอันเกิดจากการเสียสละ

* ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ขั้นเวทนา)

ใบงานที่ 6.3*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และ
การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์สาระจากเรื่องโดย
อธิบายตามประเด็นที่กำหนด

1. จงอธิบายเหตุการณ์การทำบุญด้วยการรับใช้ ตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

1.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....
.....

1.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....
.....

1.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

.....
.....

2. จงอธิบายเหตุการณ์การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น ตามที่นักเรียนเคยเห็น
หรือรับรู้มา

2.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....
.....

2.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....
.....

2.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

ใบงานที่ 6.4*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาถึงผลของการทำและการไม่ทำบุญด้วยการรับใช้ การทำและ
ไม่ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นแล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้า
ตัวเลือกพร้อมกับให้เหตุผลประกอบ

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. การทำบุญด้วยการรับใช้ ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

☐ ดี เพราะ.....

.....

☐ ไม่ดี เพราะ.....

.....

2. การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

☐ ดี เพราะ.....

.....

☐ ไม่ดี เพราะ.....

.....

3. การไม่ทำบุญด้วยการรับใช้ ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

☐ เกิด เพราะ.....

.....

☐ ไม่เกิด เพราะ.....

.....

4. การไม่ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

☐ เกิด เพราะ.....

.....

☐ ไม่เกิด เพราะ.....

.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นคัดสรรความดีงาม (ชั้นมัธยม)

ใบงานที่ 6.5*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่นของตนเองลงในตารางตามประเด็นที่กำหนดดังนี้
 (พัฒนาการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

บุญกิริยาวัตถุ	สิ่งที่ข้าพเจ้าได้ทำ	ผลดีที่เกิดขึ้นกับตนเอง	ผลดีที่เกิดขึ้นกับสังคม
การทำบุญ ด้วยการรับใช้			
			
			
			
			
			
			
การทำบุญ ด้วยการเฉลี่ย ส่วนความดี ให้ผู้อื่น			
			
			
			
			
			
			

* ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ชั้นวิद्यฐานะ)

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการรับใช้และการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. การมีความอ่อนน้อม การอบรมฝึกฝนจิตใจ การช่วยเหลือ
 - ข. การให้ความรู้ การชักชวนให้ทำดี การอุทิศส่วนบุญให้
 - ค. การให้สิ่งของ การให้ความปลอดภัย การระมัดระวังตน
 - ง. การยินดีในความดีของผู้อื่น การทำความเห็นให้ถูกต้อง การฟังคำแนะนำ
2. การเข้าร่วมทำความสะอาดตามบริเวณต่างๆ ในชุมชน เป็นการทำบุญตามข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการให้
 - ข. ทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม
 - ค. ทำบุญด้วยการฝึกอบรม
 - ง. ทำบุญด้วยการรับใช้
3. การชวนช่วยช่วยเหลือในกิจการที่ชอบของผู้อื่นหรือของส่วนรวมด้วยกำลังกาย กำลังความคิด หรือกำลังทรัพย์ เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำบุญในข้อใด
 - ก. การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 - ข. การทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม
 - ค. การทำบุญด้วยการรับใช้
 - ง. การทำบุญด้วยการให้
4. แนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น คือข้อใด
 - ก. ไม่หวงแหนความรู้ที่ดีมีประโยชน์ไว้แต่จะถ่ายทอดให้ผู้อื่น
 - ข. ชวนช่วยช่วยเหลือกิจการที่ชอบของผู้อื่นหรือของส่วนรวม
 - ค. บริจาคสิ่งของที่มีประโยชน์ของตนแก่บุคคลที่ควรให้
 - ง. อบรมพัฒนาจิตใจของตนให้สงบระงับและเกิดปัญญา

5. ผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลผู้ที่เราเข้าไปช่วยเหลือรับใช้ คือ ข้อใด
 - ก. ค่าใช้จ่ายลดลง
 - ข. กิจธุระสำเร็จลง
 - ค. ปริมาณงานเพิ่มขึ้น
 - ง. คุณภาพงานเพิ่มขึ้น
6. ข้อใดคือผลที่เกิดจากการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 - ก. ได้ขจัดความโกรธ
 - ข. ได้ขจัดความลำเอียง
 - ค. ได้ขจัดความตระหนี่
 - ง. ได้ขจัดความเห็นแก่ตัว
7. คารา นักร้อง เล่นเกมทศกัณฐ์ช่วยครูได้ จัดว่าเป็นการทำบุญตามข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการรับใช้
 - ข. ทำบุญด้วยการเฉลี่ยความดีให้ผู้อื่น
 - ค. ทำบุญด้วยการให้
 - ง. ทำบุญด้วยการประพาศิอันน้อม
8. การกระทำของใคร จัดอยู่ในการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนดีให้ผู้อื่น
 - ก. มานี ช่วยแม่ทำงานบ้าน
 - ข. ชูใจ ช่วยพาคนแก่ข้ามถนน
 - ค. วีระ สวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน
 - ง. สมพงษ์ แนะนำวิธีแก้โจทย์ปัญหาให้กับเพื่อน
9. ในการช่วยเหลืองานของผู้อื่น สิ่งที้นักเรียนควรคำนึงถึงให้มากที่สุดคืออะไร
 - ก. จะต้องเป็นงานที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์
 - ข. จะต้องเป็นงานที่มีเกียรติยศชื่อเสียง
 - ค. จะต้องเป็นงานที่ง่ายและสะดวก
 - ง. จะต้องเป็นงานที่ไม่มี ช่วยเหลือ

10. การทำความดีอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วบอกให้ผู้อื่นทราบด้วยไม่หวังความดีไว้
เพื่อวัตถุประสงค์ใด

- ก. เพื่อให้คนอื่นได้รู้ว่า เราได้ทำความดีแล้ว
- ข. เพื่อให้คนอื่นได้ชื่นชมยินดีในความดีนั้น
- ค. เพื่อให้คนอื่นได้รู้ว่า เราเป็นคนดี
- ง. เพื่อป้องกันการแอบอ้างจากคนอื่น

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ก.
2. ค.
3. ข.
4. ก.
5. ก.
6. ง.
7. ค.
8. ง.
9. ก.
10. ข.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ข.
2. ง.
3. ค.
4. ก.
5. ข.
6. ค.
7. ก.
8. ง.
9. ก.
10. ข.

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจกัณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานที่ ส 1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

บุญกิริยาวัตถุ คือ วิธีการทำบุญ การทำบุญเป็นการทำความดีที่มีความหมายกว้างและสามารถทำได้หลายวิธี รวมไปถึงการทำความดีด้วยการยินดีหรืออนุโมทนาในบุญความดีของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นการพลอยชื่นชมยินดี ในบุญหรือความดีที่ผู้อื่นได้กระทำแล้วและบอกให้ทราบ และการทำความดีด้วยการฟังธรรมหรือคำแนะนำสั่งสอนจากพระสงฆ์ ครูอาจารย์ หรือจากผู้รู้ผู้มีประสบการณ์ การทำความดีทั้งสองอย่างนี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติไม่มีจิตใจริษยาในการทำความดีของผู้อื่นและเป็นผู้มีสติปัญญาความรอบรู้ที่เกิดจากการฟังอีกด้วย

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 อธิบายความหมายของการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรมในบุญกิริยาวัตถุ 10 ได้

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมของการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรมได้

2.3 บอกแนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรมได้

2.4 บอกถึงผลดีของการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรมได้

2.5 ยกตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรมได้

2.6 นำหลักการทำบุญด้วยการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น และการทำบุญด้วยการฟังธรรมมาปฏิบัติได้ถูกต้อง

3. สาระการเรียนรู้

3.1 การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น หมายถึง การแสดงความยินดีในการทำ ความดีของผู้อื่น ไม่มีจิตริษยา คือเมื่อเห็นผู้อื่นทำความดี ก็อนุโมทนา มีความปลื้มปิติที่ผู้อื่นได้ทำ ความดี ไม่คิดอิจฉา ไม่มีความน้อยเนื้อต่ำใจ

3.2 การทำบุญด้วยการฟังธรรม หมายถึง การตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้มีประ โยชน์หรือคำแนะนำสั่ง สอนจากพระสงฆ์ ครูอาจารย์ หรือผู้รู้ผู้มีประสบการณ์ด้วยความเคารพ

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)

- 1) ครูให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา เรื่อง นายสุนนมาลาการ
- 2) ครูสนทนา ชักถามร่วมกับนักเรียนพร้อมอธิบายเรื่องในกรณีศึกษา อีกครั้ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

- 1) นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงใบงานที่ 7.1 เกี่ยวกับกรณีศึกษา เรื่อง นายสุนนมาลาการ เพื่อให้เข้าใจ จนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องได้
- 2) ครูสรุปเหตุการณ์จากเรื่องแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ สังเกตและจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ดังนี้
 - ก กรณีศึกษาดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
 - ข มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง
 - ค มีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร
- 3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีใน ความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม พร้อมกับทำใบงานที่ 7.2 เสร็จแล้วนำเสนอ เพื่อตรวจ

ชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

1) ครูยกตัวอย่างบุคคลผู้ปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของผู้อื่น และการทำบุญด้วยการฟังธรรมและให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า

ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการยืมดี ในความคิดของผู้อื่น และการทำบุญด้วยการฟังธรรมอย่างไรบ้าง

ข ใช้แนวทางในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ค ผลดีที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมีอะไรบ้าง

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 7.3 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.4 ขั้นตัดฉันทะความดีงาม (ขั้นสังขาร)

1) ครูถามความรู้สึกรักของนักเรียนจากการศึกษา เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของ ผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม และจากตัวอย่างว่า

ก สามารถนำการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของผู้อื่นและการทำบุญ ด้วยการฟังธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร เพราะเหตุใด

ข การปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของผู้อื่นและ การทำบุญด้วยการฟังธรรมก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร เพราะเหตุใด

ค ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของผู้อื่นและ การทำบุญด้วยการฟังธรรมจะก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 7.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจสอบ

4.2.5 ขั้นก่ออุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน)

1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม ดังนี้

ก นักเรียนสามารถปฏิบัติหลักการการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของผู้อื่น และการทำบุญด้วยการฟังธรรมขณะอยู่ในโรงเรียนได้อย่างไร

ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของ ผู้อื่นและการทำบุญ ด้วยการฟังธรรมขณะอยู่ที่บ้านได้อย่างไร

ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของ ผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรมในสังคมได้อย่างไร

ง เหตุใด จึงควรปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการยืมดีในความคิดของ ผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 7.5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 จัณสรูป

4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรูปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้

4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

5.1 ตรวจใบงาน

5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและ
การทำบุญด้วยการฟังธรรม

6.2 ใบงานที่ 7.1 7.2 7.3 7.4 7.5

6.3 กรณีศึกษา / ข่าว เหตุการณ์ / สถานการณ์ตัวอย่าง

6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.

3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดตรงกับความหมายของการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น

- ก. ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นทำความดี
- ข. ไม่ริษยาในความดีของผู้อื่น
- ค. เมื่อผู้อื่นทำความดีแล้วบอกให้ทราบแล้วก็ชื่นชมยินดี
- ง. ถูกทุกข้อ

2. ข้อใด จัดว่าเป็นการทำบุญด้วยการฟังธรรม

- ก. แผ่เมตตาหลังจากนั่งสมาธิ
- ข. ชมรายการแนะนำแนวการศึกษาต่อจากโทรทัศน์
- ค. แนะนำเพื่อนให้ทำความดี
- ง. แสดงมุทิตาจิตกับเพื่อนที่สอบได้

3. การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น มีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

- ก. เมื่อเห็น เมื่อทราบการทำความดีของผู้อื่นก็ชื่นชมยินดีในความดีนั้น
- ข. เมื่อเห็น เมื่อทราบการทำความดีของผู้อื่นก็ให้ความร่วมมือในการทำความดีนั้น
- ค. เมื่อเห็น เมื่อทราบการทำความดีของผู้อื่นก็ช่วยบอกให้คนอื่นได้ทราบด้วย
- ง. เมื่อเห็น เมื่อทราบการทำความดีของผู้อื่นก็นำความดีนั้นมาพิจารณาไตร่ตรอง

4. สิ่งที่ควรคำนึงถึงมากที่สุดในการฟังคืออะไร

- ก. ฟังทุกเรื่องให้มากที่สุด
- ข. เลือกฟังเฉพาะเรื่องที่ชอบ
- ค. เลือกฟังเฉพาะเรื่องที่ดี
- ง. ฟังทุกเรื่องที่คนส่วนมากสนใจ

5. ผลที่เกิดจากการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น คือข้อใด
- จิตเป็นสุข เพราะไม่ริษยา
 - จิตเป็นสุข เพราะไม่ตระหนี่
 - จิตเป็นสุข เพราะไม่โกรธ
 - จิตเป็นสุข เพราะไม่ลำเอียง
6. การที่เรารู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เกิดจากการทำบุญในข้อใด
- การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 - การทำบุญด้วยการประพฤติก่อนน้อม
 - การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
 - การทำบุญด้วยการฟังธรรม
7. ข้อใด ไม่ใช่ การปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการยินดีในความดีข้อผู้อื่น
- ก้อง ไปแสดงความยินดีกับเพื่อนที่สอบเข้าเรียนได้
 - เกียรติ นำเอาวิธีนั่งสมาธิที่เพื่อนแนะนำมาปฏิบัติ
 - กล้า เมื่อรู้ว่าเพื่อนได้เหรียญทองจากการแข่งขันทักษะวิชาการก็ชื่นชม
 - กรุง ตั้งใจฟังครูสอนในทุกวิชาและทุกชั่วโมง
8. ผู้ที่ได้ชื่อว่า ปฏิบัติหลักการทำบุญด้วยการฟังธรรมจากรายการทางโทรทัศน์ คือข้อใด
- วิชาญ เลือกชมเฉพาะรายการสารคดี
 - วิชิต เลือกชมเฉพาะรายการที่ให้สาระความรู้
 - วิชัย เลือกชมเฉพาะรายการที่ทำให้หายเครียด
 - วิชา เลือกชมเฉพาะรายการข่าว
9. ถ้านักเรียนอยากจะได้ใจนิสัที่ชอบอิจนาริษาเมื่อเพื่อนประสบความสำเรีงหรือกระทำความดีอย่างใดอย่างหนึ่ง นักเรียนแก้ไขอย่างไร
- ยินดีในความสำเรีงหรือความดีของเพื่อน
 - ไม่ต้องรับรู้ในความสำเรีงหรือความดีของเพื่อน
 - พยายามแข่งดีเพื่อเอาชนะเพื่อนทุกวิถีทาง
 - พยายามปกปิดนิสัยของคนไม่ให้เพื่อนรู้

10. ในยุคที่มีความหลากหลายทางข้อมูลข่าวสาร นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้รับ
คุณประโยชน์สูงสุดจากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น
- ก. รับข้อมูลข่าวสารให้มากที่สุด
 - ข. รับเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่ชอบ
 - ค. รับเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่ดี
 - ง. รับทั้งข้อมูลข่าวสารที่เก่าและใหม่

ใบกรณีศึกษาที่ 7.1 *
เรื่อง นายสุนนมาลาการ

มีนายอุทัยนคนหนึ่งมีชื่อว่า นายสุนนมาลาการ รักษาอุทัยนของพระเจ้าพิมพิสาร พระราชาแห่งแคว้นมคธ ได้นำดอกมะลิเพื่อถวายพระเจ้าพิมพิสาร แล้วก็รับเงินไป 8 กหาปณะ ทุกๆ วัน วันหนึ่งไปพบพระพุทธเจ้า ก็เกิดปีติยินดีขึ้นมาได้ถวายดอกมะลิบูชาพระพุทธเจ้า ภรรยาของนายสุนนมาลาการเห็นเช่นนั้นก็โกรธ ไม่พอใจสามีที่ทำให้ครอบครัวต้องขาดรายได้ 8 กหาปณะ เอาดอกไม้ไปบูชาพระพุทธเจ้าเสียหมดไปเปล่าๆ ไม่แน่ว่าพระราชาจะโกรธด้วยก็ได้ ก็เลยงูมมือลูกๆ ของตนเข้าเฝ้าพระเจ้าพิมพิสาร กราบทูลว่า การกระทำของสามีนั้น นางไม่มีส่วนรับรู้ด้วยเลย นางไม่เกี่ยวข้องกันเลย แล้วก็ขอให้พระราชาได้รู้ไว้ด้วยว่า นางกับสามีนั้นเลิกกันแล้ว เดียวนี้ก็ไม่เกี่ยวข้องกันแล้ว พระเจ้าพิมพิสารเป็นพระอรหันต์สาวกโตคาบ้น เลื่อมใสในพระรัตนตรัยอย่างไม่หวั่นไหว เห็นหญิงผู้นี้ไม่ยินดีในความดีของสามีของตัวเองแม้ขนาดนี้ จึงรับสั่งให้กลับไป ทำทีว่าจะเอาโทษนายสุนนมาลาการ แต่ว่าพระองค์เองนั้นเลื่อมใสในความดีของนายสุนนมาลาการ ทำให้พระทัยของพระองค์อาจหาญ รื่นเริง บันเทิงต่อการทำความดีของนายสุนนมาลาการ หลังจากนั้นยังพระราชทานรางวัลแก่นายสุนนมาลาการอีกเป็นจำนวนมาก

(ที่มา: ทางบุญ สำนักพิมพ์ร่มฟ้าสยาม มปป. : 128-129)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)**

ใบงานที่ 7.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญ
ด้วยการฟังธรรม

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษา กรณีศึกษานี้แล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. กรณีศึกษานี้ ได้กล่าวถึงอะไรบ้าง

.....
.....

2. เพราะเหตุใด นายสุนนมาลาการ จึงถวายดอกมะลิบูชาพระพุทธเจ้า

.....
.....

3. ทำไม ภรรยาของนายสุนนมาลาการจึงโกรธและไม่พอใจสามีของตน

.....
.....

4. นายสุนนมาลาการได้รับผลจากการกระทำของตนอย่างไร เพราะเหตุใดจึงได้รับผลเช่นนั้น

.....
.....

5. การที่พระเจ้าพิมพิสารทรงเลื่อมใสในการกระทำของนายสุนนมาลาการจัดว่าเป็นการทำบุญ ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

ใบความรู้ที่ 7.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม

คำว่า บุญ ในภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเรามักใช้ควบคู่กับคำว่า ทาน เช่น ไม่รู้จักทำบุญ ทำทานเสียบ้าง คำว่า ทำบุญในที่นี้คนทั่วไปมักจะหมายถึง การทำทานนั่นเอง คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยเฉพาะการให้หรือการถวายสิ่งของและภัตตาหารแก่พระสงฆ์ เช่น พูดกันว่า ทำบุญตักบาตร ทำบุญเลี้ยงพระในวันเกิด เป็นต้น

แต่คำว่า บุญ ในทางพระพุทธศาสนา มีความหมายกว้างกว่า การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน บุญ หมายถึง ความดี การทำบุญ คือ การทำความดี การชำระใจให้บริสุทธิ์ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา สามารถทำได้ 10 ทาง ได้แก่

1. การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น (ปัตตานโมทนามัย)

การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น หมายถึง การแสดงความยินดีในการทำความดีของผู้อื่น ไม่มีจิตริษยา คือเมื่อเห็นผู้อื่นทำความดีก็อนุโมทนา มีความปลื้มปิติที่ผู้อื่นได้ทำความดี ไม่คิดอิจฉา ไม่มีความน้อยเนื้อต่ำใจแต่จะพลอยชื่นชมยินดีในความดีที่ผู้อื่นได้ทำแล้วบอกให้ทราบ หรือแม้เขาไม่บอกให้ทราบ แต่เมื่อรู้ก็เกิดมุทิตาจิตยินดีกับเขาด้วย

1.1) เป้าหมาย เพื่อกำจัดกิเลส คือ ถัมภะ ความหวัคือแข่งดี ความริษยา

1.2) หลักการปฏิบัติ ยินดีอนุโมทนากับความสำเร็จของผู้อื่น การกระทำความดีของผู้อื่น และนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของตน

1.3) ผลที่จะได้รับ ได้กำจัดกิเลสคือ ความถือตัวแข่งดี ความอิจฉาริษยาในใจ จิตใจเป็นสุขและเบาสบาย มีพลังในการที่จะทำความดี ให้ได้อย่างเขา

2) การทำบุญด้วยการฟังธรรม (ธัมมัสสวนมัย)

การทำบุญด้วยการฟังธรรม หมายถึง การตั้งใจฟังในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ คำแนะนำสั่งสอนจากพระสงฆ์ ครูอาจารย์ หรือผู้รู้ผู้มีประสบการณ์ด้วยความเคารพ เพื่อชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ และตั้งอยู่ในความเห็นที่ค้ำจุน

2.1) เป้าหมาย เพื่อให้เกิดปัญญาความรอบรู้ มีความเห็นธรรม และกำจัดกิเลสคือ โมหะ ความหลง ความเห็นผิดต่างๆ

2.2) หลักการปฏิบัติ เลือกฟังในสิ่งที่ดี เช่น ฟังพระธรรมเทศนา ฟังการบรรยายธรรม ตั้งใจฟังครูอาจารย์สอนหรือหมั่นอ่านหนังสือ และสอบถามข้อข้องใจสงสัยต่างๆ

2.3) ผลที่จะได้รับ เป็นคนฉลาดรอบคอบ มีเหตุมีผล รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรทำ และไม่ควรทำ เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์

(ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม พระพุทธศาสนา ม. 3 บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548:90
หนังสือเรียนนักเรียนมัธยมศึกษา ฉบับมาตรฐาน บูรณาการชีวิต วิชา ธรรมวิภาค โรงพิมพ์ เลียงเชียง
2549:90-100)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 7.2*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าข้อความใดเกี่ยวข้องกับการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรมโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนด

ข้อความ	การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น	การทำบุญด้วยการฟังธรรม
1. แสดงความยินดีในการทำความดีของผู้อื่น		
2. ตั้งใจฟังคำแนะนำคำสั่งสอนของพระสงฆ์		
3. เมื่อเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จหรือทำความดีอย่างใดอย่างหนึ่งก็ชื่นชมยินดีไม่คิดอิจฉา		
4. เพื่อกำจัดกิเลส คือ ถมทะ ความหวัศคือแค้นดี ความริษยา		
5. เพื่อให้เกิดปัญญาความรอบรู้ มีความเห็นชอบ และกำจัดกิเลสคือโมหะ ความหลง		
6. เลือกฟังในสิ่งที่ดี เช่น ฟังพระธรรมเทศนา ฟังการบรรยายธรรม ตั้งใจฟังครูอาจารย์สอน		
7. อนุโมทนาในการทำความดีของผู้อื่น และนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของตน		
8. เป็นคนฉลาดรอบคอบ มีเหตุมีผล		
9. จิตใจเป็นสุขและเบาสบาย มีพลังในการที่จะทำความดี		
10. รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรทำและไม่ควรทำ เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์		

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 7.3*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญ
ด้วยการฟังธรรม

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและ การทำบุญด้วยการฟังธรรม แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์สาระจากเรื่อง โดยอธิบายตามประเด็นที่กำหนด

1. จงอธิบายเหตุการณ์การทำบุญด้วยการการทำความดีในใจของผู้อื่นตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

1.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....

.....

1.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....

.....

1.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

.....

.....

2. จงอธิบายเหตุการณ์การทำบุญด้วยการฟังธรรมตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

2.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....

.....

2.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....

.....

2.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

.....

.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นปัญญา)

ใบงานที่ 7.4*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญ
ด้วยการฟังธรรม

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาถึงผลของการทำและการไม่ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
การทำและไม่ทำบุญด้วยการฟังธรรมและกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าตัวเลือก
พร้อมกับให้เหตุผลประกอบ

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

☐ ดี เพราะ.....

.....

☐ ไม่ดี เพราะ.....

.....

2. การทำบุญด้วยการฟังธรรม ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

☐ ดี เพราะ.....

.....

☐ ไม่ดี เพราะ.....

.....

3. การไม่ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

☐ เกิด เพราะ.....

.....

☐ ไม่เกิด เพราะ.....

.....

4. การไม่ทำบุญด้วยการฟังธรรม ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

☐ เกิด เพราะ.....

.....

☐ ไม่เกิด เพราะ.....

.....

* ใช้ประกอบการสอนขั้นตัดต้นความดีงาม (ชั้นสังฆาร)

ใบงานที่ 7.5*

**เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญ
ด้วยการฟังธรรม**

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการทำบุญด้วยการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการ
ทำบุญด้วยการฟังธรรมของตนเองลงในตารางตามประเด็นที่กำหนดดังนี้
(พัฒนาการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

บุญกิริยา วัตถุ	สิ่งที่ข้าพเจ้าได้ทำ	ผลดีที่เกิดขึ้นกับตนเอง	ผลดีที่เกิดขึ้นกับสังคม
การทำบุญ ด้วยการยินดี ในความดี ของผู้อื่น			
			
			
			
			
			
การทำบุญ ด้วยการฟัง ธรรม			
			
			
			
			
			

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมพึงใจ (ชั้นวิญญูญาณ)**

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่นและการทำบุญด้วยการฟังธรรม

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ

2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.

3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใด ไม่ เกี่ยวข้องกับความหมายของการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
 - ก. เมื่อทำความดีแล้วอุทิศให้ผู้อื่น
 - ข. ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นทำความดี
 - ค. ไม่ริษยาในความดีของผู้อื่น
 - ง. เมื่อผู้อื่นทำความดีแล้วบอกให้รู้ก็ชื่นชม
2. การกระทำในข้อใดสอดคล้องกับการทำบุญด้วยฟังธรรม
 - ก. แสดงความเคารพอ่อนน้อม
 - ข. สวดมนต์ไหว้พระประจำวัน
 - ค. ถวายสังฆทานในวันเกิด
 - ง. ขยันอ่านหนังสือและสนใจเวลาครูสอน
3. เห็นผู้อื่นทำความดีแล้วชื่นชมและนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของตน เป็นแนวทางปฏิบัติของการทำบุญในข้อใด
 - ก. การทำบุญด้วย
 - ข. การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 - ค. การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
 - ง. การทำบุญด้วยการชวนชวนช่วยเหลือผู้อื่น
4. หลักปฏิบัติในการฟังที่ถูกต้องในการฟังที่ถูกต้อง คือข้อใด
 - ก. ฟังทุกเรื่อง
 - ข. ฟังเฉพาะเรื่องที่ดี
 - ค. ฟังเฉพาะเรื่องที่ชอบ
 - ง. ฟังทุกเรื่องที่มีผู้สนใจ

5. การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น ก่อให้เกิดผลตามข้อใด
 - ก. บรรเทาความอิจฉาริษยาลงได้
 - ข. บรรเทาความตระหนี่ลงได้
 - ค. บรรเทาความแข็งกระด้างลงได้
 - ง. บรรเทาความโกรธลงได้
6. ข้อใดคือ ผลที่เกิดจากการทำบุญด้วยการฟังธรรม
 - ก. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - ข. เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - ค. เป็นคนฉลาดรอบคอบ
 - ง. เป็นคนมีความเมตตา
7. วิชัย เมื่อรู้ว่าวิจิตได้เหรียญทองจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการก็รีบไปแสดงความดีใจกับวิจิต
การกระทำของวิชัยจัดอยู่ในการทำบุญในข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
 - ข. ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
 - ค. ทำบุญด้วยการประพาศอ่อนน้อมต่อผู้อื่น
 - ง. ทำบุญด้วยการขนขวายช่วยเหลือผู้อื่น
8. ใครได้ชื่อว่าปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการฟังธรรม
 - ก. บุพา ชมรายการตอบปัญหาวิชาการทางโทรทัศน์
 - ข. บุพิน ฟังรายการธรรมะทางวิทยุ
 - ค. โสภา ชอบติดตามข่าวสารคดีบนบันเทิง
 - ง. ถูกทั้ง ก และ ข
9. ถ้านักเรียนอยากแก้ไขนิสัยห้าวคือแข็งดี ขี้อิจฉาริษยาของเพื่อน นักเรียนจะแนะนำเพื่อน
ให้ปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. นั่งสมาธิ แผ่เมตตาให้ผู้อื่น
 - ข. ยินดีชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
 - ค. อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่น
 - ง. ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

10. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการฟังธรรมในห้องเรียนได้อย่างไร

- ก. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน
- ข. รับผิดชอบต่อเวรรักษาห้องเรียนไม่ให้บกพร่อง
- ค. เข้าเรียนตรงตามเวลา
- ง. ตั้งใจและสนใจในขณะที่ครูอาจารย์สอน

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ง.
2. ข.
3. ก.
4. ค.
5. ก.
6. ง.
7. ง.
8. ข.
9. ก.
10. ค.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ก.
2. ง.
3. ค.
4. ข.
5. ก.
6. ค.
7. ข.
8. ง.
9. ข.
10. ง.

แผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนแบบเบญจจันท์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานที่ ส 1.1 ข้อ 2 สามารถนำหลักธรรมศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ

ด้วยการทำความเห็นให้ตรง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ / แนวคิด

บุญกิริยาวัตถุ คือวิธีการทำบุญ การทำบุญเป็นการทำความดีที่มีความหมายกว้างและสามารถทำได้หลายวิธี รวมไปถึงการทำความดีด้วยการสั่งสอนธรรม ซึ่งเป็นการทำความดีด้วยการถ่ายทอดหรือให้ความรู้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และการทำความดีด้วยการทำความเห็นให้ซึ่งเป็นการพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาอยู่เสมออันจะทำให้มีความเห็นที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เช่น เห็นว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด การทำความดีทั้งสองอย่างนี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้กำจัดความเห็นแก่ตัว ได้ช่วยเหลือให้ผู้อื่นมีความรู้ และยังได้กำจัดความเห็นผิดอันจะนำไปสู่การทำการพูดและการคิดที่ถูกต้องด้วย

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1 อธิบายความหมายของการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงในบุญกิริยาวัตถุ 10 ได้

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมของการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงได้

2.3 บอกแนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงได้

2.4 บอกถึงผลดีของการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงได้

2.5 ยกตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงได้

2.6 นำหลักการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงมาปฏิบัติได้ถูกต้อง

3. สาระการเรียนรู้

3.1 การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม หมายถึง การถ่ายทอดหรือให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เพื่อเขาจะได้นำความรู้ไปฝึกฝนให้เกิดปัญญาและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

3.2 การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง หมายถึง การทำความเห็นให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และตรงตามความเป็นจริง โดยการใช้ปัญญาไตร่ตรองอยู่เสมอ เช่น เห็นว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด

4. กระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 นักเรียนทำสมาธิแบบอานาปานสติ 5 นาที

4.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป)

- 1) ครูให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา เรื่อง พระสารีบุตรโปรดมารดา
- 2) ครูสนทนา ชักถามร่วมกับนักเรียนพร้อมอธิบายเรื่องในกรณีศึกษาอีกครั้ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

4.2.2 ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

- 1) นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงใบงานที่ 8.1 เกี่ยวกับกรณีศึกษา เรื่อง พระสารีบุตรโปรดมารดา เพื่อให้เข้าใจจนสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องได้
- 2) ครูสรุปเหตุการณ์จากเรื่องแล้วตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้สังเกตและจับประเด็นที่เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ได้ดังนี้
 - ก กรณีศึกษาดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
 - ข มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง
 - ค มีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร
- 3) ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง พร้อมกับทำใบงานที่ 8.2 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

ชั่วโมงที่ 2

4.2.3 ชั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

1) ครูยกตัวอย่างบุคคลผู้ปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและ
การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงและให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่า

ก บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการ
สั่งสอนธรรมและในการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงอย่างไรบ้าง

ข ใช้แนวทางในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ค ผลดีที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมีอะไรบ้าง

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 8.3 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.4 ชั้นตัดสินใจความดีงาม (ขั้นสังขาร)

1) ครูถามความรู้ลึกของนักเรียนจากการศึกษา เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 :
การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและในการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง และจากตัวอย่างว่า

ก สามารถนำการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและในการทำบุญด้วยการทำ
ความเห็นให้ตรงมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร เพราะเหตุใด

ข การปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและในการทำบุญด้วย
การทำความเห็นให้ตรงก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร เพราะเหตุใด

ค ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและในการทำบุญด้วย
การทำความเห็นให้ตรงจะก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 8.4 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.2.5 ชั้นก่ออุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาณ)

1) ครูให้นักเรียนเสนอแนวทางหรือวิธีปฏิบัติตามการทำบุญด้วยการสั่งสอน
ธรรมและในการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ดังนี้

ก นักเรียนสามารถปฏิบัติหลักการการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการ
ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ขณะอยู่ในโรงเรียนได้อย่างไร

ข นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและ
การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ขณะอยู่ที่บ้านได้อย่างไร

ค นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และ
การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงใน สังคมได้อย่างไร

ง เหตุใด จึงควรปฏิบัติตามหลักการการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการ
ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง

2) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 8.5 เสร็จแล้วนำเสนอเพื่อตรวจ

4.3 ขั้นสรุป

4.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระและประเด็นสำคัญจากสาระการเรียนรู้

4.3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ

5. กระบวนการวัดและประเมินผล

5.1 ตรวจใบงาน

5.2 ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

6. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้ เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง

6.2 ใบงานที่ 8.1 8.2 8.3 8.4 8.5

6.3 กรณีศึกษา / ข่าว เหตุการณ์ / สถานการณ์ตัวอย่าง

6.4 ห้องสมุดโรงเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ
ด้วยการทำความเห็นให้ตรง

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ
2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบ
ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ
-

1. ข้อใด ไม่ เกี่ยวข้องกับความหมายของการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
 - ก. การถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่น
 - ข. การสอนนักเรียนในห้องเรียน
 - ค. การบรรยายธรรมแก่ผู้สนใจ
 - ง. การชักชวนให้ผู้อื่นทำความดี
2. ข้อใดจัดอยู่ในการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง
 - ก. แนะนำเพื่อนให้ทำดี
 - ข. รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว
 - ค. ชื่นชมการทำความดีของเพื่อน
 - ง. ฟังรายการสนทนาธรรมทางวิทยุ
3. การปฏิบัติในข้อใด จัดเป็นแนวทางในการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
 - ก. ดักเตือนเพื่อนที่ทำผิดกฎจราจร
 - ข. ช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน
 - ค. งดเว้นการประพฤติไม่ดีทางกาย ทางวาจา
 - ง. ผูกอบรมจิตใจให้สงบ
4. สิ่งสำคัญที่สุดในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงคืออะไร
 - ก. ความเสียสละ
 - ข. ความคิด
 - ค. ความเชื่อ
 - ง. ความสามารถ

5. การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม จะก่อให้เกิดผลแก่ผู้ปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ทำให้มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องๆ มากยิ่งขึ้น
 - ข. ทำให้ได้รับการสรรเสริญจากคนทั่วไป
 - ค. ทำให้เป็นคนมีน้ำใจเป็นที่รักของคนทั่วไป
 - ง. ทำให้ความเห็นผิดต่างๆ ลดลง
6. การที่คนเรา มีการทำ การพูด และการคิดที่ถูกต้อง เนื่องมาจากข้อใด
 - ก. มีความอยากได้ที่ถูกต้อง
 - ข. มีความพยายามที่ถูกต้อง
 - ค. มีความเห็นที่ถูกต้อง
 - ง. มีการฝึกฝนอบรมที่ถูกต้อง
7. ต่อไปนี้เป็นการปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม ยกเว้น ข้อใด
 - ก. ครูประจำ ดักเตือนนักเรียนที่แต่งกายไม่เรียบร้อย
 - ข. พระไพศาล กำลังแสดงพระธรรมเทศนาให้ชาวบ้านฟัง
 - ค. กำนันชัย กำลังแนะนำวิธีไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแก่ชาวบ้าน
 - ง. ผู้ใหญ่ชอบ แจ้งเรื่องการประชุมของทางอำเภอแก่ลูกบ้าน
8. ใครได้ชื่อว่า เป็นผู้ปฏิบัติตนตามหลักการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง
 - ก. ฉัตรชัย เชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับ
 - ข. สมพงษ์ เชื่อในเรื่องดวงชะตา
 - ค. อรรถพล เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม
 - ง. ปรานี เชื่อในเรื่องฤกษ์ยาม
9. ในการจัดกิจกรรมที่สอนน้อง เพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนคิดว่า หลักการทำบุญในข้อใดที่สามารถนำมาใช้ในงานนี้ได้
 - ก. การทำบุญด้วยการให้
 - ข. การทำบุญด้วยการอบรมจิตใจ
 - ค. การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
 - ง. ถูกทั้ง ก. และค.

10. วิธีการในการทำความเห็นให้ถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริง คือข้อใด

ก. ไตร่ตรองด้วยปัญญา

ข. ฟังเพื่อนอบรม

ค. อ่อนน้อมถ่อมตน

ง. ช่วยเหลือเกื้อกูล

ใบกรณีศึกษาที่ 8.1*

เรื่อง พระสารีบุตรโปรดมารดา

ในช่วงที่พระสารีบุตรเถระใกล้จะดับขันธปรินิพพานนั้น ท่านพักอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร วันหนึ่งท่านเกิดความคิดขึ้นมาว่า ระหว่างพระพุทธเจ้ากับพระอัครสาวกใครจะปรินิพพานก่อน และได้ทราบว่ พระอัครสาวกจะนิพพานก่อน จึงตรวจดูอายุสังขารของตนได้ทราบว่า อายุสังขารของตนจะอยู่ได้อีก 7 วัน จึงเกิดระลึกถึงโยมมารดาว่า โยมมารดาของท่านเป็นมารดาของพระอรหันต์ถึง 7 รูป แต่ยังไม่มีความเลื่อมใสในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และพิจารณาเห็นว่า โยมมารดา มีอุปนิสัยจะบรรลุนิพพานได้ ท่านคิดว่าควรจะไปนิพพานที่บ้าน เพื่อโปรดโยมมารดาด้วย จึงกราบทูลพระพุทธเจ้าไปบ้านโยมมารดา พร้อมทั้งสั่งพระจุนทะน้องชายให้บอกภิกษุบริวารกราบทูลลาพระพุทธเจ้าเพื่อไปที่บ้านนาลกะ (นาลันทา) ด้วยกัน ครั้นท่านได้เทศน์โปรดโยมมารดา จนสำเร็จพระโศคาปิตติผล แล้วท่านก็นิพพาน

พระอนุรุทธะ พระจุนทะ พร้อมบริวารของท่านพระสารีบุตร และประชาชนช่วยกันเผาสิริระของพระสารีบุตร พระอนุรุทธะนำน้ำหอมมาดับจิตกาธาร พระจุนทะเอาผ้ากรองน้ำห่ออัฐิธาตุของท่านกับมายังกรุงสาวัตถี เพื่อแจ้งข่าวการนิพพานของพระสารีบุตร แก่พระพุทธองค์

พระพุทธองค์ทรงรับอัฐิธาตุของท่านพระสารีบุตรมาวางไว้ในผ้าพระหัตถ์แล้วได้ตรัสสรรเสริญคุณค่าของท่านพระสารีบุตร

พระอานนท์รู้สึกสะเทือนใจจนน้ำตาไหล ออกกลืนไม่อยู่ กายสั่นระริก เปล่า วาจา ณ เบื้องพระพักตร์พระพุทธองค์ว่า กายของท่านประหนึ่งว่าจะระบมไปทั่วทุกทิศทุกทาง คุณจะมีคัมภีร์ไปหมด ธรรมที่ศึกษาเล่าเรียนทรงจำมาก็นึกคิดไม่แจ่มแจ้ง

พระพุทธองค์ ทอดพระเนตรดูพระอานนท์แล้วตรัสสอนว่า “ พระสารีบุตรนิพพานไปแล้ว แต่มิได้นำพาเอาศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะไปด้วย ”

(ที่มา : การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2546:343)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นกำหนดและเสนอถึงเรา (ชั้นรูป)**

ใบงานที่ 8.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ
ด้วยการทำความเห็นให้ตรง

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษา กรณีศึกษานี้แล้ว ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. กรณีศึกษานี้ ได้กล่าวถึงอะไรบ้าง

.....
.....

2. พระสารีบุตรเถระ ได้เกิดความคิดเกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....
.....

3. เพราะเหตุใด พระสารีบุตรเถระ จึงไปโปรดโยมมารดาของท่าน และมีผลเป็นอย่างไร

.....
.....

4. การที่โยมมารดาของพระสารีบุตรเถระยังไม่มีความเลื่อมใสในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
นั้นในทางพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นผู้ที่มีความเห็นผิดหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....

5. การที่พระสารีบุตรเถระ เทศน์โปรดโยมมารดา จัดว่าเป็นการทำบุญได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา)

ใบความรู้ที่ 8.1*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ ด้วยการทำความเห็นให้ตรง

คำว่า บุญ ในภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเรามักใช้ควบคู่กับคำว่า ทาน เช่น ไม่รู้จักทำบุญ ทำทานเสียบ้าง คำว่า ทำบุญในที่นี้คนทั่วไปมักจะหมายถึง การทำทานนั่นเอง คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยเฉพาะการให้หรือการถวายสิ่งของและภัตตาหารแก่พระสงฆ์ เช่น พูดกันว่า ทำบุญตักบาตร ทำบุญเลี้ยงพระในวันเกิด เป็นต้น

แต่คำว่า บุญ ในทางพระพุทธศาสนา มีความหมายกว้างกว่า การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน บุญ หมายถึง ความดี การทำบุญ คือ การทำความดี การชำระใจให้บริสุทธิ์ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา สามารถทำได้ 10 ทาง ได้แก่

1. การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม (ธัมมเทศนามัย)

การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม หมายถึง การถ่ายทอดหรือให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เพื่อเขาจะได้นำความรู้ไปฝึกฝนให้เกิดปัญญา และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

1.1) เป้าหมาย เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจต่อผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความรู้

1.2) หลักการปฏิบัติ ดักเตือน ชี้แนะ แนะนำในสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น เช่น การแสดง

พระธรรมเทศนา การบรรยายธรรม การสอนหนังสือ การแนะนำความรู้ในวิชาการต่างๆ

1.3) ผลที่จะได้รับ ได้กำจัดความเห็นแก่ตัว ได้ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความรู้ทำให้ตนมีความรู้และความชำนาญในเรื่องนั้นๆ มากยิ่งขึ้นแม้พระพุทธองค์ก็ทรงสรรเสริญว่า การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

2. การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง (ทิฏฐสุกัมม)

การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง หมายถึง การทำความเห็นให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และตรงตามความเป็นจริง โดยการใช้ปัญญาไตร่ตรองอยู่เสมอ เช่น เห็นว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด

2.1) เป้าหมาย เพื่อให้กำจัดความเห็นผิด อันเป็นกิเลสสายโมหะ

2.2) หลักการปฏิบัติ มีศรัทธา คือเชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในพระธรรม เชื่อในกฎแห่งกรรม คือเชื่อความมีอยู่ของเจตนาที่ตนกระทำลงไปทางกาย วาจา ใจ ซึ่งการกระทำนั้นจะอยู่ในลักษณะดี บ้าง ชั่วบ้าง กลางๆ บ้าง ตามสมควรแก่เจตนานั้นๆ เชื่อการกระทำทุกอย่างต้องมีผลตามสมควรแก่เหตุและเชื่อการกระทำและผลของการกระทำย่อมเป็นของของตน

2.3) ผลที่จะรับ เมื่อมีความเห็นถูกต้อง ย่อมชักนำให้การทำ การพูด และการคิดถูกต้องด้วย

(ที่มา : หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมพระพุทธศาสนา ม. 3 บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์) 2548:90
หนังสือเรียนนักเรียนชั้นตรี ฉบับมาตรฐาน บูรณาการชีวิต วิชา ธรรมวิภาค โรงพิมพ์ เลียงเชียง
2549: 100)

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ชั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 8.2*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ ด้วยการทำความเห็นให้ตรง

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง แล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่กล่าวถูกและกาเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่กล่าวผิด

-1. การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม หมายถึงการแสดงพระธรรมเทศนาของพระสงฆ์เท่านั้น
-2. การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความปรารถนาดีต่อผู้อื่นและช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความรู้
-3. การดักเตือน ชี้นำ เน้นนำในสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่นเป็นหลักปฏิบัติของการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
-4. การสอนหนังสือ ไม่จัดเป็นการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
-5. ผู้ที่ได้รับการดักเตือน เน้นนำก็จะมีความรู้ความชำนาญมากยิ่งขึ้น
-6. การทำความเห็นให้ตรง คือการทำความเห็นให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
-7. การเห็นว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด ไม่ใช่การเห็นตามความเป็นจริง
-8. การมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธเจ้า พระธรรม และกฎแห่งกรรม เป็นหลักปฏิบัติของการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง
-9. การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรงมีเป้าหมายเพื่อกำจัดความโกรธ
-10. การทำ การพูด และการคิดที่ถูกต้อง ย่อมเกิดจากความเห็นที่ถูกต้อง

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นการรับรู้ (ขั้นเวทนา)**

ใบงานที่ 8.3*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ ด้วยการทำความเห็นให้ตรง

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและ
การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์สาระจากเรื่องโดย
อธิบายตามประเด็นที่กำหนด

1. จงอธิบายเหตุการณ์ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม ตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือ
รับรู้มา

1.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....
.....

1.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....
.....

1.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

.....
.....

2. จงอธิบายเหตุการณ์การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ตามที่นักเรียนเคยเห็นหรือรับรู้มา

2.1 ลักษณะหรือแนวทางในการปฏิบัติ

.....
.....

2.2 ความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้น

.....
.....

2.3 คุณประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

.....
.....

* ใช้ประกอบการสอนชั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้ลึก (ขั้นสัญญา)

ใบงานที่ 8.4*

เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ
ด้วยการทำความเห็นให้ตรง

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาถึงผลของการทำและการไม่ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม การทำ
และไม่ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง และกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้า
ตัวเลือกพร้อมกับให้เหตุผลประกอบ

(การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

1. การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

☐ ดี เพราะ.....

.....

☐ ไม่ดี เพราะ.....

.....

2. การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่

☐ ดี เพราะ.....

.....

☐ ไม่ดี เพราะ.....

.....

3. การไม่ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

☐ เกิด เพราะ.....

.....

☐ ไม่เกิด เพราะ.....

.....

4. การไม่ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ก่อให้เกิดผลเสียหรือไม่

☐ เกิด เพราะ.....

.....

☐ ไม่เกิด เพราะ.....

.....

* ใช้ประกอบการสอนขั้นคัดสรรความดีงาม (ชั้นสังฆาร)

ใบงานที่ 8.5*

**เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ
ด้วยการทำความเห็นให้ตรง**

ชื่อ.....เลขที่ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกการทำบุญด้วยการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม และการทำบุญ
ด้วยการทำความเห็นให้ตรงของตน ลงในตารางตามประเด็นที่กำหนดดังนี้
(พัฒนาการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

บุญกิริยา วัตถุ	สิ่งที่ข้าพเจ้าได้ทำ	ผลดีที่เกิดขึ้นกับตนเอง	ผลดีที่เกิดขึ้นกับสังคม
การทำบุญ ด้วยการสั่ง สอนธรรม			
			
			
			
			
			
การทำบุญ ด้วยการทำ ความเห็นให้ ตรง			
			
			
			
			
			

*** ใช้ประกอบการสอนชั้นก่อนเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ชั้นวิญญาน)**

แบบทดสอบหลังเรียน

**เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 10 : การทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมและการทำบุญ
ด้วยการทำความเห็นให้ตรง**

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ
 2. แบบทดสอบแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก. ข. ค. และ ง.
 3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับตัวอักษรหน้า
 คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

1. การถ่ายทอดหรือให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นความหมายของการทำบุญในข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการภาวนา
 - ข. ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
 - ค. ทำบุญด้วยการฟังธรรม
 - ง. ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
2. การรู้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด เกิดจากการปฏิบัติในข้อใด
 - ก. การทำความเห็นให้ตรง
 - ข. การทำตามคำแนะนำของเพื่อน
 - ค. การชื่นชมในการทำความดีของเพื่อน
 - ง. การเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน
3. การดักเตือน ชี้แนะ แนะนำ สิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องใด
 - ก. ฟังธรรม
 - ข. การสั่งสอนธรรม
 - ค. การชื่นชมในความดี
 - ง. การอุทิศความดี
4. หลักปฏิบัติในการทำความเห็นให้ตรง คือข้อใด
 - ก. เชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในพระธรรม และเชื่อในพระสงฆ์
 - ข. เชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในกฎแห่งกรรม และเชื่อในพระสงฆ์
 - ค. เชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในพระธรรม และเชื่อในกฎแห่งกรรม
 - ง. เชื่อในพระธรรม เชื่อในกฎแห่งกรรม และเชื่อในพระสงฆ์

5. นอกจากผู้สั่งสอนธรรมจะมีความรู้และความชำนาญในเรื่องนั้นๆ มากยิ่งขึ้นแล้วผลที่เกิดขึ้นกับผู้สั่งสอนธรรมอีก คืออะไร
- ได้กำจัดความเห็นแก่ตัว
 - ได้กำจัดความเห็นผิด
 - ได้กำจัดความถือตัว
 - ได้กำจัดความริษยา
6. เมื่อมีความเห็นที่ถูกต้องแล้วจะก่อให้เกิดสิ่งใดขึ้น
- ความอยากได้ที่ถูกต้อง
 - ความพยายามที่ถูกต้อง
 - การทำ การพูด และการคิดที่ถูกต้อง
 - การฝึกฝนอบรมที่ถูกต้อง
7. ข้อใดเป็นการปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
- สมาชิก อบต. ประชุมจัดสรรงบประมาณ
 - ครูวิไลวรรณ อบรมนักเรียนหน้าเสาธง
 - กำนันโชติ นัดประชุมชาวบ้าน
 - ผู้ใหญ่มี เป็นตัวแทนลูกบ้านเข้าร้องเรียนเรื่องที่ดินทำกิน
8. เจตน์ ไม่เชื่อในเรื่อง โชคลาง แต่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม แสดงว่า เจตน์ได้ปฏิบัติตามหลักการทำบุญในข้อใด
- การทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนดีให้ผู้อื่น
 - การทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
 - การทำบุญด้วยการฟังธรรม
 - การทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง
9. กิจกรรมใด เหมาะที่จะนำหลักการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมมาใช้มากที่สุด
- กิจกรรมกีฬา
 - กิจกรรมพี่สอนน้อง
 - กิจกรรมเสียงตามสาย
 - กิจกรรมเล่าข่าวและเหตุการณ์

10. เพื่อปกป้องกันไม่ให้เรา มีลักษณะตรงกับคำสุภาษิตที่ว่า “เห็นกงจักรเป็นดอกบัว” นักเรียน จะต้องปฏิบัติอย่างไร

- ก. ทำความเห็นของคนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
- ข. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม
- ค. ขยันหมั่นเพียร มีความซื่อสัตย์สุจริต
- ง. อ่อนน้อมถ่อมตน ช่วยเหลือเกื้อกูล

เฉลยแบบทดสอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. ง.
2. ข.
3. ก.
4. ค.
5. ก.
6. ค.
7. ง.
8. ค.
9. ง.
10. ก.

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ง.
2. ก.
3. ข.
4. ค.
5. ก.
6. ค.
7. ข.
8. ง.
9. ข.
10. ก .

ภาคผนวก ง

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ภาคเรียนที่ 2 เวลา 50 นาที

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 50 ข้อ
2. แบบทดสอบแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

-
1. ความเห็นแก่ตัว ความโลภอยากได้ของของผู้อื่น โดยมิชอบ เป็นความหมายของธรรมข้อใด
 - ก. ตัณหา
 - ข. มานะ
 - ค. ทิฐิ
 - ง. กิเลส
 2. ข้อใด ไม่ เกี่ยวข้องกับทิฐิ
 - ก. จมจาย ไม่มีเหตุผล
 - ข. ถือตัว เห็นแก่ตัว
 - ค. ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ง. คลั่งไคล้ในความเชื่อ
 3. สุภชาติใดมีความหมายสอดคล้องกับพฤติกรรมที่เกิดจากทิฐิ
 - ก. ปลาหมอตายเพราะปาก
 - ข. ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ
 - ค. ยืนกระดักขาเดียว
 - ง. จะได้ยากโหยหิวเพราะชีวหา

4. การประพุดิตตามหลักค้นหา มานะ ทิฐิ ก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร
 - ก. ไม่เอื้อเฟื้อ ไม่อดทน ไม่จริงใจ
 - ข. แข่งแย้ง ข่มขู่ ไม่เปิดกว้าง
 - ค. ไม่มีวินัย ไร้ระเบียบ ใจแคบ
 - ง. ขาดความสามัคคี แยกแยก ไม่ปรองดอง
5. การลด ละ ค้นหา มานะ ทิฐิ สามารถทำได้โดยวิธีใด
 - ก. การมองว่า ตัวเองเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่ง
 - ข. การมองว่า ทุกสิ่งเป็นทุกข์ มีสภาพทนได้ยาก
 - ค. การมองว่า ทุกสิ่งไม่มีตัวตนที่เราจะไปยึดถือ
 - ง. การมองว่า ทุกสิ่งไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
6. ทิฐฐัมมิกัตถะ “เป็นประโยชน์เฉพาะหน้า” หมายความว่าอย่างไร
 - ก. เป็นเรื่องธรรมดาที่มุ่งหมายกันในโลกนี้
 - ข. เป็นคุณค่าของชีวิตหรือความเจริญของชีวิต
 - ค. เป็นความเจริญของชีวิตทุกด้าน
 - ง. เป็นสาระที่แท้จริงของชีวิต
7. แนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุซึ่งสัปปายิกัตถะข้อที่ว่า “เป็นผู้เสียสละภายใน” หมายความว่าอย่างไร
 - ก. เป็นผู้เสียสละทรัพย์สินเงินทองของตน
 - ข. เป็นผู้เสียสละเพื่อถ่ายทอดความรู้ของตนให้ผู้อื่น
 - ค. เป็นผู้เสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือกิจการของผู้อื่น
 - ง. เป็นผู้เสียสละกิเลสความเห็นแก่ตัวต่างๆ ของตน
8. ถ้าปฏิบัติตามแนวทางที่ว่า “ขยันหา รักษาเป็น คบคนดีเป็นมิตร ใช้ชีวิตที่เหมาะสม” ผู้ปฏิบัติจะมีสภาพเช่นไร
 - ก. เป็นผู้มีความมั่นคง มีเกียรติยศชื่อเสียง
 - ข. เป็นผู้มีความสุข มีความเชื่อมั่นในความดี
 - ค. เป็นผู้มีความฉลาดแก้ปัญหาชีวิตได้
 - ง. เป็นผู้รู้เท่าทันสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

9. การเป็นคนมีเหตุผล เชื่อมั่นในคุณความดี ไม่ยึดติดในวัตถุนเกิน ไป เป็นผลมาจากอะไร
 - ก. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 - ข. ความมีเกียรติยศชื่อเสียง
 - ค. ความเจริญงอกงามของจิตใจ
 - ง. ความมีลาภ สุข สรรเสริญ
10. ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักสัมปราชัยกัตตะ คือข้อใด
 - ก. ความเจริญทางด้านศิลปวิทยาการ
 - ข. ความเจริญทางด้านจิตใจ
 - ค. ความเจริญทางด้านวัตถุ
 - ง. ความเจริญทางด้านวัฒนธรรม
11. เหตุใด นักเรียนที่ปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตตะ จึงประสบความสำเร็จทางการเรียน
 - ก. เพราะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน
 - ข. เพราะได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง
 - ค. เพราะมีความขยันหมั่นเพียร
 - ง. เพราะมีความอ่อนน้อมถ่อมตน
12. จุดหมายหรือประโยชน์สูงสุดของการปฏิบัติตามหลักปรมัตตะ คืออะไร
 - ก. การมีจิตใจที่เป็นอิสระ
 - ข. การมีความฉลาดรอบรู้
 - ค. การมีจิตใจที่เจริญด้วยคุณธรรมต่างๆ
 - ง. การมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
13. สมเดช เป็นคนชอบศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา จนเขากลายเป็นที่มีความรู้มาก ความรู้หรือปัญหาที่สมเดชมีนั้น จัดอยู่ในปัญหาประเภทใด
 - ก. ปัญหาที่มีมาตั้งแต่เกิด
 - ข. ปัญหาที่เกิดจากการลงมือทำ
 - ค. ปัญหาที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน
 - ง. ปัญหาที่เกิดจากการคิด

14. การเป็นผู้คงแก่เรียน เป็นผลมาจากข้อใด
 - ก. ฟังมาก
 - ข. คิดมาก
 - ค. ทำมาก
 - ง. ขยันมาก
15. การคิดที่ทำให้เกิดปัญญา ซึ่งเรียกว่า คิดเป็นหรือรู้จักคิดนั้น หมายถึงการคิดเช่นไร
 - ก. การคิดพิจารณาอย่างถี่ถ้วน
 - ข. การคิดพิจารณาในหลายเรื่อง
 - ค. การคิดพิจารณาเฉพาะเรื่องที่สนใจ
 - ง. การคิดพิจารณาทบทวนกลับไปกลับมา
16. การพัฒนาสุขุมปัญญาในขั้นที่ผู้พัฒนา เกิดความเจนใจ นั้น หมายถึงลักษณะเช่นไร
 - ก. สะสมความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้มาก
 - ข. จับประเด็นสาระสำคัญได้
 - ค. ข่อยข้อมูลที่ได้ศึกษามาให้เป็นความคิดของตนได้
 - ง. นึกคิดจนเกิดภาพชัดเจนในใจจนสามารถอธิบายได้
17. การกระทำเช่นใดจัดเป็นการพัฒนาสุขุมปัญญา
 - ก. สมควร ชอบฟัง ชอบอ่าน ชอบเขียน
 - ข. สมคิด ชอบคิด ชอบพิจารณา ชอบพูด
 - ค. สมศักดิ์ ชอบทำ ชอบไตร่ตรอง ชอบทบทวน
 - ง. สมชาย ชอบทดลอง ชอบถาม ชอบสนทนา
18. การเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งหรือหายสงสัยในเรื่องที่ศึกษามาเป็นผลมาจากการพัฒนาปัญญาในข้อใด
 - ก. สุขุมปัญญา
 - ข. จินตามปัญญา
 - ค. ภาวนามปัญญา
 - ง. โยคปัญญา

19. ถ้านักเรียนต้องการจะให้เกิดขึ้นตามขปัญญา นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร
- ศึกษาคันถว้าอยู่เสมอ
 - ฝึกปฏิบัติอยู่เสมอ
 - เลือกรับข่าวสารที่มีสาระ
 - คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล
20. การปฏิบัติตามข้อใด ภาวนามขปัญญาจะ ไม่ เกิดขึ้น
- หมั่นฝึกฝนอยู่เสมอ
 - คิดทบทวนอยู่เสมอ
 - พูดคุยสนทนากับผู้รู้อยู่เสมอ
 - ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอยู่เสมอ
21. การให้ที่จัดว่า เป็นการทำบุญนั้น หมายถึงการให้ในลักษณะใด
- ให้โดยหวังผลตอบแทน
 - ให้โดยเจาะจงผู้รับ
 - ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน
 - ให้โดยไม่เจาะจงผู้รับ
22. การรักษาศีล เป็นการสำรวมการกระทำของตน หมายความว่าอย่างไร
- การระมัดระวังการกระทำของตน
 - การสำรวจการกระทำของตน
 - การติดตามผลการกระทำของตน
 - การปรับปรุงการกระทำของตน
23. หลักการสำคัญของการทำบุญด้วยการให้ คืออะไร
- การไม่หวังผลตอบแทน
 - คุณค่าของสิ่งของที่ให้
 - คุณสมบัติของการให้
 - จำนวนผู้รับ
24. ข้อใดคือ คุณสมบัติของการให้
- มีผู้รับ มีผู้ให้ มีเจตนาให้
 - ผู้รับพอใจ ผู้ให้พอใจ ของที่ให้มีคุณค่าสูง
 - ผู้ให้ไม่เมตตา ผู้รับอ่อนน้อม มีเจตนาให้
 - ผู้รับปฏิบัติชอบ ผู้ให้เต็มใจ ของที่ให้ได้มาโดยชอบ

25. การรักษาศีลนอกจากจะเกิดสันติสุขในสังคมและในตนเองแล้ว ผู้รักษาศีลยังจะได้รับผลในข้อใดอีก
- ก. ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง
 - ข. การยกย่องนับถือ
 - ค. เกียรติยศ ชื่อเสียง
 - ง. ความนิยมชมชอบ
26. ถ้านักเรียนไม่ต้องการให้การกระทำของตนไปละเมิดหรือเบียดเบียนผู้อื่น นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
- ก. รักษาศีล
 - ข. บริจาคทาน
 - ค. อ่อนน้อมถ่อมตน
 - ง. ขยันหมั่นเพียร
27. ที่ว่า วิปัสสนากาวนา เป็นการทำบุญนั้น หมายถึงการกระทำอย่างไร
- ก. ฝึกอบรมจิตให้สงบ
 - ข. ฝึกอบรมปัญญาให้รู้แจ้ง
 - ค. ฝึกอบรมมารยาทให้อ่อนน้อม
 - ง. ฝึกอบรมวาจาให้ไพเราะอ่อนหวาน
28. การเป็นคนไม่หน้าไหว้หลังหลอก หมายถึงลักษณะเช่นใด
- ก. ต่อหน้าสรรเสริญ ถีบหลังนินทา
 - ข. อ่อนน้อมถ่อมตนทั้งต่อหน้าและลับหลัง
 - ค. ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
 - ง. ทำผิดแล้วขอรับผิด
29. พฤติกรรม “ไปลามาไหว้” เกิดจากการกระทำในข้อใด
- ก. การฝึกอบรมจิต
 - ข. การรักษาศีล
 - ค. การประพฤติก่อนน้อม
 - ง. การฝึกอบรมปัญญา

30. การปฏิบัติในข้อใด สามารถทำให้จิตสงบได้
- การรวมในการพูด
 - ระลึกถึงแต่สิ่งที่ดีงาม
 - รักษาศีล
 - พิจารณาสภาพธรรม
31. ผู้ที่เจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ เพราะได้ปฏิบัติตามข้อใด
- รักษาศีล
 - เจริญภาวนา
 - ประพฤติดอ่อนน้อม
 - บริจาคทาน
32. ในการประพฤติดอ่อนน้อมนั้น ควรปฏิบัติด้วยลักษณะอย่างไร
- ความจริงใจของผู้ปฏิบัติ
 - ความเกรงใจของผู้ปฏิบัติ
 - ความพอใจของผู้พบเห็น
 - ความสนใจของผู้พบเห็น
33. การรับใช้ ที่จัดว่าเป็นการทำบุญนั้น หมายถึงการรับใช้ในลักษณะใด
- การช่วยเหลือในภารกิจทุกอย่างของผู้อื่นและส่วนรวม
 - การช่วยเหลือในภารกิจที่เป็นประโยชน์และถูกต้องของผู้อื่นและส่วนรวม
 - การช่วยเหลือในภารกิจทุกอย่างของผู้ที่รู้จักและคุ้นเคย
 - การช่วยเหลือในภารกิจที่เป็นประโยชน์และถูกต้องของผู้ที่รู้จักและคุ้นเคย
34. ทิว่า “การเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น” นั้น หมายถึงการกระทำเช่นใด
- ให้สิ่งของ ให้ความปลอดภัย ระวังระมัดระวังตน
 - ช่วยเหลือ อ่อนน้อม ฝึกฝนจิตใจ
 - ให้ความรู้ ชักชวนให้ทำดี อุทิศส่วนบุญให้
 - ฟังคำแนะนำ ทำความเห็นให้ตรง ยินดีในความดีของผู้อื่น

35. การมีโอกาสดำเนินการทำความดี เนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญในข้อใด
- มีเวลาและทรัพย์สินเงินทอง
 - มีความรู้และความสามารถ
 - การไม่ปิดกั้นและการชักชวน
 - การพิจารณาและการไตร่ตรอง
36. แนวทางในการปฏิบัติในการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น คือข้อใด
- ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังร่างกาย กำลังทรัพย์ กำลังความคิด
 - บริจาคสิ่งของ ที่มีประโยชน์ของคนแก่ผู้อื่น
 - อบรมพัฒนาจิตใจของตนให้สงบระงับ
 - ถ่ายทอดความรู้ของตนและบอกความดีที่ตนได้ทำแล้วให้ผู้อื่นทราบ
37. ผลที่เกิดขึ้นจากการทำบุญด้วยการรับใช้ คือข้อใด
- ได้กำจัดความตระหนี่
 - ได้กำจัดความเห็นแก่ตัว
 - ได้กำจัดความโกรธ
 - ได้กำจัดความลำเอียง
38. ถ้านักเรียนได้รับการดำนิว่า “เป็นคนนิ่งดูค้าย กลายเป็นคนใจดำ” แสดงว่านักเรียนไม่ปฏิบัติตามคุณธรรมข้อใด
- การสำรวมระมักระวังตน
 - การประพฤติอ่อนน้อม
 - การให้และการแบ่งปัน
 - การรับใช้ช่วยเหลือ
39. การยินดีในความดีของผู้อื่น หมายความว่าอย่างไร
- ชื่นชมและไม่ริษยาความดีของผู้อื่น
 - อุทิศความดีที่ทำแล้วให้ผู้อื่น
 - ชักชวนให้ผู้อื่นมาร่วมทำความดี
 - ไม่ปิดกั้นการทำความดีของผู้อื่น

40. การทำบุญด้วยการฟังธรรม คำว่า “ธรรม” ในที่นี้ หมายถึงข้อใด
- คำสอนในทางพระพุทธศาสนา
 - คำสอนในทางพระพุทธศาสนาและคำแนะนำต่างๆ
 - คำแนะนำต่างๆ และความรู้ที่มีประโยชน์
 - คำสอนในทางพระพุทธศาสนา คำแนะนำต่างๆ และความรู้ที่มีประโยชน์.
41. การกระทำในข้อใดจัดว่าเป็นการทำบุญด้วยการฟังธรรม
- สวดมนต์และแผ่เมตตา
 - แสดงความยินดีกับเพื่อนที่สอบได้ที่หนึ่ง
 - เลือกชมรายการที่มีสาระจากโทรทัศน์
 - ฝึกอบรมจิตใจให้สงบ
42. สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามหลักการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น คืออะไร
- ความโลภ
 - ความโกรธ
 - ความละอาย
 - ความริษยา
43. ผลที่เกิดจากการทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น คือข้อใด
- ความโกรธลดลง
 - ความตระหนี่ลดลง
 - ความริษยาลดลง
 - ความแข็งกระด้างลดลง
44. ถ้าในห้องเรียนมีนักเรียนนิสัยหัวดีชอบแข่งดีชิงดีชิงเด่นผู้อื่น จะแก้ไขอย่างไร
- ฝึกให้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
 - ฝึกให้นั่งสมาธิและแผ่เมตตาให้ผู้อื่น
 - ฝึกให้อ่อนน้อมต่อผู้อื่น
 - ฝึกให้ชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
45. ความเห็นตรง หมายถึงความเห็นเช่นใด
- สอดคล้องและตรงกับคนส่วนใหญ่
 - ถูกต้องและตรงกับความจริง
 - แปลกไปจากความเห็นทั่วไป
 - ถูกต้องและตรงกับบุคคลมัชฌิ

46. การปฏิบัติของใคร สอดคล้องกับหลักการทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง
- ก. ตะวัน ทำตามคำทำนายนายของหมอดู
 - ข. เคือน อ่อนวอนให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ
 - ค. ดาว มั่นใจว่าการกระทำของตนย่อมมีผล
 - ง. รวี ขอบหาฤกษ์ยามในการประกอบกิจการงานต่างๆ
47. พุทธศาสนสุภาษิตบทใด สอดคล้องกับพฤติกรรมการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
- ก. การให้ธรรม ย่อมชนะการให้ทั้งปวง
 - ข. ธรรม ย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม
 - ค. ผู้ประพฤติธรรม ย่อมอยู่เป็นสุข
 - ง. พึงประพฤติธรรมให้สุจริต
48. คำในข้อใดเกี่ยวข้องกับแนวทางปฏิบัติในการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
- ก. ชีءเจง คำหนี กล่าวโทษ
 - ข. ดักเคือน ชีئےเนะ เนะนำ
 - ค. ขอร้อง อ่อนวอน ขอโทษ
 - ง. เจรจา ชื่นชม ชักชวน
49. ในการทำความเห็นให้ตรง นั้นจะต้องอาศัยอะไรเป็นแนวทางในการปฏิบัติ
- ก. ความสงสาร
 - ข. ความรัก
 - ค. ความเชื่อ
 - ง. ความจริง
50. นักเรียนจะป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้มีลักษณะตรงกับคำสุภาษิตที่ว่า “เห็นกงจักร เป็นคอกบัว” ได้อย่างไร
- ก. ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน
 - ข. ขยันหมั่นเพียร มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - ค. ทำความเห็นให้ถูกต้องตามความเป็นจริง
 - ง. อ่อนน้อมถ่อมตนช่วยเหลือเกื้อกูล

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

1. ก	26. ก
2. ข	27. ข
3. ค	28. ข
4. ข	29. ค
5. ค	30. ข
6. ก	31. ค
7. ง	32. ก
8. ก	33. ข
9. ค	34. ค
10. ข	35. ค
11. ค	36. ง
12. ก	37. ข
13. ค	38. ง
14. ก	39. ก
15. ก	40. ง
16. ง	41. ค
17. ก	42. ง
18. ข	43. ค
19. ง	44. ง
20. ก	45. ข
21. ค	46. ค
22. ก	47. ก
23. ก	48. ข
24. ง	49. ค
25. ข	50. ค

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ภาคเรียนที่ 2 เวลา 50 นาที

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 50 ข้อ
2. แบบทดสอบแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง
3. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

-
1. ข้อใด คือความหมายของ คัมภี
 - ก. ความถือตัว
 - ข. ความเห็นแก่ตัว
 - ค. ความงมงายไม่มีเหตุผล
 - ง. ความยึดติดในความคิดของตน
 2. สุธีเป็นเด็กที่มีทิฐิ หมายถึงเป็นเด็กที่มีลักษณะเช่นใด
 - ก. เกเร
 - ข. โลภมาก
 - ค. เห็นแก่ตัว
 - ง. ยึดติดในความเห็นของตน
 3. ข้อใด คือพฤติกรรมที่เกิดจากทิฐิ
 - ก. เชื่องมกยไม่มีเหตุผล
 - ข. ชอบคิดว่าตนเองดีกว่าผู้อื่น
 - ค. มักเป็นคนเห็นแก่ตัว
 - ง. โลภมากเห็นแก่ได้
 4. ผลที่เกิดจากการประพฤติดตามหลักคัมภี มานะ ทิฐิ คือข้อใด
 - ก. ไม่มีวินัย ไร้ระเบียบ ขาดความอดทน
 - ข. แข่งแข่ง ข่มขู่ ไม่เปิดกว้าง
 - ค. ไม่จริงใจ ใจแคบ ไม่เอื้อเฟื้อ
 - ง. แดกแซก ไม่ปรองดอง ไม่สามัคคี

5. หลักในการประพจน์เพื่อไม่ให้หลงทางไปสู่ค้นหา มานะ ทิฐิ คือข้อใด
 - ก. อัจฉา
 - ข. อนัตตา
 - ค. มานะ
 - ง. เวทนา
6. ประโยชน์ที่เป็นเรื่องธรรมดาที่มุ่งหมายกันในโลกนี้ หมายถึงประโยชน์ในข้อใด
 - ก. ประโยชน์เบื้องต้น
 - ข. ประโยชน์เฉพาะหน้า
 - ค. ประโยชน์อย่างยิ่ง
 - ง. ประโยชน์สูงสุด
7. การลด ละ เลิก กิเลสความเห็นแก่ตัวลง จัดเป็นการเสียดละในข้อใด
 - ก. เสียดละทรัพย์สิน
 - ข. เสียดละเวลา
 - ค. เสียดละภายนอก
 - ง. เสียดละภายใน
8. ผลของการปฏิบัติตามแนวทางของทิฐุฆัมมิกัตตะ คือข้อใด
 - ก. มีผู้คนนับถือ
 - ข. ร่ำรวยทรัพย์สมบัติ
 - ค. มีการงานที่มั่นคง
 - ง. มีคนคิดเป็นมิตร
9. ความเจริญงอกงามของจิตใจ เป็นผลมาจากสิ่งใด
 - ก. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 - ข. ความมีเกียรติยศชื่อเสียง
 - ค. การมีความเชื่อมั่นในคุณความดี
 - ง. การมีลาภ ยศ สรรเสริญ
10. ความเจริญทางด้านจิตใจ เป็นผลจากการปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. ทิฐุฆัมมิกัตตะ
 - ข. สัมปราชิกัตตะ
 - ค. ปรมัตตะ
 - ง. อุภยัตตะ

11. ผู้ปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถะโดยใช้ความขยันหมั่นเพียรเป็นแนวทางปฏิบัติ ย่อมได้รับสิ่งใด
 - ก. ความไว้วางใจ
 - ข. ความสำเร็จ
 - ค. ความช่วยเหลือ
 - ง. ความเคารพนับถือ
12. การมีจิตเป็นอิสระ เป็นประโยชน์สูงสุดของการปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. ทฤษฎีธัมมิกัตถะ
 - ข. สัมปรายิกัตถะ
 - ค. ปรมัตถะ
 - ง. อุกกัตถะ
13. เมื่อนักเรียนศึกษาทฤษฎีแล้วทดลองปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ได้สำเร็จ จัดอยู่ในปัญญาประเภทใด
 - ก. ปัญญาที่เกิดจากการคิด
 - ข. ปัญญาที่มีมาตั้งแต่เกิด
 - ค. ปัญญาจากการฟัง
 - ง. ปัญญาที่เกิดจากการศึกษา
14. การกระทำในข้อใด เป็นลักษณะของสุตมยปัญญา
 - ก. ทำ ผีกลั่น
 - ข. คิด ไตร่ตรอง
 - ค. อ่าน ฟัง
 - ง. ทดลอง ปฏิบัติ
15. การคิดพิจารณาอย่างถี่ถ้วนซึ่งทำให้เกิดปัญญา หมายถึงการคิดอย่างไร
 - ก. คิดเป็น
 - ข. คิดมาก
 - ค. คิดบ่อย
 - ง. คิดถูก

16. การนึกคิดจนเกิดภาพชัดเจนขึ้นในใจสามารถบอกหรืออธิบายได้ หมายถึงลักษณะของ
การพัฒนาสุขุมยปัญญาในขั้นใด
 - ก. จำได้
 - ข. คล่องปาก
 - ค. เจนใจ
 - ง. ประยุกต์ใช้ได้
17. ฟัง อ่าน เขียน จัดเป็นการพัฒนาปัญญาในข้อใด
 - ก. ไชยปัญญา
 - ข. สุขุมยปัญญา
 - ค. จินตามยปัญญา
 - ง. ภาวนามยปัญญา
18. ผลของการพัฒนาจินตามยปัญญา คือข้อใด
 - ก. มีความรู้ความชำนาญ
 - ข. เป็นผู้คงแก่เรียน
 - ค. เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
 - ง. อธิบายสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน
19. ข้อใด คือการปฏิบัติเพื่อให้เกิดจินตามยปัญญา
 - ก. ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
 - ข. ตั้งใจอ่านหนังสือ
 - ค. ตั้งใจฟังครูสอน
 - ง. คิดใคร่ครวญให้เกิดความเข้าใจ
20. ข้อใด คือการปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวนามยปัญญา
 - ก. ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
 - ข. ตั้งใจอ่านหนังสือ
 - ค. ตั้งใจฟังครูสอน
 - ง. คิดใคร่ครวญให้เกิดความเข้าใจ

21. ข้อใด ไม่ จัดเป็นการทำบุญด้วยการให้
 - ก. ให้อภัย
 - ข. สรรวมกาย
 - ค. ตักเตือน
 - ง. แจกสิ่งของ
22. ข้อใดจัดว่า เป็นการระมัดระวังการกระทำของตน
 - ก. สรรวจการกระทำ
 - ข. ติดตามผลการกระทำ
 - ค. สรรวมการกระทำ
 - ง. ปรับปรุงการกระทำ
23. สุภัตรา บริจาคเงินสร้างห้องสุขาให้แก่วัดต่างๆ จัดว่า ได้ปฏิบัติตามหลักการทำบุญในข้อใด
 - ก. ทำบุญด้วยการรักษาศีล
 - ข. ทำบุญด้วยการให้
 - ค. ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา
 - ง. ทำบุญด้วยการบำเพ็ญประโยชน์
24. ข้อใด ไม่ใช่ คุณสมบัติของการให้
 - ก. ผู้รับเป็นผู้ประพฤดิชอบ
 - ข. ของที่ให้ให้เป็นของสุจริต
 - ค. ให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - ง. ให้โดยไม่เจาะจงผู้รับ
25. ข้อใด คือประโยชน์ที่เกิดจากการรักษาศีล
 - ก. เป็นที่นิยมของคนทั่วไป
 - ข. เกิดสันติสุขในตนเองและสังคม
 - ค. ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง
 - ง. ได้รับความสำเร็จในหน้าที่การงาน
26. เมื่อเรารักษาศีล แสดงว่าเราไม่ต้องการให้สิ่งใดเกิดขึ้น
 - ก. การไม่ได้รับความช่วยเหลือจากสังคม
 - ข. การกีดกันออกจากสังคม
 - ค. การถูกเหยียดหยามจากผู้อื่น
 - ง. การละเมิดตนเองและผู้อื่น

27. ข้อใด คือความหมายของวิปัสสนากาวนา
 - ก. ฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบ
 - ข. ฝึกอบรมปัญญาให้รู้แจ้ง
 - ค. ฝึกอบรมจิตให้เข้มแข็ง
 - ง. ฝึกอบรมปัญญาให้เกิดผล
28. การเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีลักษณะตรงกับข้อใด
 - ก. ไม่หน้าไหว้หลังหลอก
 - ข. ต่อหน้าสรรเสริญลับหลังนินทา
 - ค. ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
 - ง. ยกย่องผู้ที่ควรยกย่อง
29. พฤติกรรมที่เกิดจากการประพฤติดอ่อนน้อม คือข้อใด
 - ก. ขยัน ประหยัด
 - ข. ซื่อสัตย์ อดทน
 - ค. สามัคคี ประองคอง
 - ง. สัมมาคารวะ
30. การระลึกถึงแต่สิ่งที่ดีงาม ก่อให้เกิดสิ่งใดขึ้น
 - ก. ปัญญารู้แจ้ง
 - ข. จิตสงบ
 - ค. วาจาไพเราะ
 - ง. มารยาทอ่อนโยน
31. การประพฤติดอ่อนน้อม สามารถกำจัดกิเลสในข้อใดได้
 - ก. โลภะ
 - ข. โทสะ
 - ค. โมหะ
 - ง. มานะ
32. ใคร แสดงให้เห็นว่า เป็นผู้ประพฤติดอ่อนน้อมได้ถูกต้อง
 - ก. สมหวัง พுகจาสุภาพเมื่ออยู่ต่อหน้าครู
 - ข. สมศักดิ์ ช่วยครูถือของเมื่อครูเรียกใช้
 - ค. สมชาย ทำความเคารพครูด้วยความจริงใจ
 - ง. สมศรี เชื้อฟังครูอาจารย์ด้วยความเกรงใจ

33. การช่วยเหลือในภารกิจที่เป็นประโยชน์และถูกต้องทั้งของผู้อื่นและส่วนรวม จัดเป็น
การทำบุญในข้อใด
ก. ทำบุญด้วยการให้
ข. ทำบุญด้วยการรับใช้
ค. ทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม
ง. ทำบุญด้วยการรักษาศีล
34. ข้อใด ไม่ จัดอยู่ในการทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
ก. การให้สิ่งดีๆ ที่ตนมีอยู่แก่ผู้อื่น
ข. การชักชวนผู้อื่นมาร่วมทำความดี
ค. การอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตร
ง. การช่วยเหลือภารกิจของผู้อื่นให้สำเร็จ
35. การทำความดีแล้วบอกหรืออุทิศให้ผู้อื่นเพื่ออะไร
ก. เพื่อประชาสัมพันธ์การทำความดี
ข. เพื่อให้ได้รับผลจากการทำความดี
ค. เพื่อให้มีหลักฐานในการทำความดี
ง. เพื่อให้เขาได้ชื่นชมยินดีในความดี
36. การให้สิ่งดีๆ ที่ตนมีอยู่แก่ผู้อื่นเป็นแนวทางในการทำบุญในข้อใด
ก. ทำบุญด้วยการให้
ข. ทำบุญด้วยการรับใช้
ค. ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
ง. ทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม
37. การได้กำจัดความเห็นแก่ตัว เป็นผลที่เกิดจากการทำบุญในข้อใด
ก. ทำบุญด้วยการให้
ข. ทำบุญด้วยการรับใช้
ค. ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความดีให้ผู้อื่น
ง. ทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม

38. ถ้านักเรียนชอบรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น นักเรียนจะมีคุณลักษณะอย่างไร
- ไม่เป็นคนนิ่งकुคย
 - เป็นคนไม่รู้ร้อนรู้หนาว
 - ไม่เป็นคนหัวเดียวกระเทียมลีบ
 - ไม่เป็นคนเอาหูไปนาเอาตาไปไร่
39. การที่เราชื่นชมและไม่ริษยาในความคิดของผู้อื่น แสดงว่าเราได้ปฏิบัติตามข้อใด
- ได้อุทิศความคิดที่ทำแล้วให้ผู้อื่น
 - ได้แสดงความยินดีในความคิดของผู้อื่น
 - ได้ให้โอกาสในการทำความคิดแก่ผู้อื่น
 - ได้ชักชวนให้ผู้อื่นมาร่วมทำความคิด
40. การฟังธรรมที่จัดว่า เป็นการทำบุญนั้น หมายถึงข้อใด
- ฟังคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนา
 - ฟังคำแนะนำต่างๆ และความรู้ที่เป็นประโยชน์
 - ฟังคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาและคำแนะนำต่างๆ
 - ฟังคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนา คำแนะนำต่างๆ และความรู้ที่เป็นประโยชน์
41. การเลือกชมรายการที่ให้สาระความรู้จากโทรทัศน์ จัดว่าเป็นการทำบุญในข้อใด
- ทำบุญด้วยการฟังธรรม
 - ทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม
 - ทำบุญด้วยการยินดีในความคิดของผู้อื่น
 - ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนความคิดให้ผู้อื่น
42. ความริษยาเป็นอุปสรรคต่อการทำบุญในข้อใด
- ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา
 - ทำบุญด้วยการฟังธรรม
 - ทำบุญด้วยการประพาศิอ่อนน้อม
 - ทำบุญด้วยการยินดีในความคิดของผู้อื่น
43. ข้อใด ไม่ จัดอยู่ในการทำบุญด้วยการยินดีในความคิดของผู้อื่น
- ความไม่ถือตัวแข่งดี
 - ความไม่น้อยเนื้อด่าใจ
 - ความไม่ริษยา
 - ความไม่เห็นแก่ตัว

44. การฝึกให้รู้จักชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น สามารถแก้ไขผู้ที่มีนิสัยในข้อใดได้
- หวัศคือชอบแข่งดีขี้อิจฉา
 - นักเลงหัวไม้
 - ขี้เกียจสันหลังยาว
 - ชอบเอาเปรียบโลกมาก
45. ในทางพระพุทธศาสนาความเห็นที่ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง หมายถึงความเห็นเช่นใด
- ความเห็นที่สอดคล้องกับคนส่วนใหญ่
 - ความเห็นที่แปลกใหม่
 - ความเห็นที่ตรง
 - ความเห็นที่สอดคล้องกับยุคสมัย
46. ผู้ที่มีความมั่นใจว่า การกระทำทุกอย่างของคนย่อมมีผล จัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักการทำบุญในข้อใด
- ทำบุญด้วยการให้
 - ทำบุญด้วยการรักษาศีล
 - ทำบุญด้วยการประพฤติดอ่อนน้อม
 - ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง
47. การกระทำในข้อใดจัดอยู่ในการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม
- แนะนำความรู้ใหม่ๆ ที่มีประโยชน์แก่เพื่อน
 - ชวนเพื่อนไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด
 - ชวนเพื่อนให้บริจาคร่วมทำบุญ
 - ส่งคำอวยพรให้เพื่อนในวันขึ้นปีใหม่
48. การดักเตือน ขี้แะะ แนะนำในเรื่องที่เป็นประโยชน์ เป็นแนวทางปฏิบัติของการทำบุญในข้อใด
- ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง
 - ทำบุญด้วยการรับใช้
 - บุญด้วยการประพฤติดอ่อนน้อม
 - ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม

49. ความเชื่อ เป็นเครื่องมือของการปฏิบัติในข้อใด
- ก. การทำความเห็นให้ตรง
 - ข. การสั่งสอนธรรม
 - ค. การฟังธรรม
 - ง. การประพฤติด่อนน้อม
50. นักเรียนจะใช้วิธีการใด ในการทำความเห็นให้ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง
- ก. พิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญา
 - ข. ฝึกปฏิบัติสมาธิ
 - ค. รักษาศีลอย่างเคร่งครัด
 - ง. สำนวณกาย วาจา ใจ

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

1. ข	26. ง
2. ง	27. ข
3. ก	28. ก
4. ข	29. ง
5. ข	30. ข
6. ข	31. ง
7. ง	32. ค
8. ข	33. ข
9. ค	34. ง
10. ข	35. ง
11. ข	36. ค
12. ค	37. ข
13. ง	38. ก
14. ค	39. ข
15. ก	40. ง
16. ค	41. ก
17. ข	42. ง
18. ค	43. ง
19. ง	44. ก
20. ก	45. ค
21. ข	46. ง
22. ค	47. ก
23. ข	48. ง
24. ง	49. ก
25. ข	50. ก

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 50 นาที

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 40 ข้อ
2. แบบทดสอบแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง
3. ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกที่สุด เพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

สถานการณ์ที่ 1

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 1-2)

โรจน์ เป็นพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง เขาได้เข้าทำงานในบริษัทแห่งนี้ตามที่เขาได้ตั้งความหวังเอาไว้ แรกๆ โรจน์ได้ตั้งใจและทุ่มเทให้กับการทำงานมาก ด้วยความไว้วางใจในตัวเขาทางบริษัทจึงมอบหมายงานด้านการเงินและบัญชีให้เขาทำ ต่อมาโรจน์เกิดความคิดขึ้นว่า การที่เขาทำงานแล้วรับเงินเดือนไปเรื่อยๆ เมื่อไหร่จะมีฐานะร่ำรวยเหมือนคนอื่น โรจน์จึงเกิดความโลภและหาทางยักยอกเอาเงินของบริษัทหลายครั้ง แรกๆ ก็ไม่มีใครรู้ ต่อมาบริษัทจับได้ว่า เขาโกงเงินบริษัทไปเป็นจำนวนหลายแสนบาท จึงไล่โรจน์ออกจากงานและได้ดำเนินคดีตามกฎหมาย

1. จากสถานการณ์นี้ ผลที่โรจน์ได้รับอย่างแท้จริง คือข้อใด
 - ก. ได้เข้าทำงานในบริษัท
 - ข. ได้ทำงานด้านการเงินและบัญชี
 - ค. ถูกไล่ออกจากงานและถูกดำเนินคดี
 - ง. โกงเงินบริษัทได้สำเร็จ
2. สาเหตุที่ทำให้เกิดผลตามข้อที่ 1 คืออะไร
 - ก. งานที่ทำ
 - ข. ความโลภ
 - ค. เงินเดือนน้อย
 - ง. ความไว้วางใจ

สถานการณ์ที่ 2
(ใช้ตอบคำถามที่ 3-5)

เด่นชัย กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 เขามักจะสำคัญตัวเองว่า ดีกว่า เหนือกว่า เพื่อนในทุกด้าน และชอบยึดเอาความคิดเห็นของตนว่า ดีและถูกต้องเสมอ จะไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของใคร แม้ผู้ปกครองของเด่นชัย เมื่อเห็นนิสัยและบุคลิกของเขาอย่างนี้ ก็ไม่เคยว่ากล่าว ตักเตือน ดังนั้น ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน เด่นชัยจะพยายามทำตัวให้เด่นกว่าทุกคนในกลุ่มเพื่อน บางครั้งเขายังชอบข่มขู่เพื่อน อีกด้วย ด้วยเหตุนี้ในการเรียนหรือการทำกิจกรรมต่างๆ จึงไม่มีเพื่อนหรือนักเรียนคนใด อยากจะร่วมเรียนและร่วมทำกิจกรรมกับเขาเลย

3. จากสถานการณ์นี้ ผลสำคัญที่เด่นชัยได้รับ คือข้อใด
 - ก. ไม่มีใครอยากร่วมทำกิจกรรมด้วย
 - ข. ได้ทำตัวเด่นในกลุ่มเพื่อน
 - ค. ได้ข่มขู่เพื่อน
 - ง. ไม่ต้องทำตามความคิดเห็นของใคร
4. สาเหตุที่ทำให้เกิดผลตามข้อที่ 3 คืออะไร
 - ก. การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ข. การถือว่าความเห็นของตนดีและถูกต้องเสมอ
 - ค. การสำคัญตัวเองว่า ดีกว่าเหนือกว่าผู้อื่นทุกด้าน
 - ง. การพยายามทำตัวให้เด่นกว่าผู้อื่นในทุกที่
5. สิ่งที่มีส่วนเสริมสาเหตุในข้อที่ 4 คืออะไร
 - ก. การที่ผู้ปกครองไม่ว่ากล่าวตักเตือน
 - ข. ความเคยชินกับพฤติกรรมที่แสดงออก
 - ค. มีเพื่อนบางคนคอยให้การสนับสนุน
 - ง. โรงเรียนขาดแนวทางในการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

สถานการณ์ที่ 3

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 6-7)

รัตนา เป็นนักเรียนที่มีความขยันและเรียนเก่ง ผลการเรียนของเขายู่ในเกณฑ์ดีมากมาตลอดตั้งแต่อยู่ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปัจจุบันรัตนากำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนสุดท้าย ผลการเรียนของเขากียังอยู่ในเกณฑ์ดีมากเช่นเดิม ที่เป็นอย่างนี้เพราะรัตนาดังใจเรียน ขยันอ่านหนังสือ ขยันทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ อีกทั้งพ่อแม่ก็สนับสนุนและให้กำลังใจอยู่ตลอด เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปรากฏว่า ผลการเรียนของรัตนายู่ในอันดับหนึ่ง เขาได้รับทุนเรียนต่อ ในระดับมหาวิทยาลัย ทำให้พ่อแม่และครูอาจารย์ ชื่นชมและภูมิใจในตัวรัตนามาก

6. จากสถานการณ์นี้ ผลสำคัญที่รัตนาได้รับอย่างแท้จริง คือข้อใด

- ก. ทุนเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย
- ข. ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมากมาตลอด
- ค. พ่อแม่สนับสนุนและให้กำลังใจ
- ง. พ่อแม่และครูอาจารย์ชื่นชมและให้กำลังใจ

7. สาเหตุที่ทำให้เกิดผลตามข้อที่ 6 คืออะไร

- ก. ผลการเรียนและความขยัน
- ข. การสนับสนุนและให้กำลังใจ
- ค. ความชื่นชมและภาคภูมิใจ
- ง. ความตั้งใจและความขยัน

สถานการณ์ที่ 4

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 8-10)

สมควร เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 เขาเป็นชาวพุทธที่ปฏิบัติตนตามศีล 5 อย่างเคร่งครัด ชอบสวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำทุกวัน เป็นคนมีเหตุผลไม่เชื่องมง่าย มีความเชื่อมั่นในคุณความดี และ เป็นผู้ที่มีความฉลาดรอบรู้ในการแก้ปัญหาชีวิตได้อย่างถูกต้อง ในบางครั้งเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ในกลุ่มเพื่อนที่เรียนด้วยกัน สมควรก็สามารถหาสาเหตุของความขัดแย้งและทำหน้าที่เป็นตัวกลางหาทาง ประนีประนอมจนสามารถปรับความเข้าใจของเพื่อนได้ ด้วยเหตุที่สมควรเป็นผู้ที่รู้จักและฉลาดในการแก้ปัญหาดังๆ ได้อย่างดี เขาจึงเป็นที่เชื่อถือและเป็นที่ไว้วางใจของเพื่อนทุกคน

8. จากสถานการณ์นี้ ผลสำคัญที่สมควรได้รับ คือข้อใด
 - ก. หาสาเหตุของความขัดแย้งได้
 - ข. ปรับความเข้าใจของเพื่อนได้
 - ค. หาทางประนีประนอมได้
 - ง. เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของเพื่อน
9. สาเหตุที่ทำให้เกิดผลตามข้อที่ 8 คืออะไร
 - ก. การเป็นผู้รู้จักและฉลาดในการแก้ปัญหา
 - ข. การเป็นชาวพุทธที่ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด
 - ค. มีความเชื่อมั่นในคุณความดี
 - ง. มีเหตุผลและไม่เชื่องมง่าย
10. ข้อใด คือปัจจัยที่ช่วยให้สมควรรู้จักและฉลาดในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี
 - ก. การรู้จักทำหน้าที่เป็นตัวกลางและประนีประนอม
 - ข. การเป็นคนมีเหตุผลและไม่เชื่องมง่าย
 - ค. การสวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำ
 - ง. การมีความเชื่อมั่นในคุณความดี

สถานการณ์ที่ 5

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 11-12)

วิทยา กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 เขาเป็นคนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ชอบศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าจากห้องสมุด การรับข่าวสาร เหตุการณ์ หรือรายการที่มีสาระความรู้ต่างๆ หรือแม้กระทั่งสาระความรู้จากเว็บไซต์ต่างๆ จากการที่วิทยาได้รับข้อมูลความรู้มาก จึงทำให้เขามีความรู้กว้างขวาง จนครูอาจารย์และเพื่อนยกย่องว่า เป็นผู้คงแก่เรียน เมื่อมีการแข่งขันทักษะวิชาการ วิทยาก็จะได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมแข่งขันทุกครั้งและได้รับรางวัลชนะเลิศอยู่เสมอ

11. จากสถานการณ์นี้ ผลสำคัญที่วิทยาได้รับอย่างแท้จริง คืออะไร

- ก. มีความรู้กว้างขวาง
- ข. ได้รับการยกย่อง
- ค. ได้รับรางวัลชนะเลิศ
- ง. ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมการแข่งขันทักษะวิชาการ

12. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดผลตามข้อที่ 11 คืออะไร

- ก. สาระความรู้ต่างๆ
- ข. แหล่งเรียนรู้
- ค. นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- ง. ความเป็นผู้คงแก่เรียน

สถานการณ์ที่ 6
(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 13-15)

แก่ง เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขาชอบศึกษาหาความรู้โดยการลงมือทำเมื่อเขาเรียนรู้เรื่องอะไร เขาก็จะนำเอาความรู้เรื่องนั้นมาทดลองและลงมือปฏิบัติด้วยวิธีการศึกษาเรียนรู้ดังกล่าว และการสนับสนุนส่งเสริมของครูอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาแก่ง ได้ประสบความสำเร็จในการประดิษฐ์หุ่นยนต์ที่มีการเคลื่อนไหวและสามารถทำงานได้ใกล้เคียงกับมนุษย์มากที่สุด วิทยาลัยมีความภาคภูมิใจในตัวของเขาจึงยกย่องให้เขาเป็นนักศึกษาตัวอย่าง

13. จากสถานการณ์นี้ ผลที่แก่งได้รับอย่างแท้จริง คืออะไร
 - ก. การสนับสนุนของครูอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา
 - ข. ความสำเร็จในการประดิษฐ์หุ่นยนต์
 - ค. การยกย่องให้เป็นนักศึกษาตัวอย่าง
 - ง. ความภาคภูมิใจ
14. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดผลตามข้อที่ 13 คืออะไร
 - ก. การศึกษาเรียนรู้โดยการลงมือทำ
 - ข. การสนับสนุนของครูอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา
 - ค. การเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค
 - ง. การตั้งใจศึกษาเรียนรู้
15. สิ่งที่มีส่วนช่วยให้แก่งประสบความสำเร็จในการประดิษฐ์หุ่นยนต์ คือข้อใด
 - ก. การเป็นนักศึกษาตัวอย่าง
 - ข. การเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค
 - ค. การสนับสนุนส่งเสริมที่ได้รับ
 - ง. ความภาคภูมิใจที่ได้รับ

สถานการณ์ที่ 7

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 16-17)

ลุงช่วย เป็นคนชอบทำบุญทำทานโดยการบริจาคเงิน สิ่งของแก่คนยากจนคนพิการ ผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆขององค์กรสาธารณกุศลและยังทำบุญตักบาตรแค่พระสงฆ์ที่หน้าบ้านของตนเป็นประจำทุกวันนอกจากนี้ลุงช่วยยังคอยแนะนำชักชวนผู้อื่น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบและให้ห่างไกลจากสิ่งเสพติดทุกชนิดอีกด้วย การทำบุญทุกครั้งลุงช่วยจะไม่หวังผลตอบแทนใดๆทั้งสิ้น แต่จะทำด้วยความจริงใจและบริสุทธิ์ใจ

16. จากสถานการณ์นี้ การกระทำของลุงช่วย จะทำให้เกิดผลสำคัญอย่างไร

- ก. สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข
- ข. คนยากจนมีจำนวนน้อยลง
- ค. เป็นแบบอย่างให้กับสังคม
- ง. ผู้ประสบความเดือดร้อนได้รับความช่วยเหลือ

17. การกระทำของลุงช่วย มาจากสาเหตุสำคัญในข้อใด

- ก. ไม่อยากให้มีคนยากจนในสังคม
- ข. อยากเป็นคนมีชื่อเสียง
- ค. การเป็นคนชอบทำบุญทำทาน
- ง. การเป็นคนชอบให้ผู้อื่นยกย่อง

สถานการณ์ที่ 8
(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 18-20)

สื่อมวลชนทุกแขนงไม่ว่า วิทูร โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ต่างพากันลงข่าวว่า ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหามากมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การมั่วสุมทางเพศ การข่มขืนแล้วฆ่า ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในทุกวงการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคนในสังคมส่วนมากขาดศีลธรรม โดยเฉพาะเบญจศีล เบญจธรรมในที่สุดจึงหาสันติสุขในสังคมและในตนเองไม่ได้

18. สาเหตุหลักที่สื่อมวลชนทุกแขนงพากันลงข่าว คืออะไร

- ก. สื่อมวลชนต้องการขายข่าว
- ข. มีผู้ว่าจ้างให้ลงข่าว
- ค. ต้องการให้ประชาชนได้รับรู้
- ง. มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในสังคม

19. จากสถานการณ์นี้ สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุด คือข้อใด

- ก. สังคมเคียดแค้นสับสนวุ่นวาย
- ข. เศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงาน
- ค. คนในสังคมสุขภาพไม่ดี
- ง. ต่างชาติไม่มั่นใจในการลงทุน

20. จากปัญหาในข้อที่ 19 ข้อใดคือสาเหตุของปัญหา

- ก. ประชาชนรายได้น้อย
- ข. การบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ผล
- ค. สังคมไทยเป็นสังคมเปิดเกินไป
- ง. คนในสังคมไทยขาดศีลธรรม

สถานการณ์ที่ 9
(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 21-22)

ภาวินี ชอบฝึกสมาธิมากจนเรียกได้ว่าการฝึกสมาธิเป็นกิจกรรมที่เธอชอบเป็นชีวิตจิตใจก็ว่าได้ ทุกวันเธอจะหาเวลาฝึกสมาธิให้ได้ แต่เวลาที่ภาวินีฝึกสมาธิได้ดีคือเวลาก่อนนอนทุกคืน ดังนั้น เธอจึงชอบฝึกสมาธิในช่วงเวลาดังกล่าวมากที่สุด จากการฝึกสมาธิเป็นประจำนี้เอง ภาวินี จึงมีจิตใจที่สงบเยือกเย็นและมีสุขภาพจิตดี

21. จากสถานการณ์นี้ ผลสำคัญที่ภาวินีได้รับ คืออะไร

- ก. ได้ฝึกสมาธิ
- ข. สุขภาพจิตดี
- ค. ได้เวลาฝึกที่เหมาะสม
- ง. มีสถานที่ฝึกสมาธิ

22. ข้อใด คือสาเหตุสำคัญของผลในข้อที่ 21

- ก. ภาวินี ชอบฝึกสมาธิ
- ข. ภาวินี ได้เวลาฝึกสมาธิที่เหมาะสม
- ค. ภาวินี ให้ความสำคัญกับการฝึกสมาธิ
- ง. ภาวินี ฝึกสมาธิเป็นประจำ

สถานการณ์ที่ 10

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 23- 25)

เคน เป็นเด็กที่พ่อแม่เลี้ยงมาแบบตามใจทุกอย่างตั้งแต่ยังเล็กๆ เมื่อเขาพูดหรือทำอะไรผิด หรือไม่เหมาะสม พ่อกับแม่ก็ไม่ค่อยดักเตือนหรืออบรมสั่งสอน เคนจึงมักจะพูดหรือทำโดยขาดการพิจารณาว่า สิ่งนั้นถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควรอยู่เสมอ ดังนั้นการพูด การกระทำ หรือการแสดงออกของเขาจึงแข็งกระด้าง ขาดสัมมาคารวะ และไม่เกรงใจใครทั้งสิ้น เมื่อเคนโตขึ้น และเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา เขายังแสดงความเป็นคนแข็งกระด้างและหยิ่งโสมากขึ้น จากการที่เคนมีกิริยามารยาทและอุปนิสัยดังกล่าวจึงไม่มีใครอยากจะคบกับเขาเลย

23. จากสถานการณ์นี้ ข้อใดคือผลสำคัญที่สุด

- ก. เคนได้ทำอะไรทุกอย่างตามที่ต้องการ
- ข. เคนเป็นคนแข็งกระด้าง ไม่มีสัมมาคารวะ
- ค. ไม่มีใครอยากจะคบกับเคนเลย
- ง. เคนไม่ต้องง้อหรือเกรงใจใคร

24. สาเหตุสำคัญ คือข้อใด

- ก. โรงเรียนขาดการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับมารยาท
- ข. พ่อแม่ไม่ดักเตือน
- ค. การเลี้ยงแบบตามใจทุกอย่าง
- ง. ขาดการพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด

25. ข้อใดมีส่วนในการส่งเสริมให้เคนมีกิริยามารยาทและอุปนิสัยเช่นนั้นมากที่สุด

- ก. การที่ พ่อแม่ไม่ดักเตือนหรืออบรมสั่งสอน
- ข. การที่โรงเรียนขาดการอบรมสั่งสอน
- ค. การ ได้เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา
- ง. การที่ไม่มีใครอยากคบ

สถานการณ์ที่ 11

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 26-27)

อารี เป็นนักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียร โดยมีพ่อแม่คอยให้กำลังใจ เธอจะช่วยเหลืองานในบ้านทุกอย่าง เมื่ออยู่ที่โรงเรียนอารีก็มักจะมาช่วยเหลือรับใช้ครูอาจารย์อยู่เป็นประจำ นอกจากนี้กิจกรรมใดที่ถูกต้องและไม่มีโทษแก่ตนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นงานของเพื่อนและส่วนรวม อารีก็จะยินดีชวนช่วยช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถโดยไม่ลังเลเลย ด้วยเหตุนี้อารีจึงเป็นที่รักใคร่เอ็นดูของทุกคนทั้งใน โรงเรียนและชุมชน

26. จากสถานการณ์นี้ ข้อใดคือผลสำคัญที่สุดที่อารีได้รับ

- ก. ความสำเร็จของงานในบ้าน
- ข. ความสำเร็จของงานที่โรงเรียน
- ค. ความรักใคร่เอ็นดู
- ง. ได้ช่วยให้งานของเพื่อนและส่วนรวมสำเร็จ

27. ข้อใด คือสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลในข้อที่ 26

- ก. การเป็นคนที่มีความขยัน
- ข. การเห็นความสำคัญของงาน
- ค. การช่วยเหลืองานทุกอย่างโดยไม่เลือก
- ง. การเห็นความสำคัญของเพื่อนและส่วนรวม

สถานการณ์ที่ 12
(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 28-30)

ลุงบุญ เป็นเกษตรกรดีเด่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขาประสบผลสำเร็จในการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษและไม่ใช้ปุ๋ยเคมี แต่ใช้ปุ๋ยชีวภาพที่ทำขึ้นเอง ผลผลิตที่ได้มีปริมาณสูงที่เป็นเช่นนี้เพราะลุงบุญรักและทุ่มเทให้กับอาชีพเกษตรกรเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังได้รับคำแนะนำต่างๆ จากหน่วยงานด้านการเกษตรอีกด้วย ลุงบุญได้ออกแนะนำเทคนิคและ เคล็ดลับต่างๆ ในการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปอีกด้วย ลุงบุญจึงกลายเป็นที่ปรึกษาของเกษตรกรอย่างแท้จริง

28. จากสถานการณ์นี้ ผลที่แท้จริงที่ลุงบุญได้รับ คือข้อใด

- ก. การเป็นเกษตรกรดีเด่น
- ข. ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ
- ค. ได้เป็นที่ปรึกษาของเกษตรกร
- ง. ได้เผยแพร่ความรู้และเทคนิคต่างๆ ของตน

29. สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดผลในข้อที่ 28 คืออะไร

- ก. การมีความรักและทุ่มเทให้กับอาชีพ
- ข. การได้รับคำแนะนำต่างๆ
- ค. การเป็นคนเสียสละแนะนำความรู้แก่ผู้อื่น
- ง. การได้เป็นเกษตรกรดีเด่น

30. สิ่งที่ช่วยเสริมให้ลุงบุญได้รับผลตามข้อที่ 29 คืออะไร

- ก. การได้เสียสละแนะนำความรู้แก่ผู้อื่น
- ข. การได้เป็นที่ปรึกษาของเกษตรกร
- ค. การได้รับคำแนะนำต่างๆ
- ง. การได้ให้ความรักและทุ่มเทกับอาชีพของตน

สถานการณ์ที่ 13

(ใช้ตอบคำถามข้อที่ 31-32)

ก้อยกับกึ่ง เป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก ทั้งสองกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก้อยและกึ่ง ได้รับคัดเลือกจากโรงเรียนให้เข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการระดับประเทศ ผลการแข่งขันปรากฏว่า ก้อยได้รับรางวัลเหรียญทอง ส่วนกึ่งพลาดทำไม่ได้รับเหรียญรางวัลใดๆ เลย ในงานฉลองเหรียญรางวัลที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ก้อย กึ่งไม่ได้เข้าร่วมในงานเลย เพราะกึ่งนึกอิจฉาและไม่พอใจที่ก้อยประสบความสำเร็จในครั้งนี้ อีกทั้งไม่อยากเห็นก้อยได้รับการแสดงความยินดีจากทางโรงเรียน

31. จากสถานการณ์นี้ ผลที่แท้จริงที่กึ่งได้รับ คือข้อใด
 - ก. การไม่ได้รับเหรียญรางวัล
 - ข. ความทุกข์ใจ
 - ค. การได้รับคัดเลือกจากทางโรงเรียน
 - ง. ความอายเนื่องจากไม่เข้าร่วมงาน
32. สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดผลในข้อที่ 31 คืออะไร
 - ก. การที่กึ่งไม่เข้าร่วมงาน
 - ข. การไม่ได้รับเหรียญรางวัล
 - ค. ความอิจฉาและไม่พอใจ
 - ง. การคัดเลือกของโรงเรียน

สถานการณ์ที่ 14

(ใช้ตอบคำถามที่ 33-35)

สุดา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 เธอเป็นคนเรียนเก่งมากในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอบได้คะแนนเป็นที่หนึ่งของห้องเสมอ ที่เป็นอย่างนี้เพราะสุดาสนใจในการเรียน โดยการตั้งใจฟัง ในขณะที่ครูสอน ขยันทำการบ้าน ขยันอ่านหนังสือ และเมื่อมีข้อสงสัยข้องใจ เธอก็จะสอบถามครู อาจารย์หรือผู้รู้ผู้ที่มีประสบการณ์จนหายสงสัยทุกครั้ง นอกจากนี้ สุดา还喜欢ศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ ซึ่งยิ่งทำให้เธอเรียนเก่งและมีความรู้กว้างขวางขึ้นอีกด้วย

33. จากสถานการณ์นี้ ผลสำคัญที่สุดที่สุดาได้รับ คือข้อใด

- ก. เป็นคนเรียนเก่ง
- ข. สอบได้คะแนนเป็นที่หนึ่ง
- ค. มีความรู้กว้างขวาง
- ง. ได้รับคำตอบในเรื่องที่ตนสงสัย

34. ข้อใด คือสาเหตุสำคัญของผลในข้อที่ 33

- ก. การขยันอ่านหนังสือ
- ข. การศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ
- ค. การเป็นคนมีความรู้กว้างขวาง
- ง. ความสนใจในการเรียน

35. จากสถานการณ์นี้ นักเรียนคิดว่า ปัจจัยที่น่าจะช่วยเสริมให้เกิดผลในข้อที่ 33 คืออะไร

- ก. สุดา สมัครงานพิเศษหลังเลิกเรียน
- ข. สุดา ชอบศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ
- ค. สุดา ชอบคบกับเพื่อนที่เรียนเก่ง
- ง. สุดา ได้เรียนกับครูที่สอนเก่ง

สถานการณ์ที่ 15

(ใช้ตอบคำถามที่ 36-37)

วิชัย เป็นนักเรียนที่เรียนเก่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพราะเขามีเทคนิควิธีการในการเรียนคณิตศาสตร์ เพื่อนๆ อยากเรียนเก่งเหมือนกับวิชัยบ้าง จึงขอร้องให้เขาช่วยอธิบายเนื้อหาทางคณิตศาสตร์ที่เรียนแล้วแต่ไม่เข้าใจให้ฟังอีกครั้ง วิชัยก็อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนั้นด้วยความยินดีและเต็มใจ จนเพื่อนๆ มีความเข้าใจเป็นอย่างดี วิชัยจึงเป็นที่นิยมนักใคร่ของทุกๆ คนในห้องเรียน

36. จากสถานการณ์นี้ ปัจจัยที่ช่วยเสริมให้วิชัยเรียนคณิตศาสตร์เก่ง คืออะไร

- ก. การช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องการเรียน
- ข. การที่เพื่อนขอร้องให้ช่วยเหลือ
- ค. การมีเทคนิควิธีการเรียน
- ง. ความเต็มใจและยินดีในการช่วยเหลือเพื่อน

37. ผลสำคัญที่วิชัยได้รับ คือข้อใด

- ก. ความนิยมนักใคร่
- ข. ความภูมิใจ
- ค. มีเพื่อนที่เรียนเก่งขึ้น
- ง. การขอยกย่องจากครู

สถานการณ์ที่ 16

(ใช้ตอบคำถามที่ 38-40)

ปรีชา เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่หนึ่ง เขามีความสนใจและได้เรียนรู้พระพุทธศาสนา มาตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา เขาได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง พร้อมกับได้นำเอาหลักธรรมคำสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะหลักธรรมที่เกี่ยวกับความเห็นที่ถูกต้อง และหลักศรัทธา เป็นเรื่องที่ปรีชาให้ความสนใจอย่างแจ่มแจ้งและสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการกระทำ การพูด และการคิดของเขาจะถูกต้องและตรงตามความเป็นจริงเสมอ ในสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ปรีชาได้รับคัดเลือกให้เข้ารับรางวัล ในฐานะเยาวชนดีเด่นประจำปีจากรัฐบาล นับว่าเป็นเกียรติแก่เขาและวงศ์ตระกูลเป็นอย่างยิ่ง

38. จากสถานการณ์นี้ ผลสำคัญที่แท้จริงที่ปรีชาได้รับ คือข้อใด

- ก. การทำ การพูด และการคิดที่ถูกต้อง
- ข. รางวัลเยาวชนดีเด่นประจำปี
- ค. เกียรติยศและชื่อเสียง
- ง. ความภาคภูมิใจ

39. สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดผลในข้อที่ 38 คืออะไร

- ก. ความสนใจและการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
- ข. การได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัล
- ค. การนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง
- ง. การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง

40. สิ่งที่เกี่ยวข้องสาเหตุสำคัญในข้อที่ 39 คืออะไร

- ก. การได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย
- ข. การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง
- ค. การได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัล
- ง. การที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมความประพฤดีของเยาวชน

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถวัดความสามารถในการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

1. ค	11. ก	21. ข	31. ข
2. ข	12. ค	22. ง	32. ค
3. ก	13. ข	23. ข	33. ก
4. ค	14. ก	24. ค	34. ง
5. ก	15. ค	25. ก	35. ข
6. ข	16. ก	26. ค	36. ค
7. ง	17. ค	27. ก	37. ก
8. ง	18. ง	28. ข	38. ก
9. ก	19. ก	29. ก	39. ค
10. ข	20. ง	30. ค	40. ข